

**Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
Кафедра грецької філології та перекладу**

**Навчальний посібник
з другої іноземної мови (новогрецької)
(аспекти «Реферування статті» та «Практика усного та
писемного мовлення»)
для студентів ОС «Магістр»
спеціальності «Мова та література (англійська)»**

Маріуполь – 2019

УДК 372.881.111.4 (075)
ББК 81.453я73

Навчальний посібник з другої іноземної мови (новогрецької) (аспекти «Реферування статті» та «Практика усного та писемного мовлення») для студентів ОС «Магістр» спеціальності «Мова та література (англійська)» / Укладачі: Жарікова Ю.В., Кобиленко Н.К. – Маріуполь : МДУ, 2019. – 119 с.

Посібник з другої іноземної мови (новогрецької) (аспекти «Реферування статті» та «Практика усного та писемного мовлення») призначений для студентів ОС «Магістр» спеціальності «Мова та література (англійська)». Посібник містить тематичні блоки, які вивчаються протягом трьох семестрів, та завдання до них. Завдання спрямовані на розвиток мовленнєвої компетенції студентів.

Мета посібника – виробити у студентів стійкі навички коректного вживання у повсякденному мовленні та на письмі найбільш поширених у сучасній грецькій мові фразових сполук, навчити відчувати і розуміти контекстуальні відтінки значень слів, розширити словниковий запас та розвинути плинність мовлення шляхом моделювання тематичних блоків та комунікативних ситуацій.

Рецензенти:

Короткова Ю.М. – д.пед.н., доцент кафедри англійської філології
Маріупольського державного університету

Кіор Ю.А. – к.філол.н., доцент кафедри грецької філології та перекладу
Маріупольського державного університету

Затверджено на засіданні кафедри грецької філології та перекладу,
протокол № 8 від 15.01.2019

Затверджено на засіданні Вченої Ради факультету грецької філології.
протокол № 8 від 20.02.2019

© МДУ, 2019
© Жарікова Ю.В.
© Кобиленко Н.К.

МДУ, 2019

Зміст

Θέμα 1. Τα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας.	
<i>Ενότητα 1.</i> Η παχυσαρκία δεύτερη αιτία καρκίνου μετά το κάπνισμα	4
<i>Ενότητα 2.</i> ΗΠΑ Έλληνας γιατρός ανακάλυψε δύο αντιβιοτικά ενάντια στα υπερ-μικρόβια MRSA.....	5
<i>Ενότητα 3.</i> Σχεδόν 300 εκατ. άνθρωποι έχουν ηπατίτιδα Β - Μόνο το 5% κάνει θεραπεία.....	7
<i>Ενότητα 4.</i> Психологія здоров'я.....	9
Θέμα 2. Η εκπαίδευση.	
<i>Ενότητα 5.</i> Διαδίκτυο και εκπαίδευση.....	10
<i>Ενότητα 6.</i> Οι επιπτώσεις της κρίσης στην εκπαίδευση.....	12
<i>Ενότητα 7.</i> Σχολείο και βελτίωση της κοινωνίας.....	14
<i>Ενότητα 8.</i> Чи можуть бути рівними вчитель та учень. Думка освітнього експерту.....	15
Θέμα 3. Η πολιτική ζωή.	
<i>Ενότητα 9.</i> Ερντογάν για Έλληνες στρατιωτικούς Την απόφαση θα πάρει η τουρκική δικαιοσύνη.....	18
<i>Ενότητα 10.</i> Κικίλιας: Η σχέση Ελλάδα - Ισραήλ έχει μεγάλο στρατηγικό βάθος.....	19
<i>Ενότητα 11.</i> Μήνυμα Καμμένου σε Τουρκία Να της θυμίσουμε ότι ηττήθηκε το 1821 στην Ελλάδα.....	20
<i>Ενότητα 12.</i> Від Середньовіччя до майбутнього: українсько-німецький діалог культур.....	22
Θέμα 4. Η πνευματική ανάπτυξη της κοινωνίας.	
<i>Ενότητα 13.</i> Με αναφορές στην Αρχαία Ελλάδα τιμάται η Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου.....	24
<i>Ενότητα 14.</i> Ο «Εκκλησιαστής» σαν χορογραφία ελευθερίας.....	26
<i>Ενότητα 15.</i> Πέθανε ο συγγραφέας Φίλιπ Κερ.....	28
<i>Ενότητα 16.</i> Лікує неживий предмет. Як львів'янка самотужки реставрує 100-річний під'їзд.....	29

СТРУКТУΡΝΗ ЧΑСТΙΝΗ ΡΕΦΕΡУВΑΝΝΗ ΠУΒΛΙЦИСТИЧНОΪ СТАΤΤΙ

1. Повідомлення назви статті з використанням таких кліше:

Το δεδιμένο άρθρο (το άρθρο υπό την περίληψη) τιτλοφορείτε..., έχει τον τίτλο..., ονομάζεται....

2. Надання відомостей про автора статті (якщо такі наявні) та джерело, в якому публікація міститься

Είναι γραμμένο από τον κύριο....., ο οποίος είναι..., Το δεδομένο άρθρο είναι τοποθετιμένο στην εφημερίδα ..., είναι παρμένο από την (το)....

3. Формулювання проблеми, що ставиться у статті

Ο αρθρογράφος θέτει το πρόβλημα..., στο άρθρο τίθεται το πρόβλημα..., το οποίο είναι πολύ επίκαιρο (οξύ) για (σε) κάτι

4. Реферування статті – виклад основних положень. З метою запобігання тавтології та одноманітності мовлення необхідно активізувати використання в мовленні студентів таких лексичних одиниць, як *ο αρθρογράφος τονίζει, υποστηρίζει, ειδοποιεί, πληροφορεί, υπογραμμίζει, επισημαίνει, αναλύει, σχολιάζει, εκθέτει ιδέες, επικεντρώνει την προσοχή..., στο άρθρο εξετάζεται, αναλύεται, περιγράφεται κ.α.*

5. Формулювання висновку статті *βασίζοντας συμπέρασμα, συμπεραίνοντας, συνοψίζοντας κ. α.*

6. Висловлювання особистої думки щодо проблематики публікації *κατά τη γνώμη μου, όσον αναφορά εμένα (δεν) συμμερίζομαι τις απόψεις του αρθρογράφου*

Η παχυσαρκία δεύτερη αιτία καρκίνου μετά το κάπνισμα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 24/03/2018 (<http://www.kathimerini.gr>)

Η παχυσαρκία αποτελεί τη δεύτερη αιτία πρόκλησης καρκίνου, με διαρκώς αυξανόμενα ποσοστά, τη στιγμή που τα κρούσματα καρκίνου με αιτία το κάπνισμα μειώνονται. Στα πορίσματα αυτά κατέληξε μεγάλη έρευνα στον βρετανικό πληθυσμό, διενεργηθείσα από το ινστιτούτο «Cancer Research UK».

Το 2011 το κάπνισμα αποτελούσε την πρώτη αιτία για την πρόκληση καρκίνου, με ποσοστό 19,4%, το οποίο πλέον έχει μειωθεί στο 15,1%. Ακολουθούσε η παχυσαρκία η οποία περιλάμβανε το 5,5% των συνολικών περιπτώσεων ετησίως και η έκθεση στην υπερϊώδη ακτινοβολία, με ποσοστό 3,8%. Σήμερα, το ποσοστό πρόκλησης καρκίνου από παχυσαρκία έχει φτάσει στο 6,3%.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα καρκίνου λόγω βάρους αποτελεί η ιστορία της Anet Boak, από το Carlisle, η οποία διαγνώστηκε με καρκίνο της μήτρας σε ηλικία 51 ετών, τέσσερα χρόνια μετά την εμμηνόπαυση. Σε check-up που ακολούθησε μετά την υστερεκτομή, η κ. Boak ενημερώθηκε ότι η παχυσαρκία συνέβαλε στην εμφάνιση καρκίνου. Σήμερα η κ. Boak, γιαγιά πλέον, ακολουθεί έναν πιο υγιή τρόπο ζωής, κόβοντας την ζάχαρη, μαγειρεύοντας με φρέσκα υλικά και κάνοντας γυμναστική.

Σύμφωνα με στοιχεία της έρευνας, οι στρατηγικές για τον περιορισμό του καπνίσματος απέδωσαν καρπούς, ωστόσο χρειάζεται περισσότερη δουλειά προκειμένου να αντιμετωπιστεί το αυξανόμενο πρόβλημα της παχυσαρκίας.

Χαρακτηριστική ήταν η δήλωση της καθηγήτριας και εμπειρογνώμονας στον τομέα της πρόληψης καρκίνου, Linda Bauld, ότι «η παχυσαρκία είναι μια τεράστια απειλή για την υγεία» και πρόκειται να επιδεινωθεί εάν δεν παρθούν κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπισή της.

«Η βρετανική κυβέρνηση πρέπει να βασιστεί στην μείωση του καπνίσματος έτσι ώστε να μειωθούν και τα κρούσματα καρκίνου λόγω παχυσαρκίας. Σημαντικό μέρος της απαιτούμενης προσέγγισης αποτελεί και η απαγόρευση των τηλεοπτικών διαφημίσεων junk food πριν από τις 21:00».

Ο καθηγητής Mel Greaves, βιολόγος στο Ινστιτούτο Καρκινολογικών Ερευνών στο Λονδίνο, δήλωσε ότι η μελέτη επιδοκιμάζει την άποψη ότι πολλά είδη καρκίνου είναι δυνατόν να προλαμβάνονται.

Συγκεκριμένα, η βρετανική μελέτη διαπίστωσε ότι περισσότερες από το ένα τρίτο όλων των περιπτώσεων καρκίνου, δηλαδή 135.000 περιπτώσεις, μπορούν να καταπολεμηθούν.

Ακόμη, ο Δρ Greaves ανέφερε ότι η συσχέτιση παχυσαρκίας και καρκίνου πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω, ενώ τόνισε ότι ο αντίκτυπος στα ποσοστά καρκίνου δεν θα είναι ακριβής σε περίπτωση εξάλειψης της παχυσαρκίας, σίγουρα, πάντως, θα μειωθεί σημαντικά.

Σήμερα η αντιμετώπιση του καρκίνου αποτελεί όχι μόνο ιατρική, αλλά και κοινωνική πρόκληση, δεδομένων των υψηλών ποσοστών παχυσαρκίας στους νέους.

Λεξιλόγιο:

Η αιτία πρόκλησης καρκίνου
Τα αυξανόμενα ποσοστά
Καταλήγω στο πόρισμα
Μια τεράστια απειλή
Η συνολική περιπτωση

Άσκηση 1. Να εξηγήσετε στα ελληνικά:

η παχυσαρκία, ο καρκίνος, ο αντίκτυπος.

Άσκηση 2. Να βρείτε συνώνυμα:

ο εμπειρογνώμονας, η δήλωση

Άσκηση 3. Να μεταφράσετε στα ελληνικά.

- 1) Згідно з даними опитування, стратегії припинення куріння були плідними, але потрібно більше роботи для вирішення зростаючої проблеми ожиріння.
- 2) Сьогодні лікування раку - це не тільки медичний, а й соціальний виклик, з огляду на високий рівень ожиріння серед молоді.
- 3) Ожиріння є другою причиною раку, зі зростаючими показниками, при скороченні випадків раку через куріння.

Άσκηση 4. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

ΗΠΑ Έλληνας γιατρός ανακάλυψε δύο αντιβιοτικά ενάντια στα υπερ-μικρόβια MRSA

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 29/03/2018 (<http://www.kathimerini.gr>)

Μια νέα κατηγορία συνθετικών αντιβιοτικών ικανών να καταστρέψουν τα ανθεκτικά στα αντιβιοτικά βακτήρια του χρυσίζοντος σταφυλόκοκκου (MRSA), ανακάλυψε ένας Έλληνας επιστήμονας της διασποράς.

Το MRSA είναι ένα δυνητικά θανατηφόρο μικρόβιο που είναι δύσκολο να αντιμετωπισθεί, επειδή πολλά στελέχη του έχουν πια αναπτύξει ανθεκτικότητα απέναντι στα υπάρχοντα αντιβιοτικά, με αποτέλεσμα να κάνει θραύση στα νοσοκομεία ανά τον κόσμο. Η ανακάλυψη δίνει ελπίδες ότι στο μέλλον οι επιστήμονες θα έχουν στα χέρια τους νέα απολύτως αναγκαία όπλα στον πόλεμο εναντίον αυτών των υπερ-μικροβίων.

Οι ερευνητές, με επικεφαλής τον καθηγητή ιατρικής, μικροβιολογίας και ανοσολογίας Ελευθέριο Μυλωνάκη του Πανεπιστημίου Μπράουν του Ρόουντ 'Αϊλαντ, που έκαναν τη σχετική

δημοσίευση στο περιοδικό "Nature", βρήκαν δύο νέες συνθετικές ουσίες που, όπως έδειξαν τα πειράματα σε σκώληκες και ποντίκια, μπορούν να σκοτώσουν τα κύτταρα των βακτηρίων MRSA.

Οι δύο ουσίες (CD437 και CD1530), οι οποίες ανήκουν στα ρετινοειδή, μικρά μόρια που είναι παράγωγα της βιταμίνης A, είναι ικανές να εξαλείψουν ακόμη και τα παθογόνα κύτταρα που «κρύβονται», επειδή έχουν εισέλθει σε μια μεταβολικά αδρανή ή υπνώττουσα κατάσταση.

Τα κύτταρα αυτά (persister cells) αναπτύσσονται ελάχιστα ή καθόλου και δεν τα «πιάνουν» τα υφιστάμενα αντιβιοτικά. Αυτό έχει ως συνέπεια την επανεμφάνιση των λοιμώξεων μετά από κάποιο διάστημα, π.χ. στην περίπτωση ενδοκαρδίτιδας λόγω λοίμωξης από εμφυτευμένη ιατρική συσκευή ή στις συχνές πνευμονικές λοιμώξεις λόγω κυστικής ίνωσης. Η κατάσταση είναι πιο επικίνδυνη, όταν η υποτροπιάζουσα λοίμωξη οφείλεται στο υπερ-μικρόβιο MRSA.

Οι δύο νέες ουσίες -οι οποίες ανακαλύφθηκαν ανάμεσα σε περίπου 82.000 μόρια που δοκιμάστηκαν- είναι οι πρώτες που έχουν άμεσο και ουσιαστικό αποτέλεσμα ενάντια σε αυτά τα κρυφά και επίμονα κύτταρα του MRSA. Μία από τις δύο ουσίες μάλιστα κατάφερε να θεραπεύσει και μια χρόνια λοίμωξη από MRSA στα πειραματόζωα. Επίσης, πλην του MRSA, τα νέα αντιβιοτικά έχουν αποτέλεσμα ενάντια σε ένα βακτήριο (εντερόκοκκο) που προκαλεί ενδοκαρδίτιδα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις πρώτες ενδείξεις, οι ουσίες έχουν χαμηλά επίπεδα τοξικότητας για το ήπαρ και τα νεφρά, ενώ, σύμφωνα με τους επιστήμονες, είναι μάλλον απίθανο οι παθογόνοι μικροοργανισμοί να αναπτύξουν ανθεκτικότητα και στις δύο νέες ουσίες.

Οι ερευνητές εξέφρασαν την αισιοδοξία τους ότι η μελέτη τους θα βοηθήσει στην ανάπτυξη νέων αποτελεσματικών και κλινικά χρήσιμων αντιβιοτικών φαρμάκων. Θα ακολουθήσουν περαιτέρω μελέτες για να εξασφαλισθεί η ασφάλεια των ουσιών, ώστε να αρχίσουν σε λίγα χρόνια οι κλινικές δοκιμές σε ανθρώπους.

Δυστυχώς, πάντως, οι νέες ουσίες δεν φαίνεται να δρουν αποτελεσματικά ενάντια στα Gram-αρνητικά βακτήρια (Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa, Neisseria gonorrhoeae, Klebsiella pneumoniae and Yersinia pestis κ.α.).

Ο δρ Ε. Μυλωνάκης αποφοίτησε το 1990 από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, από όπου πήρε και το διδακτορικό του το 1994. Μετά την εμπειρία του στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός», έφυγε στις ΗΠΑ, όπου εργάστηκε στα νοσοκομεία Μίριαμ (του πανεπιστημίου Μπράουν) και Γενικό Μασαχουσέτης (της Ιατρικής Σχολής του Χάρβαρντ). Η έρευνά του εστιάζεται στην μικροβιακή παθογένεση και γενικότερα στις λοιμώδεις νόσους.

Λεξιλόγιο:

Η αισιοδοξία

Η ανθεκτικότητα

Δυνητικός

Θανατηφόρος

Η θραύση

Η λοίμωξη

Το χαμηλό επίπεδο τοξικότητας

Άσκηση 1. Βρείτε λέξεις ή εκφράσεις που να έχουν την ίδια ή περίπου την ίδια σημασία με τις υπογραμμισμένες του κειμένου.

Άσκηση 2. Μεταφράστε στα ελληνικά.

- 1) Відкриття дає надію, що в майбутньому у вчених буде в руках нова абсолютно необхідна зброя у війні проти мікробів.
- 2) Згідно з першими свідченнями, речовини мають низький рівень токсичності в печінці та нирках.
- 3) Дослідники висловили надію, що їх дослідження допоможе розробити нові ефективні і корисні ліки.

Άσκηση 3. Επιλέξτε τρεις λέξεις από το λεξιλόγιο και να κάνετε τις προτάσεις με αυτές τις λέξεις.

Άσκηση 4. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Σχεδόν 300 εκατ. άνθρωποι έχουν ηπατίτιδα Β - Μόνο το 5% κάνει θεραπεία

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 27/03/2018 (<http://www.tanea.gr>)

Περίπου 292 εκατομμύρια άνθρωποι εκτιμάται ότι ζουν με τον ιό της ηπατίτιδας Β (HBV) παγκοσμίως, αλλά μόνο ένας στους 20 (ποσοστό 5%) έχει κάνει θεραπεία, σύμφωνα με την πιο ολοκληρωμένη μέχρι σήμερα διεθνή ανάλυση για την εξάπλωση της νόσου.

Εννέα στους δέκα άνθρωποι δεν ξέρουν καν ότι έχουν τον ιό, επειδή δεν έχουν διαγνωσθεί. Ακόμη και σε ανεπτυγμένες χώρες, τα ποσοστά των μη διαγνωσμένων είναι υψηλά: στις ΗΠΑ οι δύο στους τρεις με τον ιό και στη Βρετανία οι τέσσερις στους πέντε. Στην Ελλάδα τα διαγνωσμένα περιστατικά εκτιμώνται σε 42% των συνολικών.

Λιγότερο από το 1% των εγκύων με ηπατίτιδα Β διεθνώς, που κινδυνεύουν να περάσουν τον ιό στο μωρό τους και στις οποίες οφείλεται σε μεγάλο βαθμό η επιδημία της νόσου, δεν κάνουν την αναγκαία θεραπεία, με αποτέλεσμα περισσότερα από 1,8 εκατομμύρια πεντάχρονα παιδιά να μολυνθούν με τον ιό HBV το 2016.

Οι ερευνητές, που έκαναν τη σχετική δημοσίευση στο περιοδικό γαστρεντερολογίας και ηπατολογίας "The Lancet Gastroenterology & Hepatology", προειδοποιούν ότι, χωρίς θεραπεία, η λοίμωξη με τον ιό μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά χρόνια προβλήματα υγείας, όπως κίρρωση και καρκίνο του ήπατος.

Σε 600.000 εκτιμώνται οι άνθρωποι παγκοσμίως που πεθαίνουν κάθε χρόνο από ασθένειες του ήπατος σχετικές με την ηπατίτιδα Β. Ο ιός είναι πολύ μεταδοτικός και μεταδίδεται κυρίως από τις μητέρες στα παιδιά τους ή ανάμεσα στα παιδιά.

Μέχρι στιγμής δεν υπάρχει καμία οριστική θεραπεία, αλλά τα υπάρχοντα φάρμακα ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο μετάδοσης. Ένα αποτελεσματικό εμβόλιο υπάρχει από το 1981 και

ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει συστήσει από το 1992 όλα τα μωρά να κάνουν την πρώτη δόση μέσα στο πρώτο 24ωρο από τη γέννησή τους.

Αν και υπάρχει διαγνωστικό τεστ από τις αρχές δεκαετίας του 1970, μόνο το 10% των ανθρώπων με τον ιό έχουν διαγνωσθεί μέχρι σήμερα, ενώ μόνο το 5% έχουν κάνει την κατάλληλη θεραπεία κατά του ιού.

Στην Ευρώπη, τα ποσοστά όσων έχουν κάνει θεραπεία, εμφανίζουν μεγάλες αποκλίσεις από το 3% στο Βέλγιο ως το 95% στη Φινλανδία, ενώ στην Ελλάδα είναι 51%, δηλαδή οι μισοί σε σχέση με όσους θα έπρεπε. Στη χώρα μας ο επιπολασμός της νόσου (δηλαδή ο αριθμός των περιστατικών που ήδη υπάρχουν στον πληθυσμό) εκτιμάται σε περίπου 2,3% των κατοίκων έναντι 3,9% παγκοσμίως.

Στην Ελλάδα, το 2016 είχαν διαγνωσθεί με ηπατίτιδα Β συνολικά 83.635 άνθρωποι και οι 1.800 ήταν νέα περιστατικά εκείνου του έτους. Περίπου οι μισοί (45.600) πληρούν τις προϋποθέσεις για θεραπεία, αλλά μόνο οι 23.249 έχουν λάβει την κατάλληλη θεραπεία κατά του ιού HBV.

Παγκοσμίως, το 2016 το 87% των νεογέννητων είχαν κάνει τις τρεις δόσεις του εμβολίου, αλλά μόνο τα μισά μωρά κάνουν το πρώτο εμβόλιο μέσα σε 24 ώρες από τη γέννησή τους. Στην Ελλάδα το 98% των μωρών κάνουν έγκαιρα την πρώτη δόση του εμβολίου και το 96% έχουν κάνει τις τρεις δόσεις του εμβολίου έως το πρώτο έτος της ζωής τους.

Ο ιός είναι πιο διαδεδομένος στην ανατολική Ασία και στην Υποσαχάρια Αφρική. Η διεθνής κοινότητα έχει θέσει ως στόχο να εξαλείψει τον ιό της ηπατίτιδας Β έως το 2030.

Λεξιλόγιο:

η ανεπτυγμένα χώρα
η διεθνή ανάλυση
η εξάπλωση της νόσου
η λοίμωξη
οριστική θεραπεία
αποτελεσματικό εμβόλιο
πρώτη δόση
κατάλληλη θεραπεία

Άσκηση 1. Να εξηγήσετε στα ελληνικά:

η κίρρωση, έγκαιρα, νεογέννητος, διαδεδομένος.

Άσκηση 2. Να κάνετε τις προτάσεις με αυτές τις λέξεις:

η λοίμωξη, οριστική θεραπεία, η επιδημία της νόσου.

Άσκηση 3. Να μεταφράσετε στα ελληνικά:

1) Де'ять з десяти чоловік навіть не знають, що у них є вірус, тому що вони не діагностовані.

2) Дослідники попереджають, що без лікування, зараження вірусом може привести до серйозних проблем зі здоров'ям, таким як цирроз та рак печінки.

3) До сих пір немає повноцінного лікування, але існуючі препарати мінімізують ризик передачі.

Άσκηση 4. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Психологія здоров'я

ПУБЛІКАЦІЯ: 01.06.2010 (<https://www.ar25.org>)

Всі людські хвороби починаються з неправильної поведінки. Наш організм чудово збалансований, але цей баланс легко порушити.

На нас та наше здоров'я впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. До зовнішніх факторів можна віднести невміння правильно вдягнутися відповідно погоді, взимку вийти на вулицю після прийому ванни, нераціональне харчування, вживання неякісної води і т.п. Профілактика подібних захворювань досить проста: контрастний душ, обтирання мокрим рушником, фізкультура, регулярний відпочинок.

Внутрішні фактори – це негативні емоції: злослів'я, гордіня, заздрість, ревність, гнів, образа, брехня, печаль, страх та інші. Ці фактори призводять до психологічних проблем, які поступово можуть перетворитися у хвороби. Для того, щоб позбутися цих негативних емоцій і станів слід навчитися поважати та відчувати себе й інших, розуміти мотивацію вчинків та поведінку довколишніх людей, що може допомогти передбачити ситуацію і обрати більш правильну поведінку.

Не слід забувати, що всі проблемні ситуації даються людям для засвоєння тих чи інших уроків. Тому будь-які події в нашому житті потрібно приймати з розумінням. Та й і народна мудрість говорить: «Все що не робиться, все на краще». Пам'ятайте, що тривалі негативні емоції можуть призвести до серйозних і навіть невиліковних хвороб.

Список можливих хвороб, що викликаються негативними емоціями:

Гнів – печінка;

Страх – нирки;

Тривога – селезінка;

Образа – шлунок;

Сум і печаль – легені;

Висока прискіпливість до інших людей – хвороби крові;

Прив'язаність до матеріальних благ – грижа;

Нав'язування свого світогляду іншим – розтягування суглобів і зв'язок;

Критика себе та інших – нежить, ангіна, пневмонія, бронхіт;

Презирство до людей – хвороби шкіри;

Злоба – артрит і артрози.

В сучасному світі вже стало традиційним замість того, аби усвідомити психологічну причину хвороби і усунути її, людина починає вживати різноманітні фармацевтичні ліки. При цьому хворі часто не звертаються до лікарів, а користуються порадами знайомих чи друзів. Цьому ж активно сприяє і засилля реклами лікарських препаратів в ЗМІ. Таке «лікування» часто неефективне і призводить до серйозних ускладнень. Тим часом справжня причина недуги у формі психологічної проблеми не усувається, а посилюється.

Найкращим засобом лікування і профілактики хвороб, обумовлених внутрішніми факторами, є позитивна думка, що у свою чергу викликає позитивну емоцію: радість, любов, безстрашся, доброзичливість, сердечність, щирість, щедрість і т. д. Думка та

емоція потужно впливають на настрої людини, що є запорукою здоров'я нашого організму.

Άσκηση 1. Βρείτε σημεία στο κείμενο που επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν τους παρακάτω ισχυρισμούς.

- 1) Πρέπει να θυμόμαστε ότι όλες οι προβληματικές καταστάσεις δίνονται στους ανθρώπους για να μάθουν κάποια μαθήματα ζωής.
- 2) Ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης και πρόληψης ασθενειών που προκαλούνται από εσωτερικούς παράγοντες είναι μια θετική γνώμη
- 3) Μια καλή διάθεση ενός ατόμου δεν αποτελεί εγγύηση για την υγεία του σώματός του.
- 4) Τα αρνητικά συναισθήματα μπορούν να οδηγήσουν σε θάνατο..
- 5) Η προφύλαξη τέτοιων ασθενειών είναι πολύ απλή.

Άσκηση 2. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Άσκηση 3. Να βρείτε το άρθρο σχετικά με το θέμα 1 και να κάνετε την σύντομη περίληψη του. (Να κάνετε τις φωτοτυπίες του άρθρου για τον καθηγητή και για τους συμφοιτητές σας.)

Θέμα 2. Η εκπαίδευση.

Διαδίκτυο και εκπαίδευση

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 27/02/2018 (<http://www.schooltime.gr>)

Παρακολουθώντας διάφορες έρευνες παρατηρούμε ότι σε πολλές χώρες ήδη ο υπολογιστής αποτελεί απαραίτητο εξάρτημα στα χέρια κάθε μαθητή. Στα χέρια του αυριανού παγκόσμιου πολίτη. Είναι κάτι περισσότερο από δεδομένη άλλωστε η πρόθεση αυτών των χωρών να επενδύσουν στο μέλλον τους που δεν είναι άλλο από την εκπαίδευση. Το αύριο δεν μπορεί να περιμένει. Πρέπει κάθε σύγχρονο κράτος να προσαρμοστεί στις ανάγκες που η τεχνολογία επιτάσσει και να εξοπλίσει τους μαθητές του, την αυριανή γενιά με όλα εκείνα τα εφόδια που απαιτούνται. Τι γίνεται όμως στη χώρα μας; Βαδίζει στα χνάρια αυτών των κρατών ή ακολουθεί το δικό της δρόμο; Η πραγματικότητα μάλλον απογοητευτική, παρότι διανύουμε ήδη για τα καλά τον 21ο αιώνα.

Ο υπολογιστής βέβαια στο σχολείο, στα χέρια του μαθητή αλλά και του δασκάλου – εκπαιδευτικού θα αποτελέσει ένα ισχυρό όπλο στην καταπολέμηση κάθε μορφής αναλφαβητισμού και δη του ψηφιακού. Βέβαια, το σημαντικότερο είναι ότι θα καταστήσει το μάθημα και το διάβασμα αρκετά πιο ευχάριστες υποθέσεις, καθώς θα λάβουν παιγνιώδη χαρακτήρα, αντικαθιστώντας ενδεχομένως την αρνητική διάθεση – των περισσότερων παιδιών – απέναντι στο βιβλίο. Δυστυχώς, η σχέση με αυτό δεν είναι και η καλύτερη, ίσως γιατί η μορφή που έχει λάβει το εκπαιδευτικό σύστημα τους έχει απωθήσει από το υγιές και δημιουργικό διάβασμα, ωθώντας του ολοένα και περισσότερο σ' αυτό που αποκαλούμε στείρα αποστήθιση. Από την άλλη, η καινοτομία, η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων και γενικότερα η εξοικείωση του μαθητή με τη χρήση του υπολογιστή, του δίνουν την ευκαιρία να έλθει σ' επαφή

με αρχεία, υλικό, βιβλία και γνώσεις που θα τον βοηθήσουν όσο τίποτε άλλο στον αγώνα του στη ζωή.

Μέσω του υπολογιστή, η γνώση εμπεδώνεται καλύτερα και ταχύτερα. Η διαδραστικότητα αλλά και τα ποικίλα προγράμματα προσομοίωσης παρέχουν στον μαθητή την ευχέρεια άμεσα να αντεπεξέλθει σε απαιτήσεις που η κλασική μορφή μάθησης δεν ευνοούσε. Πολλές δεξιότητες του ενισχύονται, τονώνοντας τη δημιουργικότητά του. Η επαφή με τους συμμαθητές του γίνεται πιο άμεση, κυρίως μέσω των ομαδικών εργασιών, που αποτελούν το εφαλτήριο ενδυνάμωσης της συνεργατικότητάς τους. Σύνορα πλέον δεν υπάρχουν, καθώς η τεχνολογία φέρνει σ' επαφή τους ανθρώπους και μάλιστα τους μαθητές πολλών και διαφορετικών κρατών, ανταλλάσσοντας με αυτόν τον τρόπο δημιουργικά στοιχεία και απόψεις, διαμορφώνοντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη. Γεγονός, που αποτελεί «θανάσιμο κτύπημα» σε κάθε φαινόμενο διαφορετικότητας, ρατσισμού και ξενοφοβίας, αίροντας τις προκαταλήψεις και τα πάθη.

Όπως όμως κάθε σύγχρονο επίτευγμα της τεχνολογίας, έτσι και οι υπολογιστές και ευρύτερα το διαδίκτυο, δυστυχώς δεν έχουν μόνο αυτή την όψη. Έχουν και την άλλη, την κακή, που μπορεί να αποβεί και μοιραία στην περίπτωση που χαθούν τα όρια.

Ο ρόλος του δασκάλου, λοιπόν, κινδυνεύει να αλλοιωθεί εντελώς. Πλέον, ο εθισμός πολλών στο διαδίκτυο έθεσε εκτός παιχνιδιού κάθε άλλη πηγή γνώσης, ως περιττή. Η πλήρης απαξίωση του ανθρώπινου παράγοντα. Δυστυχώς, στη συνείδηση των περισσότερων μαθητών ο δάσκαλος έχει μπει στο περιθώριο, καθώς αποτελεί έναν παρωχημένο και ξεπερασμένο τρόπο άντλησης γνώσεων. Ίσως σ' αυτό όμως ευθύνονται εν μέρει και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, καθώς η πλειονότητα δηλώνει άγνοια σε θέματα χειρισμού του υπολογιστή. Όμως και το ίδιο το σχολείο δείχνει να απαξιώνεται, καθώς μάλλον έχει χάσει στη συνείδηση των περισσότερων παιδιών την παιδαγωγική του υπόσταση, λαμβάνοντας ένα καθαρά δευτερεύοντα ρόλο. Ένα ρόλο κομπάρσου.

Από την άλλη, μάλλον ο υπολογιστής δεν έχει βοηθήσει και τόσο πολύ τον μαθητή. Απεναντίας, περιόρισε θα λέγαμε τις ικανότητές του, καθώς πλέον όλα του παρέχονται έτοιμα. Χάθηκε ο μόχθος της προσωπικής δουλειάς και αναζήτησης. Πλέον όλα υπακούουν στο νόμο της αντιγραφής – επικόλλησης. Όλα έτοιμα στα πόδια του... Η κρίση του τέθηκε σε λανθάνουσα κατάσταση, καθώς η έτοιμη γνώση πλέον του παρέχεται αφειδώς. Ο εθισμός είναι προ των πυλών. Ιδιαίτερα η χρήση του από πολύ μικρή ηλικία δημιουργεί πολλά μελλοντικά προβλήματα σε πολλούς τομείς, όπως αυτό της γλώσσας. Ορθογραφικά λάθη, προβλήματα στην έκφραση, ασυνταξίες. Όμως και η ίδια η γλώσσα μας δέχεται πλήγμα. Η κυριαρχία των greeklish έχει μπολιάσει για τα καλά στον τρόπο γραφής και σκέψης όλων. Τα προβλήματα στη γραφή έχουν μεταφερθεί και στον τρόπο σκέψης. Φτωχό λεξιλόγιο, ανώριμος τρόπος σκέψης. Τα γραπτά των μαθητών το επιβεβαιώνουν.

Το διαδίκτυο, λοιπόν, καλώς ή κακώς, έχει μπει για τα καλά στη ζωή μας. Πρόκειται για μια αλήθεια, που δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί. Το να το δαιμονοποιήσουμε και να ρίξουμε επάνω του τον λίθο του αναθέματος είναι το μόνο εύκολο. Το σίγουρο είναι ότι κι εμείς οι ίδιοι ευθυνόμαστε για την οποιαδήποτε κακή χρήση του και οφείλουμε να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί, καθώς ο υπολογιστής δεν είναι παρά ένα μηχάνημα, η καθοδήγηση του οποίου βρίσκεται στα χέρια μας.

Λεξιλόγιο:

τα εφόδια που απαιτούνται

οι ευχάριστες υποθέσεις
η απαξίωση του ανθρώπινου παράγοντα
ο ρατσισμός
η ξενοφοβία
η άντληση των γνώσεων

Άσκηση 1. Να κάνετε τις προτάσεις με αυτές τις λέξεις:

η αμφισβήτηση, η πρόθεση, η επικόλληση, ο εθισμός.

Άσκηση 2. Να μεταφράσετε στα ελληνικά:

- 1) Кожна держава повинна адаптуватися до сучасних технологічних потреб, і забезпечити учнів усім необхідним.
- 2) Ознайомлення учня з використанням комп'ютера, дасть йому можливість отримати доступ до архівів, матеріалів, книгам які збагатять його багаж знань.
- 3) Інтерактивність і різні симуляційні програми дають студенту можливість безпосередньо відповідати вимогам, яким класична форма навчання відповідати не сприяла.
- 4) Контакт зі своїми однокласниками стає більш прямим, головним чином завдяки спільній роботі, що є відправною точкою для зміцнення їх співпраці.
- 5) Межі більше не існують, оскільки технологія об'єднує учнів з різних країн, даючи таким чином можливість обмінюватися творчими думками, формуючи найкращим чином особу громадянина світу.

Άσκηση 3. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Οι επιπτώσεις της κρίσης στην εκπαίδευση

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 05/03/2018 (<http://www.schooltime.gr>)

Τα τελευταία χρόνια η χώρα μας είναι αντιμέτωπη με την οικονομική κρίση, συνέπεια λανθασμένων πολιτικών πρακτικών και επιλογών που έχουν πλέον καταστήσει την οικονομία μας μη ανταγωνιστική και αδύναμη, με πλήθος ελλειμμάτων και έλλειψη εφεδρειών. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αποτυχημένες επιλογές του συστήματος, που υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και την οικονομική ανάπτυξη, η χώρα μας αναγκάζεται να οδηγηθεί στη λήψη επώδυνων μέτρων και στην επιβολή, από εξωτερικές παρεμβάσεις (ΔΝΤ), εκσυγχρονιστικών τομών με οδυνηρές κοινωνικές συνέπειες (ανεργία, απολύσεις, αύξηση της φορολογίας κλπ.). Ενώ οποιαδήποτε εξαγγελία, ότι οι αλλαγές αυτές θα οδηγήσουν σε ανάκαμψη, δύσκολα πείθει. Το περιβάλλον που διαμορφώνεται γίνεται πλέον πολύπλοκο και ταυτόχρονα αβέβαιο, ρευστό και ασταθές, που συχνά προκαλεί κοινωνικές αντιδράσεις. Η εκπαίδευση, ως ένα ανοιχτό σύστημα, που βρίσκεται σε διαρκή αλληλεπίδραση με το ευρύτερο περιβάλλον, δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της

ETUCE (2012) με τίτλο «Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τομέα της εκπαίδευσης από το 2008 μέχρι σήμερα», στην χώρα μας έχει σημειωθεί μείωση των δαπανών για την παιδεία σε ποσοστό 20%. Οι περικοπές αυτές ισοδυναμούν με μείωση των μισθών, με περικοπές επιδομάτων, συγχωνεύσεις/καταργήσεις σχολικών μονάδων και μείωση των προσλήψεων. Η μείωση των δαπανών, έτσι όπως παρουσιάζεται στην παραπάνω έρευνα, διαμορφώνει αυτόματα για την εκπαίδευση ένα περιβάλλον που εμπεριέχει περιορισμούς που διαταράσσουν την ισορροπία στο εσωτερικό της. Οι εισδοχές που προσφέρει το περιβάλλον υστερούν τόσο σε ποιότητα όσο και ποσότητα και επενεργούν αρνητικά στην επίτευξη των στόχων της εκάστοτε εκπαιδευτική μονάδας. Υπό αυτές τις συνθήκες εύλογα δημιουργείται το ερώτημα: κατά πόσο η εκπαιδευτική μονάδα του σήμερα έχει οικονομική αξία και μπορεί να επαληθεύσει αυτό που πολύ χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Everard & Morris (1999) σχετικά με την έμμεση συνεισφορά του σχολείου στην οικονομία;

Ωστόσο η έλλειψη ενός πλαισίου που ενθαρρύνει την προοπτική επενδύσεων στην εκπαίδευση την εποχή της κρίσης, δεν εμποδίζει την πολιτεία να απαιτεί από αυτήν αύξηση της αποδοτικότητας, την αξιολόγηση του έργου της και να κάνει λόγο για ανάγκη ποιοτικής και ταυτόχρονα διεθνώς ανταγωνιστικής εκπαίδευσης. Βέβαια η ορθότητα της απαίτησης αυτής συχνά αμφισβητείται και δεν θεωρείται ρεαλιστική από τη στιγμή που δεν συνοδεύεται με εξίσου ποιοτικές πρωτοβουλίες επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού των εκπαιδευτικών μονάδων. Ίσως τότε οι προσπάθειες του υπουργείου για αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης, ακόμα και σε εποχή κρίσης, γίνονταν ευρέως αποδεκτές και θα αναγνωρίζονταν ο ανατροφοδοτικός τους ρόλος στη συλλογική προσπάθεια για οικονομική ανάπτυξη.

Άλλωστε πολλοί είναι αυτοί που κατά καιρούς τονίζουν τη σημασία της ποιοτικής εκπαίδευσης, που εφοδιάζει τα άτομα με γνώσεις και δεξιότητες και τα καθιστά ικανά να καινοτομούν και να συμβάλλουν στην γενικότερη ανάπτυξη μιας χώρας. Χαρακτηριστική είναι η διαπίστωση των Ψαχαρόπουλου και Καζαμιά (1985, όπ. αναφ. στο Χατζηδήμα, 2002), οι οποίοι ύστερα από συστηματική διασταύρωση στοιχείων κατέληξαν στο συμπέρασμα πως η εκπαίδευση συνέβαλε πολύ λίγο στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας στο παρελθόν και το γεγονός αυτό το επέδωσαν κυρίως στην έλλειψη της ποιότητας. Εμείς ίσως θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και την έλλειψη ποιοτικών πόρων, που ικανοποιούν τις ανάγκες για εκσυγχρονισμό.

Δεξιόγιο:

- η λήψη επώδυνων μέτρων
- η μείωση των δαπανών
- η οικονομική αξία
- η έλλειψη ενός πλαισίου
- οι προσπάθειες του υπουργείου για αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης
- ο ανατροφοδοτικός ρόλος
- η έλλειψη της ποιότητας

Άσκηση 1. Να εξηγήσετε στα ελληνικά:

η ανεργία, η απόλυση, η φορολογία.

Άσκηση 2. Να βρείτε συνώνυμα.:

η συνέπεια, παρεμβάση, η εξαγγελία, η αντίδραση.

Άσκηση 3. Να μεταφράσετε στα ελληνικά:

- 1) Навколишнє середовище, яке стає все складнішим і одночасно ненадійним, непостійним і нестабільним, часто викликає соціальні реакції.
- 2) Освіта як відкрита система, яка перебуває в постійній взаємодії з більш широким середовищем, не може залишатися незмінною.
- 3) Скорочення витрат, як показано у вищезазначеному опитуванні, автоматично формує освіту та середовище, що містить обмеження, що перешкоджають балансу в ній.
- 4) Крім того, багато хто з тих, хто інколи наголошує на важливості якісної освіти, яка надає людям знання та навички та дозволяє їм інновації та сприяти загальному розвитку країни.

Άσκηση 4. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Σχολείο και βελτίωση της κοινωνίας

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 07/11/2017 (<http://www.schooltime.gr>)

Το σχολείο, μετά την οικογένεια, αποτελεί τη δεύτερη κοινωνική ομάδα μέσα στην οποία το παιδί κοινωνικοποιείται και αλληλεπιδρά με το περιβάλλον, υιοθετώντας αντιλήψεις και νοοτροπίες. Το σχολείο προετοιμάζει τους νέους ανθρώπους για τον ερχομό τους στην κοινωνία, μεταγγίζοντάς τους τις αξίες και τη ήθη της εποχής.

Παρά όμως την τεράστια εξειδίκευση σε επιστημονικό επίπεδο, παρατηρούμε ότι η κοινωνία μας δεν εμφανίζει την ίδια πρόοδο σε κοινωνικό, ηθικό ή πολιτιστικό επίπεδο. Και αυτό, διότι όπως έλεγε ο Πλάτωνας, μας ενδιαφέρει πλέον να δίνουμε στείρες γνώσεις και όχι να πλάθουμε προσωπικότητες. Πώς θα μπορούσε αυτή η κατάσταση να βελτιωθεί, πώς το σχολείο θα μπορούσε να συμβάλει στην καλλιέργεια της ψυχής των νέων ανθρώπων;

- Με το να κάνει την εκπαίδευση ανθρωποκεντρική: Το σχολείο οφείλει να εισάγει βιβλία και υλικό με ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο, να τους διδάξει το σεβασμό στο συνάνθρωπο και το περιβάλλον και όχι απλώς την εμμονή με μία βαθμολογία σε έναν έλεγχο.

- Με το να αλλάξει η διαδικασία της βαθμολογίας: Θα ήταν εξαιρετικά ωφέλιμο να άλλαζε η διαδικασία με την οποία βαθμολογούνται οι μαθητές, ώστε να τους επιτρέψει να ανασάνουν και να τα ωθήσει να αγαπήσουν περισσότερο και χωρίς φόβο το διάβασμα. Επιπλέον, θεωρώ πως η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα ήταν καλύτερο να αλλάξει και οι εξετάσεις να διεξάγονται κατά τη διάρκεια των σπουδών και όχι πριν από αυτές.

- Με το να δώσει σημασία στο βίωμα, τη συμμετοχή: Οι μαθητές πρέπει να γίνονται κοινωνοί της γνώσης, όχι απλοί παρατηρητές. Οφείλουν να συμμετέχουν κατά τη διάρκεια του μαθήματος, να αλληλεπιδρούν με το δάσκαλο και να μη μένουν αδρανείς παρατηρητές ούτε φερέφωνα των βιβλίων. Οι νέοι οφείλουν να αγαπήσουν τη γνώση, όχι να τη φοβηθούν.

Γνωρίζουμε, φυσικά, πόσο δύσκολο είναι να αλλάξει το υπάρχον σύστημα – μπορεί να μην αλλάξει και ποτέ. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε τότε είναι να αλλάξουμε εμείς...

Λεξιλόγιο:

κοινωνικοποίηση
αντίληψη
νοοτροπία
μεταγγίζω
εξειδίκευση
στείρες γνώσεις
εμμονή
βαθμολογία
ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο
αλληλεπιδρώ

Άσκηση 1. Να σκεφτείτε και να γράψετε μια συνέχεια του κειμένου (10 - 12 προτάσεις)

Άσκηση 2. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Чи можуть бути рівними вчитель та учень. Думка освітнього експерту

ПУБЛІКАЦІЯ: 29.03.2018 (<http://life.pravda.com.ua>)

Рівність вчителя та учня може бути одним з наріжних каменів освіти майбутнього.

Сьогодні всі звикли до того, що в школі практично все в навчальному процесі вирішується Міністерством освіти та науки, школою, вчителями.

Тому підсвідомо існує уявлення, що учень не може бути рівним вчителю, навіть питання таке ставити абсурдно!

Це питання має декілька аспектів – правовий, моральний, ресурсний, педагогічно рольовий, можливо, ще якийсь.

Для того, щоби максимально розібратись в цих аспектах і зрозуміти, що таке рівність вчителя та учня, в чому та наскільки вона має бути реалізована в школі, – ми звернулися до фахівців, які мають певний досвід в шкільній освіті, з двома запитаннями:

- Що для вас означає бути рівними в стосунках з людьми, зокрема з дітьми?
- В чому і наскільки вчитель та учень мають бути рівними в освітньому процесі?
А в чому така рівність не можлива?

«РІВНІСТЬ – ЦЕ ТАКИЙ СТАН СТОСУНКІВ, КОЛИ МИ ОДИН ВІД ОДНОГО МАЄМО ВЧИТИСЯ» - ПРИНА ШАСТАЛ (голова Всеукраїнської асоціації вальдорфських шкіл)

– **Що для вас означає бути рівними у стосунках з людьми?**

– Рівність у тому місці, де зустрічаються дві індивідуальності, дві сутності, тобто на рівні людської гідності.

Далі ми говоримо про те, що якщо це зустрічаються дві індивідуальності, де одна більш досвідчена в цьому світі, а інша ще робить свої перші кроки і привчається до цього світу, то та, яка більш досвідчена, має і більшу відповідальність. Тому ми говоримо про те, що на вчителі лежить відповідальність за те, щоб дитина довіряла вчителю.

Довіряти можна тільки тій людині, яка демонструє саме таку свою позицію, що вона приймає тебе таким, як ти є.

Тому вчитель заходить в клас із тим, що кожна дитина для нього – це індивідуальність, яка прийшла на рівні з ним жити в цьому світі.

Також ми кажемо, що приймати дитину треба з благоговінням.

Наступний аспект – чого хоче дитина в цей момент, чого вимагає той процес, в якому вона знаходиться. Чи він вимагає авторитета, чи він вимагає партнера, чи він потребує друга?

Це вже теж лежить на вчителі – відповідальність відчувати, який образ вчителя найбільше потрібен дитині.

– У чому рівність між учителем та дитиною неможлива?

– Вчитель має передати учню те, що є загальнолюдськими цінностями. Це можливо тільки в соціумі.

Родина і школа – це два різних аспекти, але вони рівнозначні між собою.

Дитині потрібна родина для того, щоб відбутися як людській істоті.

І дитині потрібен соціум, який в даному випадку ми уособлюємо у вчителі, для того, щоб перейняти соціальні навички.

Тут як раз вчитель має, що передати. У нього є, що передати. Інше питання – як він це зробить: поважаючи дитину, опікуючись її гідністю чи зробить це авторитарно – так, як це йому зручно.

– Тобто рівність неможлива в контексті того, що вчителю є, що передати, а дитині ще немає чого передати?

– Це такий процес, коли ми один від одного маємо навчитися. Вчитель, наставник, який передає, в якого вже є, що передати. І дитина як учасник процесу, в якого вчитель теж може щось перейняти.

Те, що він може перейняти – це здатність побачити якості, які приносить дитина, які до цього ще не стали типовими, які не були загально прийнятими.

Діти відносно нас є більш молодші, більш сучасні. Тому те, як вони зустрічаються з реальністю, цьому ми можемо в них вчитися.

– Мабуть, в цьому ще один аспект рівності, що і дитина має взяти щось від вчителя, і вчитель має щось взяти від дитини.

– Точно, однозначно.

Найголовніше – як це відбувається. З повагою до дитини, з розумінням її цінності, чи навпаки...

От маленька дитина народжується. Без дорослих, які її годують, захищають, дають тепло, одягають, вона не виживе. Це життєво необхідно, щоб дорослий проявляв ініціативу і робив з нею те, що має робити.

З віком ця влада в прийнятті рішення поступово зменшується з тим, як дитина більше навчається в цьому світі взаємодіяти з ним. Вчителю треба плавно відпускати, віддавати цю владу.

– **Чи можуть бути рівними вчитель і учень у виборі форми, як відбувається навчання?**

– Теоретично вони можуть бути в цьому рівні.

Завдання більш досвідченого учасника цієї взаємодії – щоб це відбулося гармонійно для обох.

Якщо дитина в цей момент показує "я не готовий йти за тобою, мені не подобається те, що ти мені пропонуєш", вчитель безумовно має на це відреагувати.

Питання – як він на це відреагує. Чи у нього стане компетенції з'ясувати, чому саме дитина відмовляється йти за ним. Можливо, у неї якийсь неадекватний фізичний стан.

Але у дитини є право показати, що вона зараз переживає – у той спосіб, який вона знає, який їй доступний на той момент.

– **Тобто таким чином вона бере участь у виборі форми навчання? Вона може показати, що вона приймає таку форму навчання або не приймає. Якщо вчитель це фіксує, то фактично він забезпечує рівність?**

– Так.

Якщо дитина в стабільному стані, вона абсолютно спокійно покаже дорослій людині, що вона хоче в даний момент отримати. Не просто хоче отримати, але й готова сприйняти.

Інша справа, що зараз світ настільки строкатий, настільки багатоплановий, що діти багато чого в себе впускають. Треба відчувати, чи це природа дитини діє в цей момент, і це її індивідуальність, чи це діє якась схема, модель, яку дитина просто несвідомо наслідує.

Άσκηση 1. Να μεταφράσετε στα ουκρανικά.

- 1) Το παιδί έχει το δικαίωμα να δείξει αυτό που αισθάνεται - με τον τρόπο που γνωρίζει, το οποίο είναι διαθέσιμο εκείνη τη στιγμή.
- 2) Το παιδί ως συμμετοχος στη διαδικασία, από το οποίο ο δάσκαλος μπορεί επίσης να μαθαίνει κάτι.
- 3) Η ισότητα του δασκάλου και του μαθητή μπορεί να είναι ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της εκπαίδευσης του μέλλοντος.
- 4) Η οικογένεια και το σχολείο είναι δύο διαφορετικές πτυχές, αλλά είναι ισοδύναμες μεταξύ τους.
- 5) Υποσυνείδητα, υπάρχει η αντίληψη ότι ο μαθητής δεν μπορεί να είναι ίσος με τον δάσκαλο.

Άσκηση 2. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Άσκηση 3. Να βρείτε το άρθρο σχετικά με το θέμα 1 και να κάνετε την σύντομη περίληψη του. (Να κάνετε τις φωτοτυπίες του άρθρου για τον καθηγητή και για τους συμφοιτητές σας.)

Ερντογάν για Έλληνες στρατιωτικούς Την απόφαση θα πάρει η τουρκική δικαιοσύνη

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 26/03/2018 (<http://www.kathimerini.gr>)

Το ζήτημα επιστροφής στην Ελλάδα των δύο Ελλήνων στρατιωτικών που κρατούνται στην Τουρκία, έθεσε στον Τούρκο Πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, κατά τη χθεσινή συνάντηση ΕΕ-Τουρκίας στη Βάρνα, ο πρωθυπουργός της Βουλγαρίας Μπόικο Μπορίσοφ.

Στην κοινή συνέντευξη Τύπου που δόθηκε μετά το τέλος της συνάντησης, ο κ. Μπορίσοφ είπε πως μίλησε με τον κ. Ερντογάν για τους δύο Έλληνες στρατιωτικούς εκ μέρους του Έλληνα πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα και προσέθεσε πως ο Τούρκος Πρόεδρος του απάντησε ότι «την απόφαση θα πάρει η ανεξάρτητη τουρκική δικαιοσύνη».

Αργότερα, ο Βούλγαρος πρωθυπουργός ανέφερε πως θα ενημερώσει τον Αλ. Τσίπρα για τα αποτελέσματα των συνομιλιών που διεξήγαγε με τον Τούρκο Πρόεδρο, πάνω στην ατζέντα της συνάντησης.

Στο μεταξύ, ένσταση επί της σημερινής αρνητικής απόφασης της τουρκικής δικαιοσύνης στο αίτημα αποφυλάκισης των δύο Ελλήνων στρατιωτικών, που κρατούνται για 27 ημέρες προφυλακισμένοι στην Αδριανούπολη, αναμένεται να καταθέσουν αύριο, σύμφωνα με πληροφορίες του ΑΠΕ-ΜΠΕ, οι συνήγοροί τους.

Το δεύτερο αίτημα αποφυλάκισης δεν έγινε δεκτό βάση της ίδιας με την πρώτη, απόρριψη αιτιολογίας, ότι δηλαδή δεν υπάρχει η απαιτούμενη μόνιμη κατοικία των δύο στρατιωτικών στη γείτονα στην οποία θα μπορούσαν να διαμείνουν έως και την απαγγελία του κατηγορητηρίου.

Λεξιλόγιο:

το ζήτημα επιστροφής
η κοινή συνέντευξη
η ανεξάρτητη τουρκική δικαιοσύνη
τα αποτελέσματα των συνομιλιών
η ατζέντα της συνάντησης
το αίτημα αποφυλάκισης
η απόρριψη αιτιολογίας,
απαγγελία του κατηγορητηρίου

Άσκηση 1. Να κάνετε προτάσεις με τις 5 φράσεις απο το λεξιλόγιο.

Άσκηση 2. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Κικίλιας: Η σχέση Ελλάδας - Ισραήλ έχει μεγάλο στρατηγικό βάθος

Συνάντηση με τον υπουργό Άμυνας στο Τελ Αβίβ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 29/03/2018 (<http://www.tovima.gr>)

Για βαθιές ρίζες, διάρκεια και μεγάλο στρατηγικό βάθος στη σχέση Ελλάδας - Ισραήλ, έκανε λόγο ο τομεάρχης της Νέας Δημοκρατίας, Βασίλης Κικίλιας, σε συνάντησή του με τον υπουργό Άμυνας του Ισραήλ που πραγματοποιήθηκε στο υπουργείο Άμυνας, στο Τελ Αβίβ.

Θέματα της συνάντησης αποτέλεσαν τα βασικά βήματα για την περαιτέρω ενδυνάμωση των ελληνοϊσραηλινών σχέσεων σε όλα τα επίπεδα και ιδιαίτερα στην άμυνα, την ασφάλεια και την υψηλή τεχνολογία.

Μετά το πέρας της συνάντησης, ο κ. Κικίλιας δήλωσε πως «σε μια κρίσιμη για την περιοχή συγκυρία, με πολλές προκλήσεις αλλά και πολλές προοπτικές για τις δύο χώρες, είχα τη χαρά να συναντηθώ με τον υπουργό Άμυνας του Ισραήλ, Άβιγκντορ Λίμπερμαν».

«Κοινός τόπος ήταν η γεωπολιτική υπεραξία της συνεργασίας Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ, με την προσθήκη της Αιγύπτου, στον τομέα της ενέργειας» ανέφερε, προσθέτοντας πως «για τη Νέα Δημοκρατία, η σχέση Ελλάδας - Ισραήλ έχει βαθιές ρίζες, διάρκεια και μεγάλο στρατηγικό βάθος».

«Για την περιφερειακή ασφάλεια, σταθερότητα και την εμπέδωση της ειρήνης στην νοτιοανατολική Μεσόγειο, η Ελλάδα αποτελεί σταθερό εταίρο του Ισραήλ, μία συμμαχική γέφυρα προς τη Δύση» συνέχισε.

Σκοπός της επίσκεψης του κ. Κικίλια στο Ισραήλ ήταν η ενημέρωση για τις σύγχρονες εξελίξεις στους τομείς της άμυνας-ασφάλειας και ειδικότερα υψηλής τεχνολογίας, όπως drones και υπηρεσίες πληροφοριών, αλλά και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ των δύο χωρών.

Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Κικίλιας είχε διαδοχικές συναντήσεις με κρατικούς αξιωματούχους στο υπουργείο Άμυνας και το υπουργείο Εξωτερικών, αλλά και με βουλευτές του ισραηλινού κοινοβουλίου και εκπροσώπους διακεκριμένων δεξαμενών σκέψης, στις οποίες κεντρικό θέμα συζήτησης ήταν οι εξελίξεις στην κυπριακή ΑΟΖ, τη Συρία και την Τουρκία.

Συμμετείχε ακόμα σε κλειστή ενημέρωση που διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Μελετών Εθνικής Ασφαλείας του Ισραήλ, με βασικό αντικείμενο την κατανόηση των κινδύνων, αλλά και των δυνατοτήτων που αναδύονται στην παρούσα συγκυρία.

Λεξιλόγιο:

οι βαθιές ρίζες

μεγάλο στρατηγικό βάθος

η συγκυρία

η υψηλή τεχνολογία

η γεωπολιτική υπεραξία της συνεργασίας

η συμμαχική γέφυρα

ο σκοπός της επίσκεψης
η ανταλλαγή τεχνογνωσίας

Άσκηση 1. Να κάνετε 5 προτάσεις με τις φράσεις ή λέξεις από το λεξιλόγιο.

Άσκηση 2. Βρείτε λέξεις ή εκφράσεις που να έχουν την ίδια ή περίπου την ίδια σημασία με τις υπογραμμισμένες του κειμένου.

Άσκηση 3. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Μήνυμα Καμμένου σε Τουρκία Να της θυμίσουμε ότι ηττήθηκε το 1821 στην Ελλάδα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 29/03/2018 (<http://www.kathimerini.gr>)

Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας Πάνος Καμμένος, στο πλαίσιο της επίσημης επίσκεψης που πραγματοποιεί στην Αρμενία, επισκέφθηκε τη διεθνή έκθεση όπλων και αμυντικής τεχνολογίας «ArmHiTec 2018», έστειλε μήνυμα προς την Τουρκία, υπενθυμίζοντάς της την ήττα της από την Ελλάδα το 1821.

«Θα συνεχίσουμε να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να εξηγήσουμε στην Τουρκία ότι θέλουμε την ειρήνη, αλλά πρέπει να της θυμίσουμε ότι σε πολλές στιγμές της ιστορίας της - και ιδίως τις στιγμές της ιστορίας που έχουν κατά νου, της μεγάλης οθωμανικής αυτοκρατορίας - ηττήθηκε, όπως το 1821 στην Ελλάδα», είπε χαρακτηριστικά, απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφου.

Ευχή μας είναι η Τουρκία να γίνει ευρωπαϊκή χώρα με σεβασμό του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ευχή μας είναι να δούμε την Τουρκία να προσεγγίζει τις ευρωπαϊκές αξίες, αλλά φοβάμαι ότι με τις τελευταίες δηλώσεις του Προέδρου Ερντογάν και τις αναφορές στα όνειρα της μεγάλης οθωμανικής αυτοκρατορίας, η Τουρκία απομακρύνεται από την Ευρώπη, από το διεθνές δίκαιο και τη διεθνή κοινότητα», πρόσθεσε και συμπλήρωσε:

«Πρέπει να καταλάβουν όλοι οι γείτονες ότι η Ελλάδα και η Αρμενία θέλουν να ζήσουν ειρηνικά. Κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε για να ζούμε ειρηνικά, αλλά είμαστε πάντα έτοιμοι να υπερασπιστούμε την κυριαρχία μας και το διεθνές δίκαιο.

«Οι δεσμοί μεταξύ των λαών μας είναι πολύ βαθιά ριζωμένοι στο χρόνο»

«Η Ελλάδα και η Αρμενία ήταν, είναι και θα είναι πάντα μαζί. Έχουμε κοινές αξίες, κοινή ιστορία, κοινά θύματα των δύο μεγάλων γενοκτονιών, του αρμενικού λαού και του ποντιακού ελληνισμού», είπε μεταξύ άλλων ο κ. Καμμένος κατά τη συνάντησή του με τον Αρμένιο ομόλογό του.

Αναλυτικά οι δηλώσεις του:

«Με μεγάλη χαρά βρίσκομαι και πάλι στο Ερεβάν. Επισκέφθηκα τη διεθνή έκθεση όπλων και αμυντικής τεχνολογίας «ArmHiTec» και πραγματικά εντυπωσιάστηκα. Η έκθεση εξελίσσεται σε

σημαντικό γεγονός στον τομέα της στρατιωτικής τεχνολογίας με μεγάλη προοπτική. Θα ήθελα να συγχαρώ τους διοργανωτές αυτής της επιτυχούς έκθεσης.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μου στο Ερεβάν είχα την ευκαιρία να συναντηθώ με τον ομόλογό μου κ. Vigen Sargsyan. Είχαμε μια ευρεία και ειλικρινή ανταλλαγή απόψεων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, σε θέματα διμερούς συνεργασίας, αλλά και σχετικά με τις προκλήσεις ασφαλείας και τις εξελίξεις στην περιοχή.

Η Ελλάδα και η Αρμενία ήταν, είναι και θα είναι πάντα μαζί. Έχουμε κοινές αξίες, κοινή ιστορία, κοινά θύματα των δύο μεγάλων γενοκτονιών, του αρμενικού λαού και του ποντιακού ελληνισμού.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις μας έχουν ήδη επιτύχει ένα υψηλό επίπεδο συνεργασίας σε πάρα πολλούς τομείς με σημαντικές δραστηριότητες, μια συνεργασία η οποία χαρακτηρίζεται κυρίως από υψηλή ποιοτική διάσταση που επιτυγχάνεται μέσω συμπράξεων σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

Τόσο η Αρμενία, όσο και η Ελλάδα, αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις ασφαλείας και απειλές οι οποίες απαιτούν όχι μόνο μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και κατανόηση, αλλά ταυτόχρονα και μια ισχυρή πολιτική αποφασιστικότητα προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά.

Αισθάνομαι χαρά και τιμή κάθε φορά που επισκέπτομαι την Αρμενία. Αισθάνομαι ότι είμαι σε αδελφική χώρα. Οι παραδοσιακοί δεσμοί φιλίας και οι κοινές αξίες που μοιραζόμαστε αποτελούν έναν ισχυρό δεσμό που ενώνει τους λαούς μας και μια πολύτιμη κληρονομιά για την οποία μπορούμε και οι δύο λαοί να είμαστε υπερήφανοι.

Οι δεσμοί μεταξύ των λαών μας είναι πολύ βαθιά ριζωμένοι στο χρόνο. Είναι ακριβώς αυτοί οι ιστορικοί και παραδοσιακοί δεσμοί που μας φέρνουν πιο κοντά.

Οι μακρόχρονοι αυτοί ιστορικοί δεσμοί σφυρηλατήθηκαν σε περιόδους που τα έθνη μας υπέστησαν διωγμούς.

Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω ότι είμαι απόλυτα πεπεισμένος πως την ασφάλεια και των δύο χωρών μας εγγυάται το υψηλό επίπεδο των Ενόπλων Δυνάμεών μας και η αποτελεσματικότητά τους, η οποία αυξάνεται ακόμη περισσότερο μέσω της διεθνούς συνεργασίας, όπως ακριβώς αυτή που έχουν αναπτύξει οι δύο φίλες χώρες μας.

Ενημερώθηκα από τον Εξοχότατο κ. Υπουργό για την κατάσταση στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ και επιθυμία μας είναι πολύ σύντομα να βρεθεί μία ειρηνική λύση με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου».

Λεξιλόγιο:

η διεθνή έκθεση όπλων
η αμυντική τεχνολογία
το ανθρώπινο δικαίωμα
η διεθνή κοινότητα
τα κοινά θύματα
η μεγάλη προοπτική
η ειλικρινή ανταλλαγή απόψεων
η αδελφική χώρα

Άσκηση 1. Να εξηγήσετε στα ελληνικά:

η ευχή, ο σεβασμός, η αξία, η ανταλλαγή, κατάσταση, συνεργασίας, κληρονομιά.

Άσκηση 2. Να βρείτε συνώνυμα:

η επιθυμία, η λύση, πεπεισμένος, μοιράζω, η απειλή, η προσέγγιση.

Άσκηση 3. Να μεταφράσετε στα ελληνικά.

- 1) Наші Збройні Сили вже досягли високого рівня співпраці в багатьох областях, що представляють взаємний інтерес.
- 2) Традиційні узи дружби і загальні цінності, які ми поділяємо, - це міцний зв'язок і цінна спадщина, якими можуть пишатися обидва народи.
- 3) Ці давні історичні зв'язки були вироблені в ті часи, коли наші народи зазнавали гонінь.
- 4) Зв'язки між нашими народами глибоко вкоренилися в часі.
- 5) Ми робимо все можливе, щоб жити мирно, але ми завжди готові захищати наш суверенітет і міжнародне право.

Άσκηση 4. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Від Середньовіччя до майбутнього: українсько-німецький діалог культур

ПУБЛІКАЦІЯ: 27.03.2018 (<https://www.eurointegration.com.ua>)

Торік Україна і Німеччина святкували 25-річний ювілей дипломатичних відносин.

Двосторонній діалог між Україною та Німеччиною має давню історію. Адже партнерські стосунки двох країн розпочалися ще у сиву давнину.

У другій половині XIV століття у давньоруському місті Львові поселилось чимало німецького населення. З боку правителів міста були створені найкращі умови для розвитку та розквіту німецької культури на руських землях. Польський король Казимир III (на той час Львів був у складі Польщі) надавав великі привілеї німецькому населенню у Львові, а саме: підтвердив усі майнові права спадкоємців Бертольда Штехера (перший німецький війт Львова), а у 1356 році, надавши Львову магдебурзьке ("німецьке") право, зробив місцевих католиків, в першу чергу німців, привілейованим класом.

Львів у той час нагадував типове німецьке містечко. Адже чи не на кожній середньовічній вузькій вуличці Львова було чути німецьку мову, тут поширювалася німецька культура, звичаї, традиції, будували костели та монастирі.

У Львові заснували перший німецький фільварок, а в переліку львівських райців (консулів) німецькі імена становили значну частину.

Бачимо, що тісний культурний діалог між Німеччиною та Україною розпочався ще у далекому Середньовіччі. З часу, коли Україна стала незалежною, і до сьогодні між двома країнами було підписано чимало партнерських угод, договорів про співпрацю. Сьогодні в Україні створено багато центрів для співпраці німецьких та українських культур.

Проте діалог двох країн має також неоднозначний характер. Дивлячись на ситуацію сьогодні та аналізуючи статистику емігрантства українців в Німеччину, можна сказати наступне: дуже багато українських кваліфікованих спеціалістів емігрують до Німеччини не лише для отримання нового досвіду в певній сфері діяльності, а й для постійного проживання.

Такий розвиток подій стає причиною того, що Україна втрачає важливий інтелектуальний потенціал. Як наслідок, в Україні багато сфер діяльності страждає від цього: медицина, наука, економіка...

Для покращення партнерських стосунків між двома країнами нам треба дещо змінити стратегію співпраці. Завдяки цьому можна поєднати український потенціал і великий європейський досвід Німеччини. Важливим пунктом у цьому стане повернення на Батьківщину українських спеціалістів, які вже отримали фахові знання європейського стандарту.

На сьогодні Україна справді потребує хороших інвестицій, як матеріальних, так і інтелектуальних, які б дали поштовх для розвитку нових стандартів, нового типу мислення. Адже наша держава має не лише хороший кадровий потенціал. На наших землях зосереджено чимало інших ресурсів (велика природно-сировинна база, земельні, водні, рекреаційні ресурси).

Поєднуючи фахову підтримку німецької сторони з українським потенціалом, можна досягти великого успіху для двох країн.

Наша держава зараз насправді переживає вирішальну стадію змін. Звісно, актуальні воєнні дії на Сході країни надають цьому ще більш глобального характеру. З точки зору геополітики, Україна завжди знаходилася на перетині різних культур, релігій та націй, здавна була точкою поєднання Заходу та Сходу, Європи та Азії.

Воєнні дії на Сході нашої країни є яскравим прикладом. Україна не просто хоче стати частинкою Європи, бо так склалося територіально. Ми прагнемо змін, щоб відірватися від темних сторінок минулого, щоб робити нові кроки.

Тому діалог України та Німеччини надзвичайно важливий на сьогодні. Співпраця двох країн сприятиме не лише вирішенню внутрішніх проблем нашої держави, а й, можливо, стане новою сторінкою в історії Європи.

Партнерство, засноване на гуманних принципах та підтримці, завжди породжує успіх!

Άσκηση 1. Βρείτε σημεία στο κείμενο που επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν τους παρακάτω ισχυρισμούς.

- 1) Εταιρική σχέση βασισμένη σε ανθρώπινες αρχές και υποστήριξη.
- 2) Για να βελτιωθεί την εταιρική σχέση μεταξύ των δύο χωρών, πρέπει να αλλάξουμε κάπως τη στρατηγική της συνεργασίας.
- 3) Σήμερα στην Ουκρανία δεν υπάρχουν κέντρα συνεργασίας μεταξύ γερμανικών και ουκρανικών πολιτισμών.
- 4) Ένας στενός πολιτιστικός διάλογος μεταξύ Γερμανίας και Ουκρανίας ξεκίνησε τον Μεσαίωνα.
- 5) Από την πλευρά των ηγεμόνων της πόλης, δημιουργήθηκαν καλύτερες συνθήκες για την ανάπτυξη και την άνθηση του γερμανικού πολιτισμού στις ρωσικές χώρες.
- 6) Το Lviv εκείνη την εποχή έμοιαζε με μια τυπική γαλλική πόλη.

Άσκηση 2. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Άσκηση 3. Να βρείτε το άρθρο σχετικά με το θέμα 1 και να κάνετε την σύντομη περίληψη του. (Να κάνετε τις φωτοτυπίες του άρθρου για τον καθηγητή και για τους συμμαθητές σας.)

Θέμα 4. Η πνευματική ανάπτυξη της κοινωνίας.

Με αναφορές στην Αρχαία Ελλάδα τιμάται η Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου

Εκδηλώσεις σε πανευρωπαϊκό επίπεδο

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 27/03/2018 (<http://www.tovima.gr>)

Η διεθνής θεατρική κοινότητα τιμά και φέτος την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου, η οποία γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 27 Μαρτίου και σηματοδοτείται από ένα νέο μήνυμα, το οποίο διαβάζεται σε όλα τα θέατρα πριν από κάθε παράσταση και μεταδίδεται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σε όλο τον κόσμο.

Για τον φετινό εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου, το Διεθνές Ινστιτούτο Θεάτρου, που συμπληρώνει 70 χρόνια από την ίδρυσή του, επέλεξε πέντε ξεχωριστές προσωπικότητες από τον χώρο της τέχνης να γράψουν το δικό τους μήνυμα.

Το μήνυμα για την Ευρώπη ανέλαβε να γράψει ο Βρετανός ηθοποιός, συγγραφέας, σκηνοθέτης και συνιδρυτής του Theatre de Complicite, Σάιμον ΜακΜπέρνι, στο οποίο κάνει ιδιαίτερη αναφορά στη συμβολή της αρχαίας Αθήνας στην ανάπτυξη του θεάτρου αλλά και στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου.

«Όσο υπάρχουν καλλιτέχνες και ακροατήρια, όλο και θα λέγονται ιστορίες επάνω στη σκηνή, που πουθενά αλλού δεν θα μπορούν να ειπωθούν» σημειώνει, μεταξύ άλλων, ο Σάιμον ΜακΜπέρνι.

Ανάμεσα στις εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου, η αίθουσα Γερουσίας της Βουλής θα μετατραπεί σήμερα το πρωί (11:30 π.μ.) σε ένα «ζωντανό» σκηνικό, καθώς θα ανεβεί το βραβευμένο από την Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών έργο «Εκτός ύλης» ή «Ο μονόλογος ενός καθ' ομολογία παράλογου» του Κώστα Λεϊμονή με πρωταγωνιστή τον ηθοποιό Γεράσιμο Σκιαδαρέση και τη συμμετοχή των ηθοποιών Κωνσταντίνου Μουταφτσή και Τάσου Κονταράτου, σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνας Νικολαΐδη.

Μάλιστα, η παράσταση θα παρουσιαστεί σε συνεργασία με τις δύο ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες της Βουλής, υπό την καθοδήγηση του σκηνοθέτη των Theater Labs, Μπάμπη Αρώνη.

Η παράσταση τοποθετεί τη δράση της στο ελληνικό κοινοβούλιο, όπου ένας υπουργός - ενώπιον συναδέλφων του- λίγο πριν αποχωρήσει οριστικά από το αξίωμά του, εκφράζει μια εκ βαθέων και ειλικρινή συγγνώμη προς όλους, αλλά κυρίως προς τον ελληνικό λαό που πάντα είναι πρόθυμος να εναποθέσει τις ελπίδες της σωτηρίας του σε τρίτους. Παραδέχεται λάθη, παρατυπίες, υποσχέσεις που κατέληξαν σε ηχηρά ψεύδη και ομολογεί, ενώπιον όλων, πως η υποδούλωση του στις δυνάμεις της εξουσίας και του χρήματος, επηρέασαν αρνητικά την κοινωνία στην οποία ζει, αλλά και την ίδια του τη ζωή, κάνοντάς τον να χάσει ό,τι πιο πολύτιμο για κάθε άνθρωπο, τον εαυτό του. Η παράσταση πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του συλλόγου των υπαλλήλων της Βουλής και θα μεταδοθεί από το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης της Βουλής.

Το Θέατρο Τέχνης Κάρολου Κουν γιορτάζει την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου, προσφέροντας αποκλειστικά για αυτή τη μέρα, όλα τα εισιτήρια της παράστασης «Duende: Το Πνεύμα της Γης» στην σκηνή της Φρυνίχου με τη μορφή 1+1. Δηλαδή, με την αγορά ενός

εισιτηρίου άλλο ένα δώρο. Στη συνέχεια, μετά τη λήξη της παράστασης, στις 23:00, θα ακολουθήσει ανοιχτή συζήτηση - στο πλαίσιο της δράσης «Το Θέατρο Τέχνης Γνωρίζεται Με Το Κοινό του».

Ο Σταμάτης Κραουνάκης, οικοδεσπότης στο δικό του Συμπόσιο υποδέχεται το βράδυ της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου έξι εκλεκτούς καλεσμένους, έξι πρόσωπα που το duende ορίζει τη ζωή τους. Πίνουν, κερνάνε κρασί και συνομιλούν με τους θεατές- μύστες. Στήνουν μια γιορτή του Θεάτρου μια γιορτή των Τεχνών, του Έρωτα και της Ποίησης και καλούν το duende να καταλάβει τις ψυχές όλων.

Τη συντροφιά συνθέτουν: η τραγουδοποιός και ερμηνεύτρια Ελένη Βιτάλη, η διευθύντρια του εκδοτικού οίκου «Βιβλιοπωλείο της Εστίας» Εύα Καραϊτίδη, ο δημοσιογράφος και συγγραφέας Δημήτρης Μανιάτης, ο συγγραφέας Θανάσης Νιάρχος, ο συγγραφέας, μεταφραστής και κριτικός θεάτρου Λεάνδρος Πολενάκης και η αναπληρώτρια καθηγήτρια στο τμήμα Θεατρικών σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών Ευανθία Στιβανάκη. Η είσοδος στη συζήτηση θα είναι ελεύθερη.

Στο Τρίτο Πρόγραμμα, με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου, θα μεταδοθεί το περίφημο μονόπρακτο «Η Μελαχρινή Κυρία των Σονέτων» του Τζορτζ Μπέρναρντ Σο (στις 22:00).

Το σατιρικό μονόπρακτο του Νομπελίστα Ιρλανδού θεατρικού συγγραφέα έχει ως ήρωα τον Ούιλιαμ Σαίξπηρ και περιεχόμενο τη σχέση των υπέροχων ποιημάτων του με την τότε βασίλισσα της Αγγλίας, την Ελισάβετ, και τον έρωτα που κρύβεται κάτω από τις λέξεις τους. Το έργο μεταδόθηκε πρώτη φορά από την εκπομπή «Το μικρό θέατρο της Τετάρτης» στο Πρώτο Πρόγραμμα της Ε.ΡΑ τον Οκτώβριο του 1995. Ακούγονται οι ηθοποιοί: Δημήτρης Οικονόμου (φρουρός), Δημήτρης Καταλειφός (Σαίξπηρ), Βάνα Παρθενιάδου (Ελισάβετ), Αννέτα Παπαθανασίου (μελαχρινή κυρία).

Ακόμη, κατά τη διάρκεια της ημέρας, τα πέντε μηνύματα της Παγκοσμίας Ημέρας Θεάτρου θα διαβάζουν πέντε προσωπικότητες από το χώρο του θεάτρου και θα ακούγονται από τις συχνότητες του Τρίτου Προγράμματος σε διαφορετικές στιγμές της ημέρας.

Λεξιλόγιο:

- η αφορμή
- η εκπομπή
- η ομολογία
- ο σκηνοθέτης
- ο συνιδρυτής
- η συμβολή της αρχαίας Αθήνας
- η συμμετοχή των ηθοποιών

Άσκηση 1 Να κάνετε τη μετάφραση.

- 1) σηματοδοτείται από ένα νέο μήνυμα
- 2) κάνει ιδιαίτερη αναφορά στη συμβολή
- 3) εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν με αφορμή...
- 4) η αίθουσα θα μετατραπεί
- 5) η παράσταση πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του συλλόγου των υπαλλήλων

Άσκηση 2 Να κάνετε τις δικές σας προτάσεις με τις ακόλουθες φράσεις.

- Η διεθνής θεατρική κοινότητα
- Η ίδρυση του θεάτρου
- Η ανάπτυξη του θεάτρου
- Η Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου
- Η υποδούλωση στις δυνάμεις της εξουσίας

Άσκηση 3 Να βρείτε τις πληροφορίες για το θέατρο στην Ουκρανία.

Άσκηση 4. Να κάνετε περίληψη του άρθρου.

Ο «Εκκλησιαστής» σαν χορογραφία ελευθερίας

Ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Αντώνης Αντωνόπουλος μιλάει για το αινιγματικότερο ίσως κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης λίγο πριν το μεταφέρει στη σκηνή του BIOS

Νικόλας Ζώης | ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 28/03/2018 08:00 (<http://www.tanea.gr>)

Πολλά μπορεί να πει κανείς για το κείμενο του «Εκκλησιαστή». Ή καλύτερα, να ρωτήσει: για τη συμπερίληψή του στην Παλαιά Διαθήκη παρά τον σχεδόν επικούρειο χαρακτήρα του, για το αινιγματικό επιμύθιό του, που, καθώς απαξιώνει τις γνώσεις, τον πλούτο, τις απολαύσεις και τους κόπους, μοιάζει να συμπυκνώνεται σε εκείνη την περίφημη ρήση περί ματαιότητας, αλλά και για την πατρότητά του, η οποία αποδόθηκε αρχικά στον Σολομώντα και κατόπιν σε κάποιον εβραίο συγγραφέα του 3ου π.Χ. αιώνα.

Εσχάτως έτυχε και μιας νέας μετάφρασης που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Δώμα, μιας ανατύπωσης της παλιότερης εκδοχής των εκδόσεων Ολκός, ενώ αναμένεται να παρουσιαστεί και ως θεατρικό αναλόγιο τις ημέρες του Πάσχα (από την Ολια Λαζαρίδου στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος). Προς τι όμως τόσο ενδιαφέρον; Ο ηθοποιός Αντώνης Αντωνόπουλος πάντως, που σκηνοθετεί και ερμηνεύει το κείμενο (στη μετάφραση του Κώστα Ι. Φριλίγγου) με όρους χορευτικούς και μουσικούς, ήρθε σε επαφή μαζί του, όταν η καθηγήτριά του Αννέζα Παπαδοπούλου το έφερε στη δραματική σχολή, στο πλαίσιο μιας άσκησης. «Θυμάμαι ότι μετά την ανάγνωση, όλη η ομάδα ήταν μουδιασμένη» λέει ο Αντωνόπουλος στο «Νσυν». «Τότε δεν σκέφτηκα ότι θα μπορούσε να αποτελέσει υλικό για παράσταση. Είναι φιλοσοφικό κείμενο. Είχε μείνει όμως έντονα στο μυαλό μου».

Μια από τις πυκνότερες για εκείνον φράσεις του «Εκκλησιαστή» λέει: «Καιρός που πενθείς και καιρός που χορεύεις». Είναι ίσως κι η πιο καθησυχαστική αν αναλογιστεί κανείς την περιφρόνηση που επιφυλάσσει για τους σκοπούς του πνεύματος και του σώματος, τη γενίκευση με την οποία αντιμετωπίζει το γυναικείο φύλο ή το φόβο ενώπιον του Θεού που προκρίνει. Αυτή ωστόσο είναι η μία ανάγνωση. Σύμφωνα με τον Αντωνόπουλο, ο «Εκκλησιαστής» βρίσκει νόημα στη ανυστερόβουλη χαρά των κόπων και των προσπαθειών, «στο να αγωνιζόμαστε συνεχώς για αυτό που πιστεύουμε, χωρίς να μας νοιάζει η ανταμοιβή, η οποία θα ξεχαστεί ή θα ξεπεραστεί».

Ο φόβος του Θεού σχεδόν καταρρίπτεται: κανείς δεν θα σε φέρει πίσω αφότου πεθάνεις, υπονοεί το έργο. Τα περί πονηρής φύσης των γυναικών ίσως οφείλονται σε μεταγενέστερες επεμβάσεις: «η παρουσία στην Παλαιά Διαθήκη ενός κειμένου τόσο αναρχικού, που διαβάζεται ως μήνυμα στη χαρά, ίσως εξηγείται από την πεποίθηση ότι συγγραφέας του ήταν ο Σολομώντας αλλά και από το δεύτερο χέρι που μπορεί να το άγγιξε», λέει ο Αντωνόπουλος. «Για μένα πάντως, είναι απελευθερωτικό. Επειτα από την ακύρωση τόσων εκφάνσεων της ζωής, καταλήγει στο ότι αφού όλοι θα πεθάνουμε, μένει μόνο να είσαι ακέραιος και ειλικρινής. Να ζεις όσο καλύτερα μπορείς, με όση δύναμη έχεις, στο εδώ και στο τώρα».

Η ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΑ. Σκηνοθετικά μιλώντας, επικεντρώθηκε στις φράσεις που έρχονται και ξανάρχονται, στις επαναλήψεις του κειμένου. Η κυκλική δομή του γέννησε στο μυαλό του την ιδέα μιας επαναλαμβανόμενης χορογραφίας με μοτίβα που επίσης αναδύονται κάθε τόσο - σαν μια ανθρώπινη φιγούρα να αφήνει πίσω της τα δαχτυλίδια που την περιβάλλουν και να ξεγυμνώνεται, φτάνοντας στο τέλος σε έναν πυρήνα ανοιχτό, παρόντα από την αρχή. Η κίνηση είναι του Κώστα Τσιούκα, ενώ η μουσική, γραμμένη από τον παραγωγό Lowtronik, βάζει το δικό της λιθαράκι: «πιστεύω στη δύναμή της να μεταφέρει κάτι μη λογικό», λέει ο Αντωνόπουλος, «κάτι πιο σωματικό, που σε χτυπάει ευθέως. Σκέφτηκα λοιπόν ότι με τη βοήθειά της, θα μπορούσε να μεταδοθεί ο λόγος του "Εκκλησιαστή", σε ένα επίπεδο πέρα από την αυστηρά εγκεφαλική κατανόηση».

Κι αν η συγκυρία μοιάζει αφενός να ευνοεί την παραστατικότητα και τις επιτελεστικές δυνατότητες των μη θεατρικών κειμένων και αφετέρου να απομακρύνεται από τα προτάγματα του «Εκκλησιαστή», βρίσκοντας μεγάλη σημασία στον πλούτο, τις γνώσεις ή τις απολαύσεις, ο Αντωνόπουλος δεν επηρεάζεται ακριβώς: ούτε τα τελευταία υπήρξαν ποτέ ασήμαντα για τους ανθρώπους λέει, ούτε αποφάσισε να δραματοποιήσει το κείμενο για κάποιον λόγο πέρα από την ταραχή που του προκάλεσε και την επιθυμία να το επικοινωνήσει μέσω του θεάτρου.

Είναι η δεύτερη σκηνοθεσία που υπογράφει μετά την μπεκετική «Τελευταία μαγνητοταινία του Κραπ», έχοντας στο μεταξύ συνεργαστεί με την Αργυρώ Χιώτη στον «Αληθινό» της ομάδας VASISTAS, μέλος της οποίας είναι κι εκείνος: μαζί τους έμαθε να αντιμετωπίζει τα έργα συνολικά, ενώ στον «Κραπ» ήταν που του γεννήθηκε η ανάγκη να υλοποιήσει μια σκηνοθετική εικόνα με επίμονη παρουσία στη φαντασία του. Από τη δουλειά του πάντως, επίσης δεν λείπει η έννοια της απελευθερωτικής ματαιότητας: «Ο "Εκκλησιαστής" μιλάει για τη ζωή ως κάτι μάταιο, πόσω μάλλον για την τέχνη και ειδικά το θέατρο, από το οποίο δεν μένει απολύτως τίποτα», λέει. «Ταυτόχρονα όμως είναι αναγκαίο και ζωτικό».

Ισχύει άραγε κάτι αντίστοιχο και για τα σύγχρονα πολιτιστικά πράγματα στην Ελλάδα; «Το μάταιο σε αυτά είναι ίσως η απουσία της συνέχειας», καταλήγει. «Υπάρχουν άνθρωποι με όραμα που αναλαμβάνουν θέσεις σε θεσμούς και ιδρύματα, προσπαθώντας να φτιάξουν κάτι. Και μόλις αναλάβει ο επόμενος, σαν να μηδενίζει το κοντέρ. Είναι στενάχωρο, ειδικά σε

περιπτώσεις που πάει να ανθίσει κάτι νέο. Είναι τόση η ανάγκη να αφήσει κανείς ένα προσωπικό στίγμα που ακυρώνονται τα προηγούμενα».

Λεξιλόγιο:

η συμπερίληψη
ο επικούρειος χαρακτήρας
η περίφημη ρήση
η ματαιότητα
η ανυστερόβουλη χαρά
η ακύρωση τόσων εκφάνσεων της ζωής
η κυκλική δομή
η σκηνοθεσία

Άσκηση 1. Να εξηγήσετε τις ακόλουθες φράσεις στα ελληνικά. Σχηματίστε προτάσεις μ'αυτές:

Η Παλαιά Διαθήκη, ο επικούρειος χαρακτήρας, το αινιγματικό επιμύθιο, το λιθαράκι, το προσωπικό στίγμα, η εγκεφαλική κατανόηση.

Άσκηση 2. Να κάνετε την γραπτή μετάφραση της 5 παραγράφου.

Άσκηση 3. Κάνετε την περίληψη του άρθρου.

Πέθανε ο συγγραφέας Φίλιπ Κερ

Σε ηλικία 62 ετών - Δημιουργός του ντετέκτιβ Μπέρνι Γκούντερ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 24/03/2018 (<http://www.tovima.gr>)

Πέθανε σε ηλικία 62 ετών ο βραβευμένος συγγραφέας Φίλιπ Κερ, δημιουργός μιας από τις σημαντικότερες σειρές στον χώρο της σύγχρονης νουάρ αστυνομικής λογοτεχνίας, με ήρωα τον ντετέκτιβ Μπέρνι Γκούντερ.

Ο Φίλιπ Κερ γεννήθηκε στο Εδιμβούργο το 1956. Σπούδασε νομικά και συνεργάστηκε ως αρθρογράφος στις σελίδες των "Sunday Times", της "Evening Standard" και του "New Statesman". Ως συγγραφέας έγινε παγκόσμια γνωστός χάρη στη σειρά βιβλίων του με ήρωα τον ντετέκτιβ Μπέρνι Γκούντερ, που διαδραματίζονται κυρίως στη Γερμανία των χρόνων της ναζιστικής κυριαρχίας και του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Μάλιστα το τελευταίο ακυκλοφόρητο βιβλίο του (θα κυκλοφορήσει στις 3 Απριλίου), με τίτλο «Greeks bearing gifts» διαδραματίζεται στην Αθήνα με τον γνωστό ήρωα να διερευνά μια υπόθεση που πηγαίνει πίσω στην ελληνική Κατοχή και στους διωγμούς των Εβραίων της Θεσσαλονίκης.

Βιβλία της σειράς, που κυκλοφορούν στα ελληνικά από τις εκδόσεις «Κέδρος», είναι τόμος Η τριλογία του Βερολίνου (που περιλαμβάνει τα μυθιστορήματα «Οι Βιολέτες του Μάρτη», «Ο γλομός εγκληματίας» και «Γερμανικό ρέκβιεμ»), τα έργα «Μοιραία Πράγα», «'Ανθρωπος χωρίς ανάσα», «Φλόγα που σιγοκαίει», «Η γυναίκα από το Ζάγκρεμπ», «Αν οι νεκροί δεν

ανασταίνονται» και «Η άλλη πλευρά της σιωπής». Ο Φίλιπ Κερ έγραψε κι άλλα μυθιστόρημα για μεγάλους και παιδιά, κάποια από τα οποία κυκλοφορούν στα ελληνικά, όπως τα έργα «Γκριντάιρον», «Στην κορφή του κόσμου», «Το ψοφίμι», «Στα χνάρια του Ακενατόν», «Το μπλε τζίνι της Βαβυλώνας» και «Η βασιλική κόμπρα του Κατμαντού».

Το 1993 μπήκε στον κατάλογο του βρετανικού λογοτεχνικού περιοδικού Granta με τους καλύτερους νέους συγγραφείς της χώρας του και το 2009 το βιβλίο του «Αν οι νεκροί δεν ανασταίνονται» κέρδισε το μεγαλύτερο (από χρηματικής πλευράς) βραβείο αστυνομικής λογοτεχνίας του κόσμου, το «RBA International Prize for Crime Writing», αξίας 125.000 ευρώ. Το ίδιο βιβλίο κέρδισε το βρετανικό «Ellis Peters Historic Crime Award».

Είχε επισκεφτεί τη χώρα μας τον Μάιο και τον Οκτώβριο του 2016 ως προσκεκλημένος της 13ης Διεθνούς Έκθεσης βιβλίου και των εκδόσεων Κέδρος, αντίστοιχα. Ο Φίλιπ Κερ ήταν παντρεμένος με την επίσης μυθιστοριογράφο Τζέιν Θυν (Jane Thynne). Ζούσαν στο Γουίμπλεντον του Λονδίνου και είχαν τρία παιδιά.

Λεξιλόγιο:

ο βραβευμένος συγγραφέας
η σύγχρονη νουάρ
η αστυνομική λογοτεχνία
το ακυκλοφόρητο βιβλίο

Άσκηση 1. Εξηγήστε τις ακόλουθες λέξεις στα ελληνικά. Σχηματίστε προτάσεις μ' αυτές

η αστυνομική λογοτεχνία
ο αρθρογράφος
διαδραματίζω
Διερευνώ
διωγμός
το μυθιστόρημα
Προσκεκλημένος
η Έκδοση
το ακυκλοφόρητο βιβλίο

Άσκηση 2. Μεταφράστε στα ελληνικά τις ακόλουθες προτάσεις.

- 1) Будучи письменником, він став всесвітньо відомим завдяки своїй книжковій серії героя-детектива Берні Гюнтера, дії в основному відбувались у Німеччині.
- 2) Фактично, його остання невидана книга дії якої відбувались в Афінах з відомим героєм, який досліджує справу, яка сходить до грецької окупації та переслідування євреїв у Салоніках.
- 3) Філіп Кер також писав і інші романи для дорослих та дітей, деякі з яких надруковані на новогрецькій мові.

Άσκηση 3. Να κάνετε την περίληψη του άρθρου.

«Скіфське золото» повернуть Україні

Золоті монети і прикраси скіфської доби повернуть Україні. 22 березня постанову ухвалив окружний суд нідерландського Амстердама.

Скіфські прикраси з лютого 2014 року показували в тамтешньому музеї Алларда Пірсона на виставці "Крим: золото і таємниці Чорного моря". Експонати надали музеї Києва та кримських Бахчисарая, Севастополя, Сімферополя й Керчі. Після окупації півострова Росією голландці відмовилися відправити коштовності в Крим. Росія намагалася забрати їх через суд. Справу розглядали з жовтня 2016-го.

— Рішення суду в Нідерландах — перемога для іміджу України, — каже археолог Євген Синиця, 43 роки. — Воно допоможе повернути іншу вкрадену власність. Українці дотрималися закону, діяли за процедурою. Отримали правове рішення, прогнозоване для європейського суду. Колекція скіфського золота безцінна в плані історичної вартості.

Україна має заплатити амстердамському музеєві за зберігання артефактів 111 тис. євро — 3,9 млн грн. Музеї Криму повинні відшкодувати 98 тис. грн судових витрат.

В Амстердамі перебувають 565 предметів зі скіфської колекції. Це — знахідки археологічних експедицій на Донеччині, Миколаївщині та в Криму. Більшість знайшли за часів незалежності. Серед експонатів — золоті прикраси: 900-грамова гривня I–II ст. н. е, браслети, жіночий перстень із кургану Соколова Могила біля села Ковалівка Миколаївської області, фібула "Дельфін" із кришталем, шолом IV ст. до н. е. вагою 600 г. Експозиція застрахована на суму майже 40 млн грн.

— Страхова вартість колекції — це не повна її ціна. На ринку культурних цінностей вона коштує набагато більше. Україні ці речі важливі для вивчення наших коренів. Скіфи — не прямі предки українців. Це етнічно інша група, яка жила на наших територіях, зокрема на Північному Причорномор'ї, — говорить доктор культурології 45-річна Олена Гончарова, завідувачка кафедри музеєзнавства та пам'яткознавства Київського національного університету культури і мистецтв.

Аσκηση 1. Να κάνετε το θεματικό λεξιλόγιο σχετικά με το κείμενο αυτό.

Аσκηση 2. Να μεταφράσετε στα ελληνικά τις ακόλουθες προτάσεις.

- 1) Золоті монети, прикраси та коштовності скіфської доби повернуть Україні.
- 2) Скіфами називали кочові племена на землях Великого Євразійського Степу, тобто від степів сучасної України на заході й до сучасної Монголії та Китаю на сході.
- 3) Скіфські поховання — мають велике історичне значення. Вони є невичерпним джерелом історичних відомостей, важливих для реконструкції побуту, укладу життя кочових племен.
- 4) Курган мав конусоподібну форму. В основі насип був оточений величезними кам'яними брилами.
- 5) Уявлення про зовнішність, одяг, озброєння скіфів дають численні зображення на срібному та золотому посуді та інших ювелірних виробах, знайдених у скіфських могилах

Άσκηση 3. Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τους Σκύθες. Να κάνετε την παρουσίαση σε Power Point.

Άσκηση 4. Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τους Σκύθες. Να κάνετε την παρουσίαση σε Power Point.

Άσκηση 5. Να κάνετε την περίληψη του άρθρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ		
Πρόλογος		5
1^ο εξάμηνο		
Θέμα 1. Τουρισμός	Κείμενο 1. Τουρισμός της Ελλάδας	36
	Κείμενο 2. Τουρισμός και αναψυχή	37
	Κείμενο 3. Η Τυπολογία του Τουρισμού	38
	Κείμενο 4. Κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες της τουριστικής ζήτησης	40
	Κείμενο 5. Ταξιδιωτικές εντυπώσεις	46
Θέμα 2. Οικολογία	Κείμενο 1. Οικολογικά προβλήματα	49
	Κείμενο 2. Οικολογία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο	52
	Κείμενο 3. Οικολογία	53
	Κείμενο 4. Τα έξι σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα και τι μπορείς να κάνεις εσύ	66
	Κείμενο 5. Γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα: Τα υπέρ και τα κατά	71
Θέμα 3. Έθιμα και παράδοση	Διάγραμμα της έννοιας: η παράδοση.	74
	Κείμενο 1. Το περιεχόμενο της ελληνικής παράδοσης	78
	Κείμενο 2. Η σημασία μιας παράδοσης στον καιρό μας	80
	Κείμενο 3. Διατροφικές παραδόσεις, Γλυκά και φαγητά των μεγάλων εορτών	82
	Κείμενο 4. Τα 5 πιο παράξενα έθιμα της Ελλάδας	84
2-3^ο εξάμηνο		
Θέμα 1. ΜΜΕ	Κείμενο 1. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	86
	Κείμενο 2	87
	Κείμενο 3	93
	Κείμενο 4. Η μεγάλη δύναμη της μικρής οθόνης	94
	Κείμενο 5. Οι 10 στρατηγικές χειραγώγησης απο τα ΜΜΕ	96
Θέμα 2. Διαφήμιση. Καταναλωτισμός	Κείμενο 1. Διαφήμιση. Καταναλωτισμός	99
	Κείμενο 2. Καταναλωτισμός	102
	Κείμενο 3. Διαφήμιση και βία	104
	Κείμενο 4. Οι πιο παγκοσμιοποιημένοι καταναλωτές είναι οι νέοι	105
	Κείμενο 5. 3 Βασικά tips για διαφήμιση μεσω Ίντερνετ	107
	Κείμενο 5. Οι 13 κορυφαίες προκαταλήψεις και δεισδαιμονίες	109
Θέμα 3. Ρατσισμός. Ξενοφοβία	Κείμενο 1. Ρατσισμός: Αίτια-συνέπειες	110
	Κείμενο 2. Μείζον πρόβλημα η λαθρομετανάστευση	112

Передмова

Посібник являє собою систематичний курс, зорієнтований на подальше вдосконалення набутих на попередніх курсах навичок усного та писемного мовлення з новогрецької мови, на поглиблене навчання читанню, аудіюванню, письму та репродуктивній мовленнєвій діяльності, за всіма модулями робочої програми з аспекту «Практика усного та писемного мовлення» для студентів ОС «Магістр» спеціальності «Мова та література (новогрецька)».

Мета посібника з новогрецької мови «Практика усного та писемного мовлення» – виробити у студентів стійкі навички коректного вживання у повсякденному мовленні та на письмі найбільш поширених у сучасній грецькій мові фразових сполук, навчити відчувати і розуміти контекстуальні відтінки значень слів, розширити словниковий запас та розвинути плинність мовлення шляхом моделювання тематичних блоків та комунікативних ситуацій.

У посібнику «Практика усного та писемного мовлення» реалізовано комплексний підхід до пояснення словникових та контекстуальних значень слів, систематизовано найновіші граматичні сполучення слів, використано інноваційні практики засвоєння мовного матеріалу. У книзі також подано індивідуальні навчально-дослідні та практичні завдання, спрямовані на формування вмінь у студентів моделювати та відтворювати різні комунікативні ситуації.

ΘΕΜΑ 1. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κείμενο 1. Τουρισμός της Ελλάδας

Τα ταξίδια και η επίσκεψη ξένων χωρών, η επικοινωνία του ανθρώπου με άλλους ανθρώπους και η γνωριμία με τον πολιτισμό τους, η περιπέτεια και η απόκτηση νέων εμπειριών, ο «πόθος όψεως και θεωρίας της απύσσης», κατά το Θουκυδίδη, υπήρξαν πάντα εύλογη τάση του ανθρώπου. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η σχετική οικονομική άνεση, η αύξηση του ελεύθερου χρόνου των διακοπών και η ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία και αναψυχή στο διάστημα αυτό, η οργάνωση και η διαφήμιση των ταξιδιών από ειδικευμένες επιχειρήσεις, καθώς και η ευκολία μετακίνησης που προσφέρουν τα σύγχρονα μέσα συγκοινωνίας, επιτρέπουν σε πολλούς ανθρώπους, ανεξάρτητα από την κοινωνική τους θέση και την επαγγελματική τους ιδιότητα, να προγραμματίζουν και να πραγματοποιούν – μάλιστα πολύ συχνά – ταξίδια αναψυχής όχι μόνο στο εσωτερικό της χώρας τους, αλλά και στο εξωτερικό.

Ποιες είναι οι ωφέλειες από τον τουρισμό;

Τα οφέλη είναι κυρίως οικονομικά για τη χώρα υποδοχής των τουριστών και στην προκειμένη περίπτωση για την πατρίδα μας. Κι όσο πιο μεγάλη είναι η μάζα των επισκεπτών που εξυπηρετείται, τόσο πιο μεγάλα είναι τα ποσά και τα κέρδη που εισπράττονται.

1. Για να εξυπηρετηθεί το πλήθος των επισκεπτών της χώρας μας, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της τουριστικής αιχμής, για να έχουν άνετη και ευχάριστη διαμονή, οικοδομούνται ξενοδοχεία, οργανώνονται τουριστικές επιχειρήσεις, ιδρύονται εστιατόρια και διάφορα καταστήματα που καλύπτουν τις καταναλωτικές και ψυχαγωγικές ανάγκες τους. Βελτιώνονται και επεκτείνονται τα έργα υποδομής (δρόμοι, αεροδρόμια, λιμάνια), για την καλή και ταχεία εξυπηρέτηση των επισκεπτών και για να μην υστερεί η χώρα μας σε σύγκριση με τις άλλες ανταγωνιστικές, στον τομέα αυτό, χώρες. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο τουρισμός γίνεται μοχλός οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

2. Η ανάπτυξη αυτή συμπληρώνεται και με τον εκσυγχρονισμό και την αρτιότερη οργάνωση των υπηρεσιών, του τομέα δηλαδή που ασχολείται με τη διευκόλυνση και τη διεκπεραίωση των οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά και γενικότερα με την ικανοποίηση διάφορων αναγκών του ανθρώπου.

3. Η αύξηση του αριθμού των καταναλωτών, καθώς προστίθενται και οι τουρίστες, οδηγεί σε αυξημένη ζήτηση των προϊόντων και, κατά συνέπεια, σε αύξηση της παραγωγής των εγχώριων προϊόντων. Γι' αυτό βασικοί κλάδοι της οικονομίας μας, κυρίως αυτοί που έχουν σχέση με την παραγωγή ειδών διατροφής, γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, αναπτύσσονται και οι εργαζόμενοι σ' αυτούς αποκομίζουν σημαντικά οφέλη.

4. Εισρέει συνάλλαγμα, πολύτιμο για τις εμπορικές συναλλαγές με άλλα κράτη. Για όλους αυτούς τους λόγους που προαναφέρθηκαν, ο τουρισμός συμβάλλει καθοριστικά στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος και στην άνοδο του βιοτικού μας επιπέδου.

5. Τα οφέλη από τον τουρισμό δεν είναι μόνο οικονομικά. Με την επικοινωνία και το συγχρωτισμό ανθρώπων που ανήκουν σε διαφορετικές εθνικότητες, ανταλλάσσονται απόψεις, αποκτιούνται κοινές εμπειρίες και αίρονται οι προκαταλήψεις. Έτσι, ο τουρισμός γίνεται αιτία για τη συμφιλίωση και τη συνεργασία ανάμεσα στα έθνη και πετυχαίνει αποτελέσματα που θα τα ζήλευε και η καλύτερη διπλωματία.

6. Εξίσου σημαντική είναι και η μορφωτική προσφορά του τουρισμού, λόγω των αμοιβαίων πολιτιστικών ανταλλαγών ανάμεσα στους λαούς. Οι επισκέπτες μιας χώρας έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τον πολιτισμό της, την ιστορία της, τα ήθη και τα έθιμά της, το φυσικό περιβάλλον, τη γλώσσα, την Τέχνη και τα σύγχρονα επιτεύγματά της. Αλλά και αντίστροφα, φέρνοντας μαζί τους ένα διαφορετικό τρόπο ζωής, διαφορετική νοοτροπία και διαφορετικές αξίες, εμπλουτίζουν τη ζωή των ντόπιων με νέα στοιχεία.

Ποια τα αρνητικά αποτελέσματα του τουρισμού;

Τα παραπάνω στοιχεία δεν έχουν, όμως, πάντα θετικά αποτελέσματα.

1. Η δουλική μίμηση ξένων πολιτιστικών στοιχείων οδηγεί στη νόθευση και σταδιακά στην ακύρωση της πολιτιστικής μας ιδιαιτερότητας. Τούτο οφείλεται στην πνευματική και ηθική αλλοτρίωση της κοινωνίας μας, που δημιουργήσε και δημιουργεί τον ελληνικό πολιτισμό. Εφόσον, λοιπόν, υιοθετούμε τον τρόπο ζωής που φέρνουν μαζί τους οι τουρίστες και απαρνιόμαστε το δικό μας αλλοιώνεται ο πολιτισμός μας. Η αλλοίωση αυτή σήμερα έχει δυστυχώς εισχωρήσει σε παραδοσιακές αξίες με τις οποίες γαλουχήθηκαν γενιές Ελλήνων.

2. Δεν αλλοιώνεται μόνο η πολιτιστική μας φυσιογνωμία, αλλά εκποιείται και η εθνική μας περιουσία. Ο τουρισμός, όπως είδαμε, είναι μια επικερδής επιχείρηση. Για το λόγο αυτόν ισχυροί οικονομικοί παράγοντες του εξωτερικού σπεύδουν να καρπωθούν τα οφέλη, επενδύοντας μεγάλα ποσά για την αγορά γης και οικημάτων. Με τις αγορές αυτές ένα μέρος της εθνικής μας περιουσίας γίνεται ιδιοκτησία ξένων.

3. Καταστρέφεται το περιβάλλον, το φυσικό και το πολιτιστικό. Για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του μαζικού τουρισμού, αλλά και για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους, ορισμένοι κερδοσκόποι δε διστάζουν να κακοποιήσουν αυτό στο οποίο οφείλουν τον πλούτο τους, το περιβάλλον. Ρυπαίνονται οι ακτές και η θάλασσα, αποψιλώνονται και οικοδομούνται δάση και παραλίες, παραμορφώνεται η αισθητική του τοπίου και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική του, καταπατούνται αρχαιολογικοί χώροι και εξαφανίζονται οι θησαυροί τους.

4. Τέλος, η μαζική προσέλευση τουριστών, κατά τη θερινή κυρίως περίοδο, δημιουργεί πολλές δυσκολίες παραθερισμού των ντόπιων. Οι δυσκολίες αυτές έχουν σχέση με τη μετακίνησή τους, την εξεύρεση καταλύματος, την άνετη, ήσυχη και ευχάριστη διαμονή τους στον τόπο όπου παραθερίζουν.

Ο τουρισμός είναι αναμφισβήτητα πολύτιμη πηγή εσόδων για ιδιώτες και για το κράτος. Αναμφισβήτητες είναι, όμως, και οι επικίνδυνες παρενέργειές του. Για τούτο χρέος και συμφέρον της Πολιτείας και των πολιτών είναι να διαμορφώσουν όλους εκείνους τους όρους που απαιτούνται, προγραμματισμό, έλεγχο, παιδεία και κατάλληλη αγωγή, ώστε να περιοριστούν ή και να εκλείψουν τα αρνητικά αποτελέσματά του.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

1. Τι είναι το ταξίδι κατά το Θουκυδίδη και πώς το καταλαβαίνετε;
2. Ποιοι παράγοντες σήμερα διευκολύνουν την οργάνωση και πραγματοποίηση του ταξιδιού;
3. Γιατί ο τουρισμός γίνεται μοχλός οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας;
4. Ποια είναι τα οφέλη από τον τουρισμό εκτός από τα οικονομικά;
5. Ποια τα αρνητικά αποτελέσματα του τουρισμού;
6. Ποια είναι η στάση σας προς τον τουρισμό;

2. Τι μπορεί να σημαίνει η λέξη «τουρισμός»:

- 1) ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας
- 2) ατομική ή ομαδική μετακίνηση από την πατρίδα σε άλλον τόπο, με βασικό κίνητρο την εργασία
- 3) μια πολύ μεγάλη βιομηχανία και σημαντικότερη πηγή εσόδων για παραδοσιακά τουριστικές
- 4) αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς
- 5) η μακρόχρονη διαμονή σε ξένη χώρα, ως αποτέλεσμα αδήριτης ανάγκης, οικονομικής ή άλλης

Σχηματίστε μ'αυτή τη λέξη τόσες προτάσεις, όσες είναι και οι σημασίες της που έχετε διπιστώσει παραπάνω.

3. Αντιστοιχίστε σωστά:

μεμονωμένος, η, ο	προσφέρω υπηρεσία σε κπ
ο μοχλός	δεν μπορώ να καταλήξω σε μια οριστική απόφαση, δεν είμαι βέβαιος αν κτ. που θα πω ή θα κάνω είναι σκόπιμο, επιθυμητό ή ηθικά σωστό
ο παραθερισμός	το να μένει, να κατοικεί κάποιος κάπου
η ακύρωση	καθιστώ κτ. πλουσιότερο, αυξάνοντας την ποσότητα ή την ποικιλία των στοιχείων που το αποτελούν
διστάζω	για κτ. που προκαλεί την αποσύνθεση ζωικών ή φυτικών ουσιών
η διαμονή	κοινωνική σχέση που δημιουργείται ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους
εξυπηρετώ	που είναι ένας, χωριστός και συνήθ. διαφορετικός από το σύνολο
εμπλουτίζω	η παραμονή σε έναν (εξοχικό, παραθαλάσσιο κτλ.) τόπο κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού για ανάπαυση, για διακοπές· παραθέριση
η γνωριμία	κάθε ουσιώδης παράγοντας που προκαλεί κίνηση ή δράση
αλλοιώνω	κατάργηση ή αναίρεση της ισχύος

4. Να βρείτε συνώνυμες λέξεις από το κείμενο:

- η ψυχαγωγία - _____
ο επισκέπτης - _____
η βελτίωση - _____
η μετατόπιση - _____
κερδοφόρος, η, ο - _____
η κουλτούρα - _____
η παροχή - _____
η συναναστροφή - _____

5. Να ετοιμάσετε μια παρουσίαση για τον τουρισμό της Ουκρανίας.

Κείμενο 2. Τουρισμός και αναψυχή

Ο τουρισμός και η αναψυχή έχουν γίνει μια από τις πιο σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες στην Ευρώπη. Ο τουρισμός φέρνει εισόδημα και δουλειές, κατανόηση άλλων πολιτισμών, διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ανάπτυξη υποδομής, που με τη σειρά τους έχουν κοινωνικά και οικονομικά οφέλη.

Όμως κάποιες μορφές τουρισμού μπορεί να προκαλέσουν καταστροφή βιοτόπων, υποβάθμιση τοπίων, ανταγωνισμό για φυσικούς πόρους και υπηρεσίες (όπως για παράδειγμα τις χρήσεις γης, το γλυκό νερό, την ενέργεια, την παραγωγή και διαχείριση αποβλήτων). Επιπλέον, οι πληθυσμοί-οικοδεσπότες μπορεί να υποστούν απώλεια των παραδόσεων τους και να εξαρτηθούν υπέρ του δέοντος από το τουριστικό εισόδημα.

Τα προβλήματα αυτά επιδεινώνονται από τη συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων σε σεζόν σχετικά μικρής διάρκειας και σε συγκεκριμένες, συχνά μικρές, περιοχές οι οποίες υφίστανται τις πιέσεις και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων όπως γεωργία, βιομηχανία, αλιεία, αστικοποίηση.

Ο τουρισμός εξαρτάται πολύ περισσότερο από κάθε άλλη ανθρώπινη δραστηριότητα από την ποιότητα του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Όμως καθώς συγκεκριμένες χώρες ή συγκεκριμένες περιοχές γίνονται δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί, η έλλειψη διαχείρισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του τουρισμού μπορεί να υπονομεύσει τα μελλοντικά οφέλη. Για παράδειγμα, το 1990 στην

Αδριατική οι κόκκινες παλίρροιες, στοίχισαν 1.5 ECU σε απώλειες στην αλιεία και στον τουρισμό.

Έτσι, ο τουρισμός μπορεί να επηρεάσει το φυσικό περιβάλλον σε τέτοιο βαθμό, ώστε να απειλήσει την ίδια του την ύπαρξη. Αυτό το σημείο είναι κρίσιμο για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης όπου ο πειρασμός είναι μεγάλος να αναπτυχθεί μη αειφορικός τουρισμός ως γρήγορο “τονωτικό” για την ανάκαμψη της οικονομίας.

Όπως η γεωργία, η δασοπονία, η αλιεία έτσι και ο τουρισμός και επιδρούν αλλά και επηρεάζονται από το περιβάλλον.

Ο όρος “τουρισμός” περιλαμβάνει όλα τα ταξίδια των ανθρώπων έξω από το μέρος στο οποίο ζουν, για κάθε λόγο (διασκέδαση, επαγγελματικά, εκπαιδευτικά, λόγοι υγείας) ενώ εξαιρούνται οι άνθρωποι που ταξιδεύουν για λιγότερο χρόνο από 24 ώρες.

Ο παγκόσμιος τουρισμός τριπλασιάστηκε μεταξύ 1970 και 1992, ενώ ο τζίρος από τον τουρισμό αυξήθηκε 16 φορές σε αυτό το διάστημα. Σήμερα ο τουρισμός κατέχει την τρίτη θέση στις οικονομικές εξαγωγικές δραστηριότητες παγκοσμίως, με πρώτη το πετρέλαιο και δεύτερη τα αυτοκίνητα.

Η πλειονότητα των χωρών της Βόρειας Ευρώπης είναι καθαροί spenders. Στις χώρες της Μεσογείου όπως την Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Τουρκία, ο τουρισμός έχει μεγάλη συμμετοχή στην εθνική οικονομία.

Το 1990 η συνεισφορά του τουρισμού στο GDP ήταν 5.5% Ο αριθμός των αφίξεων στην Ευρώπη αυξήθηκε από 190 εκατομμύρια το 1980, σε 288 εκατομμύρια το 1992 νούμερο που αντιστοιχεί στο 60% των αφίξεων παγκοσμίως.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού γίνονται εμφανείς σε πολλά επίπεδα. Στο τοπικό επίπεδο, οι κοινωνίες-υποδοχής υποφέρουν από τον ανταγωνισμό για σπάνιους πόρους (γη, γλυκό νερό), από τη ρύπανση του αέρα και των νερών, από θόρυβο. Στο περιφερειακό επίπεδο, η απώλεια βιοτόπων και βιοποικιλότητας η ρύπανση του αέρα και των νερών. Στο παγκόσμιο επίπεδο, εκπομπές ρύπων από τα οχήματα και η αποδάσωση μεγάλων περιοχών, μπορεί να συμβάλλουν στις κλιματικές αλλαγές.

Ο τουρισμός διαφέρει από τις υπόλοιπες ανθρώπινες δραστηριότητες διότι δεν δημιουργεί νέα περιβαλλοντικά προβλήματα, αλλά – με τους μεγάλους αριθμούς επισκεπτών – επιδεινώνει τις ήδη υπάρχουσες πιέσεις σε κάθε περιοχή.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- 1) Τι φέρνει ο τουρισμός;
- 2) Γιατί ο τουρισμός μπορεί να είναι επικίνδυνος;
- 3) Από τι εξαρτάται ο ο τουρισμός;
- 4) Τι λέγεται για τον παγκόσμιο τουρισμό στο κείμενο;
- 5) Γιατί ο τουρισμός διαφέρει από τις υπόλοιπες ανθρώπινες δραστηριότητες;

2. Να ερμηνεύσετε τους όρους και σχηματίστε προτάσεις μ' αυτούς:

η υποδομή
οι φυσικοί πόροι
η ανάκαμψη
ο τζίρος
τα απόβλητα
υπέρ του δέοντος
η αστικοποίηση
υφίστανται τις πιέσεις
μη αειφορικός τουρισμός
η δασοπονία
εκπομπές ρύπων

επιδεινώνω

3. Να βάλετε τις κατάλληλες λέξεις και φράσεις στη θέση τους:

η επικράτηση
η προώθηση της ειρήνης
η κατανόηση
μέσω της εθνικής κουζίνας
η παγκόσμια εκστρατεία
ο χαρακτήρας και η ταυτότητα
η γεφύρωση
η διατήρηση φιλικών επαφών
καθοριστική σημασία
η δημιουργία φίλων

1. Συνεισφέρουμε με όλες τις δυνάμεις μας στην _____ για πρόοδο και συνακόλουθη _____ των διαφορών, προαγωγή ουσιαστικού διαλόγου και _____ της ειρήνης στον κόσμο

2. Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα, ο κατεξοχήν τρόπος επαφής των Ευρωπαίων με άλλους λαούς είναι _____.

3. Η επόμενη πιο δημοφιλής μέθοδος ήταν τα ταξίδια και η φυσική παρουσία σε μια άλλη χώρα αλλά και _____ με κατοίκους άλλων χωρών. Υπάρχει λοιπόν και μια μορφή διπλωματίας των ίδιων των λαών και ο τουρισμός έχει _____.

4. Η νέα αντίληψη για τον τουρισμό που αντιλαμβάνεται τη σημασία του για _____ της χώρας, για την προβολή της πατρίδας μας και για _____ αποτέλεσε και τη θέση της νέας διακυβέρνησης για την πολιτική της στον τομέα αυτό.

5. Ουσιαστικά, λόγω της συνεχούς επικοινωνίας και συνύπαρξης με άλλους πολιτισμούς - αποτέλεσμα, κυρίως, των εμπορικών και θαλασσιών δραστηριοτήτων, στις οποίες οι Έλληνες διέπρεψαν διαχρονικά – υπάρχει βαθειά _____ των άλλων πολιτισμών. Αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό που έχει διαμορφώσει _____ μας.

4. Να μεταφράσετε στα ελληνικά:

1) Некоторые страны и местности стали популярными туристическими направлениями.

2) Туризм влияет на все сферы жизни, в особенности на экономику и экологию.

3) Результатами туризма могут быть катастрофы окружающей среды.

4) Туризм становится причиной примирения и сотрудничества между нациями.

5) Туристы имеют возможность познакомиться с культурой, историей, обычаями и традициями, природной средой, языком, искусством и современными достижениями страны, которую они посещают.

5. Κοιτάξτε ένα βίντεο «Τα 12 πιο ωραία πράγματα στην Ελλάδα» και καταγράψτε τα τοπωνύμια με τις ιδιαιτερότητές τους.

Ποιο απ' αυτά τα πράγματα έχουν προκαλέσει μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί;

6. Να ετοιμάσετε μια παρουσίαση για ένα από τα 12 πιο ωραία πράγματα στην Ελλάδα.

Αυτή διαμορφώνεται από την ομαδοποίηση των διαφόρων κινήτρων που επεξηγούν την τουριστική μετακίνηση και από την ένταξή τους σε κατευθυντήριους άξονες. Σύμφωνα με τον D. Stavrakí και τον G. Guibilato, διακρίνονται οι ακόλουθοι μεγάλοι άξονες και οι επιμέρους σχετικοί τύποι τουρισμού:

1. Τουρισμός σε σχέση με τα μεταφορικά μέσα:
  - αεροπορικός τουρισμός
  - σιδηροδρομικός τουρισμός
  - θαλάσσιος τουρισμός
  - οδικός τουρισμός
  - περιπατητικός τουρισμός
  - ιπποτουρισμός
  - ποδηλατικός τουρισμός κτλ.
2. Τουρισμός σε σχέση με το τουριστικό κατάλυμα:
  - τουρισμός ξενοδοχείου
  - τουρισμός πανσιόν
  - τουρισμός μπανγαλόου και επιπλωμένων διαμερισμάτων
  - τουρισμός κάμπινγκ
  - τουρισμός παραθεριστικής κατοικίας
  - τουρισμός τροχόσπιτου κτλ.
3. Τουρισμός σε σχέση με τον προορισμό:
  - εσωτερικός (ημεδαπός) τουρισμός
  - διεθνής (αλλοδαπός) τουρισμός
  - διηπειρωτικός και διαπεριφερειακός τουρισμός
  - παραθαλάσσιος τουρισμός
  - παραλήμιος τουρισμός
  - ορεινός τουρισμός
  - τουρισμός πόλεων
  - υπαίθριος τουρισμός
4. Τουρισμός σε σχέση με την αναψυχή και τον ελεύθερο χρόνο:
  - τουρισμός αναψυχής
  - πολιτιστικός τουρισμός
  - αθλητικός τουρισμός
  - γαστρονομικός τουρισμός
  - κνηγετικός τουρισμός
  - θρησκευτικός τουρισμός
  - εορταστικός τουρισμός
  - οικογενειακός τουρισμός
  - αγροτουρισμός κτλ.
5. Επαγγελματικός τουρισμός:
  - τεχνικός τουρισμός
  - επιστημονικός τουρισμός
  - συνεδριακός τουρισμός
  - εκθεσιακός τουρισμός
  - τουρισμός κινήτρων κτλ.
6. Τουρισμός υγείας:
  - τουρισμός ανάπαυσης
  - ιαματικός τουρισμός
  - τουρισμός θαλασσοθεραπείας κτλ.
7. Τουρισμός σε σχέση με τη διάρκεια παραμονής:
  - τουρισμός μικρής διάρκειας
  - τουρισμός μεγάλης διάρκειας
  - τουρισμός του weekend

8. Τουρισμός σε σχέση με το μέγεθος της ομάδας:
- ατομικός τουρισμός
  - οικογενειακός τουρισμός
  - ομαδικός τουρισμός (γκρουπ)
9. Τουρισμός σε σχέση με την ηλικία:
- τουρισμός νέων
  - τουρισμός της τρίτης ηλικίας
10. Τουρισμός σε σχέση με τον προϋπολογισμό του ταξιδιού:
- τουρισμός πολυτελείας
  - κοινωνικός τουρισμός
  - μαζικός τουρισμός.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- 1) Ποιους απ' αυτούς τους τύπους του τουρισμού έχετε κάνει;
- 2) Πώς καταλαβαίνετε τον όρο «οδικός τουρισμός»;
- 3) Πώς καταλαβαίνετε τον όρο «ιπποτουρισμός»;
- 4) Πώς καταλαβαίνετε τον όρο «επιστημονικός τουρισμός»;
- 5) Από ποιούς παράγοντες μπορεί να εξαρτάται ο τύπος του τουρισμού;

2. Να σχηματίσετε τις προτάσεις με τις φράσεις: *τουρισμός μεγάλης διάρκειας, κνηγετικός τουρισμός, παραλήμιγιος τουρισμός, οδικός τουρισμός, τουρισμός πανσιόν, τουρισμός πολυτελείας*

3. Αντιστοιχίστε σωστά:

1) ο ιαματικός τουρισμός	α) τουρισμός που διαρκεί μικρό διάστημα του χρόνου
2) ο γαστρονομικός τουρισμός	β) ονομάζεται το υποσύνολο του τουρισμού σχετικά με τον πολιτισμό μιας χώρας ή περιοχής. Συγκεκριμένα ο τρόπος ζωής των ανθρώπων αυτών των γεωγραφικών περιοχών, η ιστορία τους, η τέχνη, η αρχιτεκτονική, θρησκεία και άλλα στοιχεία που συνέβαλλαν στην διαμόρφωση του τρόπου ζωής τους
3) τουρισμός μικρής διάρκειας	γ) τουρισμός των ηλικιωμένων
4) ο θρησκευτικός τουρισμός	δ) ανήκει στην κατηγορία του τουρισμού ευεξίας που απευθύνεται σε τουρίστες που επιθυμούν να εμπλουτίσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες βελτίωσης ή διατήρησης της υγείας τους. Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται, επίσης, δραστηριότητες όπως το SPA, η θαλασσοθεραπεία, η υδροθεραπεία κλπ.
5) ο συνεδριακός τουρισμός	ε) Κέντρα του είναι ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις παροχής υπηρεσιών με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό, στις οποίες εντάσσονται μονάδες ιαματικής θεραπείας ή και εγκαταστάσεις θαλασσοθεραπείας, στις οποίες γίνεται οπωσδήποτε χρήση ιαματικών φυσικών πόρων
6) τουρισμός της τρίτης ηλικίας	στ) υπάρχει όταν ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται
7) ο ιαματικός τουρισμός	ζ) μια εναλλακτική μορφή τουρισμού που πηγάζει από την ανάγκη των πιστών να γνωρίσουν τη μεγαλοπρέπεια της πίστης τους και να έρθουν πιο κοντά στη θρησκεία τους.
8) ο μαζικός τουρισμός	η) είναι ένα είδος τουρισμού όπου κυριαρχεί η κουλτούρα της

	τοπικής κουζίνας και οι ταξιδιώτες αναζητούν γαστρονομικές εμπειρίες, μοναδικές σε κάθε τόπο.
9) ο πολιτιστικός τουρισμός	θ) ορίζεται ο τουρισμός ο οποίος συνδέεται με την παρακολούθηση συνεδρίων, εκθέσεων κλπ., αντιπροσωπεύει μια σημαντική αγορά σε διεθνές επίπεδο

4. Να διαβάσετε το διάλογο και απαντήστε στις ερωτήσεις:

Ο Γιώργος κι η Ελένη είναι αντρόγυνο. Δουλεύουν και οι δυο σε μια μεγάλη εταιρεία. Πήραν την άδειά τους και σκέπτονται να πάνε κάπου διακοπές...

Γιώργος: Ελένη, έφερα έναν ταξιδιωτικό οδηγό.

Ελένη: Ωραία! Για να δούμε!

Γιώργος: Λες να πάμε στο εξωτερικό;

Ελένη: Δεν το έχω σκεφθεί. Νομίζω όμως ότι είναι προτιμότερο να πάμε κάπου στην Ελλάδα.

Γιώργος: Σε νησί;

Ελένη: Στα νησιά είναι καλύτερα το καλοκαίρι. Τώρα που αρχίζει το φθινόπωρο ας πάμε κάπου με το αυτοκίνητο.

Γιώργος: Καλή ιδέα! Πού λες;

Ελένη: Δεν πάμε στη Χαλκιδική;

Γιώργος: Λέω να μείνουμε στη Θεσσαλονίκη και να κάνουμε εκδρομές στη Χαλκιδική, στην Καβάλα, στην Έδεσσα και σε άλλα μέρη της Μακεδονίας.

Ελένη: Τη Θεσσαλονίκη την είχαμε επισκεφθεί και τη χρονιά που παντρευτήκαμε.

Γιώργος: Μου αρέσει πολύ η Θεσσαλονίκη. Όσες φορές και να πάω δεν τη χορταίνω.

Ελένη: Έχεις δίκιο. Είναι όμορφη πόλη. Η παραλιακή της λεωφόρος με τον Λευκό Πύργο, τα ταβερνάκια και τα ουζερί στην Καλαμαριά, το κάστρο, όλα είναι θαύμα!

Γιώργος: Θέλω να πάω ξανά και στο μουσείο της. Να ξαναδώ τους θησαυρούς της Βεργίνας

Ελένη: Να πάμε και στο Άγιο Δημήτριο.

Γιώργος: Να επισκεφθούμε και τις άλλες βυζαντινές εκκλησίες. Έχει τόσα μνημεία αυτή η πόλη!

Ελένη: Έχω την περιέργεια να δω και τον αρχαιολογικό χώρο της Βεργίνας. Εκεί όπου έγιναν οι ανασκαφές.

Γιώργος: Καλή ιδέα! Πηγαίνουμε στην επιστροφή.

1) Ποιοι και για τι μιλούν στο διάλογο;

2) Σε ποια εποχή του χρόνου προσχεδιάζεται το ταξίδι;

3) Γιατί το ζευγάρι αποφασίζουν να μείνουν στη Θεσσαλονίκη;

4) Ποιος τύπος τουρισμού παρουσιάζει το μελλοντικό ταξίδι του ζευγαριού;

5. Παραγωγή γραπτού λόγου:

Είναι γνωστό ότι κάποιες μορφές τουρισμού μπορεί να προκαλέσουν καταστροφή βιοτόπων. Τι σκέφτεστε ποιές μορφές του τουρισμού μπορούν να οδηγήσουν σε τέτοια αποτελέσματα και με ποιο τρόπο; Πώς καταλαβαίνετε τον όρο «αειφορικός τουρισμός»; Τι γνωρίζετε γι' αυτόν; Γράψτε μια έκθεση 300-350 λέξεων.

Κείμενο 4. Κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες της τουριστικής ζήτησης

Ο 20 ος αιώνας που τελείωσε και ο αιώνας που διανύουμε μπορούν να θεωρηθούν «ο αιώνας του τουρισμού», αφού στη διάρκειά τους συντελούνται κοσμογονικές αλλαγές σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη. Για τον τουρισμό υπάρχουν κάποιοι παράγοντες, ας δούμε μερικούς:

A) Κοινωνικά κίνητρα:

- Ανάγκη μιμητισμού ή πώς να συμπεριφερθείς στην ομάδα.
- Ανάγκη μοναδικότητας ή πώς να ξεχωρίσεις μέσα στην ομάδα.
- Ανάγκη ασφάλειας ή πώς να μεταφέρεις τις υπευθυνότητες σου.
- Ανάγκη διεύρυνσης του πνευματικού ορίζοντα ή έμπνευσης από πολιτιστικά δεδομένα.
- Ανάγκη επαφής με διαφορετικούς πολιτισμούς.
- Ανάγκη κατανόησης του κόσμου και των εξελίξεων.
- Ανάγκη του να δεις και να προσεγγίσεις αυτό που η πληροφόρηση παρουσιάζει.
- Ανάγκη μίας συγκεκριμένης αισθητικής της μάζας.
- Ανάγκη απόδρασης από τα συνηθισμένα πλαίσια.
- Ανάγκη αλλαγής του καθημερινού έμφυτου περιβάλλοντος, ή η αναζήτηση νέων ατόμων.

B) Προσωπικά κίνητρα:

- Ανάγκη επαφής με τη φύση.
- Ανάγκη αποφυγής πιέσεων: συλλογικών, επαγγελματικών, οικογενειακών, θρησκευτικών, κοινωνικών.
- Ανάγκη γνωριμιών.
- Έμπνευσεις για διεύρυνση του πνευματικού ορίζοντα: από το μορφωτικό επίπεδο, από την επαφή με άλλους πολιτισμούς, από τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες, από άλλα μέσα.
- Το σύνδρομο του Ταρζάν, ή ναρκισσισμός, ή ανάγκη του να "αρέσει".
- Ανάγκη του δικαιώματος στο "όνειρο" ή πώς να αποβάλει το καθημερινό του στιλ, π.χ. περνώντας τρεις εβδομάδες με τέτοιο τρόπο, που οι δαπάνες των διακοπών να υπερβαίνουν τις οικονομικές του δυνατότητες.
- Παιδικότητα ή το σύνδρομο του μωρού, που επιτρέπει συνήθως την υιοθέτηση πράξεων που στην καθημερινότητα δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν (π.χ. βερμούδες με πολύχρωμα λουλούδια, εκκεντρικό κούρεμα, ντύσιμο κ.λπ.).
- Ανάγκη δραστηριοτήτων ή η αναγκαιότητα του παιχνιδιού.
- Ανάγκη συνεχούς μετακίνησης ή το σύνδρομο του Αττίλα, ή πώς να αποδράσεις από τον καθημερινό τρόπο ζωής.
- Ανάγκη πλήρων ή σύνθετων δραστηριοτήτων του στιλ "do it yourself" (π.χ. κηπουρική, κεραμική, ξυλοκασσκευές κ.λπ.).
- Βιολογικές ανάγκες, ή το ηλιακό σύνδρομο.
- Ανάγκη αποφυγής των ενοχλήσεων και κάθε είδους πιέσεων ή αποκατάστασης της φυσικής ισορροπίας.
- Οι σωματικές ανάγκες που μπορούν να πάρουν τη μορφή διαφόρων δραστηριοτήτων ή πλήρους ανάπαυσης.
- Ανάγκη για "σαγήνη", ή το σύνδρομο του φιδιού. Ελπίδα για φλερτ ή ερωτικές περιπέτειες.
- Ανάγκη απόδρασης από τις καθημερινές υπευθυνότητες.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- 1) Ποια είναι κοινωνικά κίνητρα για τον τουρισμό;
- 2) Πώς καταλαβαίνετε τον κίνητρο «ανάγκη μοναδικότητας ή πώς να ξεχωρίσεις μέσα στην ομάδα»;
- 3) Ποια είναι προσωπικά κίνητρα για τον τουρισμό;
- 4) Πώς καταλαβαίνετε τον κίνητρο «βιολογικές ανάγκες, ή το ηλιακό σύνδρομο»;
- 5) Ποια 3 κίνητρα είναι πιο σημαντικά για τον τουρισμό σας και γιατί;

2. Να λύσετε το σταυρόλεξο:

1. η συνήθεια της καθημερινής, μηχανικής και τυποποιημένης επανάληψης των ίδιων δραστηριοτήτων και η δυσάρεστη έλλειψη εναλλαγής, πρωτοτυπίας, δημιουργικότητας κτλ.
2. δραπέτευση που γίνεται συνήθ. σε μεγάλη κλίμακα και με βάση συγκεκριμένο σχέδιο
3. ανάπαυση, ξεκούραση πνευματική ή ψυχική, ευχαρίστηση ψυχική
4. έρχομαι σε επαφή, αποκτώ εμπειρία, γνώση ενός καινούριου πράγματος

5. μετακίνηση από έναν τόπο σε άλλο και παραμονή σ' αυτόν για ορισμένο χρονικό διάστημα

6. που έχει σχέση με την αισθητική

7. το ιδέα που γεννιέται στη συνείδησή μας κάπως ξαφνικά και χωρίς την άμεση συμμετοχή της βούλησης, ως αποτέλεσμα μιας συγκίνησης και όχι κάποιας διανοητικής προσπάθειας

8. η προσωρινή μετακίνηση ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους στο εσωτερικό της χώρας ή στο εξωτερικό για να ψυχαγωγηθούν, να ξεκουραστούν και να επισκεφτούν διάφορα αξιοθέατα

1.			8.						
	2.								
3.									
	4.								
5.									
	6.								
		7.							

3. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις φράσεις:

- οι οικογενειακές διακοπές
- η νυχτερινή ζωή
- η αποκατάσταση της φυσικής ισορροπίας
- ο ναρκισσισμός
- η εμπνεύση για διεύρυνση
- τα πολιτιστικά δεδομένα
- η ηθική μείωση

4. Να ενώσετε την αρχή πρότασης με το τέλος της:

<u>1</u>	Ο οργανωμένος τουρίστας διαπιστώνει	<u>α</u>	παραμένει στα πιο οικονομικά ξενοδοχεία
<u>2</u>	Κατά τη διάρκεια των διακοπών του διανοούμενου τουρίστα,	<u>β</u>	προτιμά να περάσει τις διακοπές του στη φύση
<u>3</u>	Ο τουρίστας που αγαπά τον αθλητισμό,	<u>γ</u>	η δυνατότητα που του δίνεται να

			εμβαθύνει τις γνώσεις του σ' ένα θέμα τον ευχαριστεί πολύ
<u>4</u>	Ο τουρίστας, που προτιμά τις οικονομικές διακοπές	<u>δ</u>	αισθάνεται ευχαριστημένος ταξιδεύοντας σε τόπους που οι φίλοι του δεν επισκέφθηκαν ποτέ
<u>5</u>	Ο οικολόγος τουρίστας	<u>ε</u>	κατά τη διάρκεια των διακοπών <u>του έχει καιρό για την αθλητική δραστηριότητα</u>
<u>6</u>	Ο τουρίστας που ενδιαφέρεται για τη νυχτερινή ζωή	<u>στ</u>	ότι οι μη οργανωμένες και σχεδιασμένες διακοπές είναι οι λιγότερο επιτυχείς
<u>7</u>	Ο τουρίστας που αναζητά ένα status	<u>ζ</u>	προτιμά να επισκεφθεί μία ντισκοτέκ

5. Κοιτάζτε βίντεο «Τα 10 καλύτερα beach resort στον κόσμο» και συμπληρώστε τον πίνακα:

	beach resort	χώρα	ιδιαιτερότητα
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

Ποιο beach resort σας άρεσε περισσότερο και γιατί;

Κείμενο 5. Ταξιδιωτικές εντυπώσεις

29 Απριλίου 1955

Πρωί. Εθνικό Μουσείο. Περικλείει όλη την ομορφιά του κόσμου. Οι Κόρες θα με συγκινούσαν, το ήξερα, ωστόσο η μαγεία που μου μετέδωσαν διαρκεί ακόμα. Μου δίνουν την άδεια να επισκεφθώ τα υπόγεια, όπου έχουν βάλει μερικές για να τις προστατέψουν από τις καταστροφές κατά τη διάρκεια του πολέμου*. Κι εκεί στο υπόγειο, όπου τις έριξε η ιστορία, χαμογελούν ακόμα κάτω από τη σκόνη και τα άχυρα που τις σκεπάζουν. Κι αυτό το χαμόγελο πάνω από είκοσι πέντε αιώνες ζεσταίνει, πληροφορεί και ενθαρρύνει ακόμα. Βγαίνω λίγο ζαλισμένος από τούτη την τελειότητα.

Ύστερα φεύγουμε για το Σούνιο. Όσο πλησιάζουμε στο Σούνιο το φως γίνεται πιο φρέσκο και πιο έντονο. Στο ακρωτήριο, στη βάση του ναού, δεν υπάρχει πια παρά ο άνεμος. Ο ίδιος ο ναός με αφήνει ψυχρό. Ετούτο το υπερβολικά άσπρο μάρμαρο μοιάζει με στόκο. Όμως ο κάβος πάνω στον οποίο ανυψώνεται είναι ένα μέρος δύσκολο να το περιγράψεις. Προχωρεί μέσα στη θάλασσα σαν κάσαρο* απ' όπου εποπτεύεις στο βάθος το στόλο των νησιών ενώ πίσω, δεξιά κι αριστερά, η θάλασσα αφρίζει στις πλαγιές. Ο σφοδρός άνεμος σφυρίζει τόσο δυνατά ανάμεσα στους κίονες που έχεις την αίσθηση ζωντανού δάσους. Ανακινεί το γαλάζιο αέρα, ρουφάει τον αέρα της θάλασσας, τον ανακατεύει με τα αρώματα που ανεβαίνουν από το λόφο που είναι σκεπασμένος με μικροσκοπικά και δροσερά λουλούδια. Κουρνιασμένο στη βάση του ναού για να προστατευτεί από τον άνεμο, το φως γίνεται μονομιάς πιο καθαρό. Στο βάθος τα νησιά πλέουν ακυβέρνητα. Ούτε ένα πουλί. Η θάλασσα αφρίζει ελαφρά ως τον ορίζοντα. Τέλεια στιγμή.

Τέλεια, εκτός από εκείνο το νησί απέναντι, τη Μακρόνησο, άδειο σήμερα είναι αλήθεια, που όμως υπήρξε νησί εξορίας για το οποίο μου διηγούνται φριχτά πράγματα. Γευματίζουμε κάτω, στη μικρή παραλία, με ψάρια και τυρί μπροστά στα μεγάλα ψαροκάικα του μικρού λιμανιού. Στα μισά περίπου του απογεύματος, τα χρώματα σκουραίνουν, τα νησιά στερεοποιούνται, ο ουρανός χαλαρώνει. Σ' όλο το δρόμο του γυρισμού είδα το πιο ωραίο φως πάνω στους ελαιώνες, τις συκιές με τα καταπράσινα φύλλα, τα αραιά κυπαρίσσια και τους ευκάλυπτους.

6,7,8 Μαΐου

Τα κίτρινα νησάκια σαν σωρός σιτάρι πάνω στη γαλάζια θάλασσα. Πλέουμε ανάμεσα σ' αυτά τα μακρινά νησιά πάνω σε μια φωτισμένη θάλασσα που ρυτιδώνεται απαλά. Παραπλεύουμε για πολλή ώρα τη Σύρο. Σε λίγο ξεπροβάλλει η Μύκονος και όσο προχωράει η μέρα διαγράφεται καλύτερα το φιδίσιο κεφάλι της που προεκτείνεται προς τη Δήλο, άφαντη ακόμα πίσω από τη Ρήνεια. Ο ήλιος βασιλεύει την ώρα που βρισκόμαστε σχεδόν στο κέντρο ενός κύκλου από νησιά που αρχίζουν να αλλάζουν χρώματα: μουντό χρυσό, χρώμα του κυκλάμινου, πράσινο βιολετί. Ύστερα τα χρώματα σκουραίνουν και πάνω στη θάλασσα, που λάμπει ακόμα, οι όγκοι των νησιών γίνονται βαθυγάλαζοι. Τότε μια παράξενη και απέραντη γαλήνη πέφτει στα νησιά.

Η νύχτα έχει πέσει όταν κατεβαίνουμε στη Μύκονο. Τόσες εκκλησίες όσα και σπίτια. Κατάλευκα. Περιπλανιόμαστε στα δρομάκια με τα πολύχρωμα μαγαζιά. Στους κατασκότεινους δρόμους ανασαίνουμε τη μυρωδιά από το αγιόκλημα. Το φεγγάρι λάμπει αμυδρά πάνω από τις άσπρες ταράτσες. Ξανανεβαίνουμε στο πλοίο και πλαγιάζω τόσο ευτυχισμένος, που δεν αισθάνομαι καν την κούρασή μου.

[Αλμπέρ Καμύ, Σελίδες για την Ελλάδα του 20ου αιώνα.
Κείμενα Γάλλων ταξιδιωτών, εκδ. Ολκός,
Αθήνα, 1995 (διασκευή)]

* Β' παγκόσμιος πόλεμος

* **κάσαρο**: τμήμα του καταστρώματος που βρίσκεται στην πρύμνη ενός πλοίου

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ο συγγραφέας ταξίδεψε σε διάφορα μέρη της Ελλάδας και έγραψε τις εντυπώσεις του από αυτά τα ταξίδια. Κρατούσε σημειώσεις κάθε φορά που κάτι τον ενδιέφερε και δεν ήθελε να το ξεχάσει. Συμπληρώστε το ημερολόγιό του με τις σημειώσεις που λείπουν από το Εθνικό Μουσείο, το Σούνιο, τις Κυκλάδες και τη Μύκονο:

ημερομηνία				6 Μαΐου 1955
τόπος	Εθνικό Μουσείο			
ώρα		μεσημέρι		
πώς ταξίδεψε				
εικόνες που τον εντυπωσίασαν			νησιά που αλλάζουν χρώματα όλη την ώρα	
ήχοι και μυρωδιές που έφτασαν κοντά του				μυρωδιά από το αγιόκλημα

2. Ο συγγραφέας την επόμενη μέρα επισκέφτηκε τη Δήλο. Γράψτε στα κενά του παρακάτω κειμένου τις αντίθετες λέξεις από αυτές που είναι στην παρένθεση, για να διαβάσετε τις πρώτες εντυπώσεις του από το νησί.

«Το πρωί ένα θεϊκό _____ (σκοτάδι) πέφτει πάνω στα _____ (μαυρισμένα) σπίτια της Μυκόνου. Βάζουμε _____ (πρύμνη) για τη Δήλο. Η θάλασσα είναι _____ (άσχημη), διάφανη και _____ (βρώμικη) πάνω από το βυθό που διακρίνεται κίολας. Καθώς

_____ (απομακρυνόμαστε) στη Δήλο αντικρίζουμε στις _____
(τελευταίες) πλαγιές του νησιού _____ (μικροσκοπικά) τσαμπιά παπαρούνες».

3. Να κυκλώσετε τη σωστή λέξη από αυτές που είναι στην παρένθεση και συμπληρώστε τις προτάσεις:

Ο ήλιος, την ώρα που βουτούσε στη θάλασσα, έβαψε τον ουρανό με το _____ (χρυσαφένιο, πιο χρυσαφένιο) φως του.

Ο καπετάν Νικόλας είναι _____ (ο πιο έμπειρος, πιο έμπειρος) από τους παλιότερους ναυτικούς του νησιού αλλά και _____ (πιο ήρεμος, ο πιο ήρεμος) άνθρωπος από τους συνομήλικούς του.

Η πόρτα του κάστρου ήταν πολύ παλιά και _____ (σιδερένια, πολύ σιδερένια) με ανάγλυφες παραστάσεις.

Περπατήσαμε ως το _____ (νότιο, νοτιότερο) μέρος του νησιού και τότε ο _____ (πολύ θαλασσινός, θαλασσινός) αέρας μάς δρόσισε.

4. Να βάλετε τα επίθετα που είναι στην παρένθεση στον κατάλληλο βαθμό για να διαβάστε τα σχέδια μιας οικογένειας που ετοιμάζεται να ταξιδέψει στη Ρόδο.

- Τι λέτε να πηγαίναμε με το πλοίο «Μεσόγειος»; λέει ο Φάνης.

- Α, πα πα! του απαντά η Άννα. Εγώ λέω να πάμε με το «Φαίδων» που είναι ο _____ (γρήγορος) πλοίο από το «Μεσόγειος».

- Το «Μεσόγειος» μπορεί να είναι _____ (αργό) πλοίο από το «Φαίδων» αλλά είναι _____ (μεγάλο) από αυτό. Αν θέλουμε να ταξιδέψουμε γρήγορα να πάμε με το «Άνεμος», λέει ο Φάνης που είναι _____ (γρήγορο) πλοίο της γραμμής.

- Ναι, αλλά το «Άνεμος» είναι και _____ (ακριβό) από όλα τα πλοία, απαντά η Άννα. Για μένα το _____ (καλό) μέσο είναι το αεροπλάνο. Είναι το _____ (γρήγορο) και το _____ (άνετο) μέσο. Κι εκεί που τα παιδιά συμφώνησαν να ταξιδέψουν με αεροπλάνο στη Ρόδο, ξαφνικά ανοίγει η πόρτα και μπαίνει ο πατέρας.

«Παιδιά, έβγαλα εισιτήρια με το «Μεσόγειος». Ήταν _____ (φτηνός) που βρήκα!»

5. Κοιτάξτε ένα βίντεο «ταξίδι στην Ελλάδα 2012» και απαντήστε στις ερωτήσεις:

- 1) Για τι λέγεται στο βίντεο;
- 2) Πότε, πόσο καιρό και πού ήταν στην Ελλάδα ο πρωταγωνιστής;
- 3) Πού μένει ο πρωταγωνιστής;
- 4) Τι πρώτα απ'όλα στην Ελλάδα έκανε εντύπωση στον πρωταγωνιστή;
- 5) Γιατί ο πρωταγωνιστής προκάλεσε σοκ στους Έλληνες;
- 6) Πώς νομίζετε, τι εννοεί ο πρωταγωνιστής λέγοντας «δημιουργός της γλώσσας»;
- 7) Ήσασταν στην Ελλάδα; Πού και πότε; Ποιες εντυπώσεις έχετε από την Ελλάδα;

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

η άνοδος του βιοτικού επιπέδου
η οικονομική άνεση
η αναψυχή
η μετακίνηση
η χώρα υποδοχής
η διαμονή
οικοδομούμαι
τα έργα υποδομής
η εξυπηρέτηση των επισκεπτών
η διεκπεραίωση των οικονομικών δραστηριοτήτων

η έλευση
αποκομίζω
το συνάλλαγμα
ο συγχρωτισμός ανθρώπων
η συμφιλίωση
η μορφωτική προσφορά του τουρισμού
η φιλαλληλία
ο,η κερδοσκόπος
ο παραθερισμός
η διαχείριση αποβλήτων
η αστικοποίηση
ο τζίρος
η συνεισφορά του τουρισμού
η διεύρυνση του πνευματικού ορίζοντα
η πληροφόρηση
η διατήρηση φιλικών επαφών
ο παγκόσμιος τουρισμός
η πολιτιστική κληρονομιά
η πολιτιστική φυσιογνωμία
η ευκολία μετακίνησης

ΘΕΜΑ 2. ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Κείμενο 1. Οικολογικά προβλήματα

Τον όρο «Οικολογία» επινόησε ο Γερμανός βιολόγος Ernst Haeckel το 1866, συνθέτοντας τις ελληνικές λέξεις «οίκος» και «λόγος». Ο ίδιος όρισε την Οικολογία ως «επιστήμη της σχέσεως των οργανισμών με το περιβάλλον». Ας δούμε ποιιά οικολογικά προβλήματα διακρίνουν και ποιεις λύσεις προτείνουν οι επιστήμονες:

1. Η μόλυνση του περιβάλλοντος (ατμοσφαιρική ρύπανση, ρύπανση του υδάτινου περιβάλλοντος). Επιβάρυνση της ατμόσφαιρας, των υδάτων, του εδάφους. Η μόλυνση / η ρύπανση του περιβάλλοντος: τα βιομηχανικά / αστικά λύματα (απόβλητα) , οι ατμοσφαιρικοί ρύποι (η εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα και θείου, το νέφος στις μεγαλουπόλεις), τα απορρίμματα, τα τοξικά απόβλητα (από τις βιομηχανίες, από τα φυτοφάρμακα)

2. Κλιματικές αλλαγές. Όξινη βροχή

3. Υπερθέρμανση του πλανήτη: το φαινόμενο του θερμοκηπίου <εκπομπές αερίων, άνοδος της στάθμης της θάλασσας από το λιώσιμο των πάγων

4. Η τρύπα του όζοντος (μείωση του όζοντος). Το όζον προστατεύει από την υπεριώδη ακτινοβολία του ήλιου.

5. Λειψυδρία (< λείπω + υδωρ), το φαινόμενο της ερημοποίησης, καύσωνες

6. Αποψίλωση των δασών (αλόγιστη υλοτομία, αποτέφρωση των δασών με πυρκαγιές με σκοπό την οικοπεδοποίηση). Εκχερσώσεις, εκτροπές ποταμών.

7. η αλόγιστη αλιεία / κυνήγι: η υπερβολική δόμηση και χρήση των ακτών, η υπεραλιεία και η ρύπανση είναι οι αιτίες που έχει καταστραφεί ένα μεγάλο μέρος από τη θάλασσα της Μεσογείου. Είδη που ζουν στα νερά της εδώ κι εκατομμύρια χρόνια σήμερα κινδυνεύουν να εξαφανιστούν. Η απώλειά τους δεν είναι απλώς ένα θλιβερό γεγονός: έχει επηρεάσει τη ζωή πολλών ειδών που ζουν στο ίδιο οικοσύστημα κι αποτελεί κακό οίωνα για το μέλλον ολόκληρου του πλανήτη, (από ενημερωτικό φυλλάδιο 'οικολογικά', καλοκαίρι 1994).

8. τα βιολογικά όπλα, οι πυρηνικές δοκιμές, τα πυρηνικά εργοστάσια

9. Διατροφή: Μεταλλαγμένα τρόφιμα.

10. Πολλά είδη βρίσκονται υπό εξαφάνιση (επαπειλούμενα είδη)

11. Αμοραλιστική (χωρίς ηθικές αρχές : α στερητικό + moral) αναζήτηση μεγιστοποίησης του κέρδους. Οικονομική ανάπτυξη που δε λαμβάνει υπόψη τη φέρουσα

ικανότητα του πλανήτη. Φυσικοί πόροι, το απόθεμα (τα αποθέματα) του φυσικού κεφαλαίου, τα αποθέματα των πρώτων υλών του πλανήτη, η εξάντληση των αποθεμάτων. Πλουτοπαραγωγικές και ενεργειακές πηγές. Η υποβάθμιση του

περιβάλλοντος / οικοσυστήματος / της φύσης / της ποιότητας ζωής

Μερικές λύσεις / θετικές κινήσεις

- Η ανακύκλωση, η επαναχρησιμοποίηση των υλικών (χαρτιού, μετάλλων, γυαλιού)
- Ο οικότουρισμός: εναλλακτικός (alternative) τουρισμός.
- Διεθνής συνάντηση για το περιβάλλον στο Ρίο ντε Τζανέιρο, 1992
- Αειφόρος ανάπτυξη: ανάπτυξη με ευαισθησία στο φυσικό περιβάλλον. Φυσιοκεντρική και όχι ανθρωποκεντρική θεώρηση μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, νέο νομικό και θεσμικό πλαίσιο

- Διεθνής συνάντηση για το περιβάλλον στο Κιότο της Ιαπωνίας
- 5 Ιουνίου: παγκόσμια μέρα περιβάλλοντος
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση, οικολογικά σχολεία. Το οικολογικό κίνημα
- Οι οικολογικές, περιβαλλοντικές οργανώσεις
- Συμβάσεις όπως η Σύμβαση του Ramsar, η οποία ορίζει ζώνες προστασίας, στις οποίες απαγορεύεται η οικοδόμηση.

• Ο ορατός κίνδυνος εξαφάνισης πολλών ειδών και αλλοίωσης της σύνθεσης και υποβάθμισης πολλών οικοσυστημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, οδήγησαν στη διακήρυξη της Διάσκεψης του Ρίο το 1992 και στην έκδοση της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στον ευρωπαϊκό χώρο. Σκοπός της Οδηγίας αυτής είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της προστασίας ορισμένων φυσικών τύπων οικοτύπων κοινοτικού ενδιαφέροντος καθώς και η διατήρηση ορισμένων ειδών φυτών και ζώων κοινοτικού ενδιαφέροντος. Βασικό μέσο για την επίτευξη του σκοπού της Οδηγίας αποτελεί η δημιουργία δικτύου προστατευμένων περιοχών με την ονομασία "NATURA. 2000". Το δίκτυο θα τεθεί κάτω από καθεστώς ειδικής διαχείρισης που θα καθορίσει κάθε κράτος-μέλος λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές του και θα αποτελέσει στο μέλλον το βασικό μέσο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της γενικότερης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Η δημιουργία του δικτύου "NATURA. 2000", που αποτελεί και υποχρέωση της Ελλάδας, θα συμβάλει στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη προστασία των απειλούμενων ειδών και των ενδιαιτημάτων τους, συμβάλλοντας στην αποκατάσταση και διατήρησή τους σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο.

• Μετά το 1937, η Ελλάδα άρχισε να αναγνωρίζει περιοχές με ειδικό οικολογικό ενδιαφέρον (δάση, υδροτόπους κτλ.) και να τις θέτει υπό καθεστώς προστασίας.

• Σήμερα υπάρχουν επτά κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών. Η Ελλάδα έχει προτείνει στην ΕΕ 268 περιοχές (Εθνικός Κατάλογος), από τις οποίες 234 χαρακτηρίζονται ως "Τόποι Κοινοτικής Σημασίας" σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και 52 έχουν δηλωθεί ως "Ζώνες (Περιοχές) Ειδικής Προστασίας" της ορνιθοπανίδας.

α. Εθνικά πάρκα - δρυμοί (11)

Περιοχές με ειδικό οικολογικό ενδιαφέρον όσον αφορά τη βλάστηση, τη χλωρίδα, την πανίδα και άλλα γνωρίσματά τους.

β. Αισθητικά δάση (19)

Έκταση 330.000 στρεμμάτων ανήκει σε αυτήν την κατηγορία λόγω της αισθητικής του τοπίου της και της οικολογικής της σημασίας.

γ. Μνημεία της φύσης (51)

Μικρές περιοχές οι οποίες φιλοξενούν μεμονωμένα δένδρα, μικρές συστάδες δένδρων, μικρές δασικές εκτάσεις, γεωλογικούς σχηματισμούς ή ακόμη και πολύ μικρά νησιά ειδικού οικολογικού, ιστορικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

δ. Υγρότοποι

Η απογραφή των ελληνικών υγροτόπων, η οποία δημοσιεύθηκε από το ΕΚΒΥ το 1994, περιλαμβάνει 378 υγροτόπους και συμπλέγματα υγροτόπων συνολικής έκτασης περίπου 2.000.000 στρεμμάτων. Σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ, η οποία έχει επικυρωθεί από την Ελλάδα το 1974, όλοι οι υγρότοποι πρέπει να διατηρούνται και να προστατεύονται. Επίσης, 11 υγρότοποι ή συμπλέγματα υγροτόπων αναγνωρίζονται ως Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας και έχουν τεθεί υπό ειδικό καθεστώς προστασίας.

ε. Ελεγχόμενες περιοχές κυνηγιού

Περιοχές με μέγεθος που κυμαίνεται από 5.000 έως 50.000 στρέμματα. Το κυνήγι επιτρέπεται μόνο σε όσους έχουν ειδική άδεια και με αυστηρούς περιορισμούς.

ζ. Καταφύγια θηραμάτων

Υπάρχουν πολλές περιοχές στην Ελλάδα όπου το κυνήγι απαγορεύεται για να διαφυλαχθεί η προστασία και η αναπαραγωγή των θηρεύσιμων ειδών.

η. Εθνικά θαλάσσια πάρκα

Η δημιουργία τους στην Ελλάδα είναι πολύ πρόσφατη. Έως τώρα έχει καθοριστεί, αυτό των Σποράδων νήσων με σκοπό την προστασία της θαλάσσιας φώκιας, και της Ζακύνθου για τη θαλάσσια χελώνα.

θ. Περιοχές Ειδικής Προστασίας σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ

Η Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, η σχετική με την προστασία της άγριας ορνιθοπανίδας επικυρώθηκε από την Ελλάδα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση Νο 414985/85 των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Εεωργίας. Ο κατάλογος "Σημαντικές περιοχές για τα πουλιά στην Ευρώπη" περιελάμβανε 113 περιοχές της Ελλάδας, από τις οποίες 50 θεωρούνται "Ζώνες Ειδικής Προστασίας" (SPA).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

1. Ποιος επινόησε τον όρο «Οικολογία;
2. Τι είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου;
3. Ποιες κλιματικές αλλαγές γίνονται;
4. Ποιες είναι οι αιτίες που έχει καταστραφεί ένα μεγάλο μέρος από τη θάλασσα της Μεσογείου;
5. Τι ορίζει η Σύμβαση του Ramsar;
6. Ποιες προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα;

2. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου.

3. Να γράψετε τους ορισμούς των παρακάτω λέξεων και σχηματίστε τις προτάσεις μ'αυτές τις λέξεις:

Η λειψυδρία
Η αποψίλωση
Η υπερθέρμανση
Η επιβάρυνση
Η μόλυνση
Η ανακύκλωση

4. Να βρείτε πληροφορίες για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, για το μηχανισμό του, τις επιπτώσεις και προτάσεις της πρόληψης του.

5. Να γράψετε μια έκθεση για τα οικολογικά προβλήματα που αποσχολούν την περιοχή σας.

Κείμενο 2.Οικολογία μετά το Β'Παγκόσμιο Πόλεμο

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εκατομμύρια χημικές ουσίες έχουν μπει στη ζωή μας και πολλές απ' αυτές εξακολουθούν να δολοφονούν εμάς και τον πλανήτη. Επικίνδυνες τοξικές ουσίες συνεχίζουν να συγκεντρώνονται στον ανθρώπινο οργανισμό και αυξάνουν τους κινδύνους για τις επόμενες γενιές. Για παράδειγμα:

Τα βαριά μέταλλα (υδράργυρος, μόλυβδος, κάδμιο) εξακολουθούν να ρυπαίνουν τα νερά, τα ποτάμια, τις θάλασσες. Η τοξικότητά τους δημιουργεί στους θαλάσσιους οργανισμούς νευροφυσιολογικές διαταραχές, καρκινογενέσεις, μεταλλάξεις.

Οι οργανοχλωρισμένες ενώσεις είναι σταθερές, τοξικές και βιοσυσσωρεύονται στους ζωντανούς οργανισμούς. Είναι πάνω από 11.000, δεν υπάρχουν στη φύση, και γι' αυτό λένε ότι «ο Θεός έκανε 102 στοιχεία και ο διάβολος μόνο ένα, το χλώριο».

Οι επιπτώσεις τους είναι βλάβες στο ανοσοποιητικό σύστημα, καρκινογενέσεις, στειρότητα κτλ.

Χρησιμοποιούνται στην παραγωγή φυτοφαρμάκων, πλαστικών, λεύκανση χαρτιού, απολύμανση νερού κτλ.

Τα χημικά λιπάσματα έχουν ως συνέπεια τη συνεχή αύξηση της συγκέντρωσης νιτρικών αλάτων στα υπόγεια νερά. Βρίσκονται ως πρόσθετα στα αλλαντικά. Η κατείσδυση του νερού που τα περιέχει διαρκεί αρκετά χρόνια, γι' αυτό σήμερα πίνουμε τα νιτρικά από τα λιπάσματα της δεκαετίας του '70.

Ακόμη, μεγάλο κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία αποτελούν τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια (λάδια των αυτοκινήτων) είτε αν διαρρεύσουν είτε αν χρησιμοποιηθούν ως καύσιμο.

Μα και τα τοξικά απόβλητα των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι καρκινογόνο, καθώς σ' αυτά συναντώνται περισσότερες από 1.000 ενώσεις, όπως αυτές που βρίσκονται στα μελάνια των εκτυπωτών και στους καθοδικούς σωλήνες των οθονών. Οι ΗΠΑ «εξάγουν» αυτά τα απόβλητα σε χώρες όπως η Κίνα (η οποία έχει πλέον απαγορεύσει την εισαγωγή αυτών των αποβλήτων), η Ινδία και το Πακιστάν, όπου ολόκληρες περιοχές ζουν – και πεθαίνουν – από την επεξεργασία τους. Υπολογίζεται πως η αύξηση των ηλεκτρονικών αποβλήτων αγγίζει το 5% κάθε χρόνο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου.

2. Να γράψετε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων.

δολοφονώ

ρυπαίνω

η επίπτωση

ο ηλεκτρονικός υπολογιστής

η επεξεργασία

η αύξηση

3. Να σχηματίσετε πρότασεις με τις παρακάτω λέξεις και φράσεις.

οι χημικές ουσίες, τα βαριά μέταλλα, η τοξικότητά, το ανοσοποιητικό σύστημα, η παραγωγή φυτοφαρμάκων, η συγκέντρωση, το καύσιμο, τα ηλεκτρονικά απόβλητα

4. Να συμπληρώσετε τον πίνακα.

Ουσία	Επιπτώσεις
<i>Π.χ.</i> Τα βαριά μέταλλα (υδράργυρος, μόλυβδος, κάδμιο)	ρυπαίνουν τα νερά, τα ποτάμια, τις θάλασσες. Η τοξικότητά τους δημιουργεί στους θαλάσσιους οργανισμούς νευροφυσιολογικές διαταραχές, καρκινογενέσεις, μεταλλάξεις.

5. Να βρείτε τις πληροφορίες για άλλες επικίνδυνες ουσίες που απειλούν την οικολογία του πλανήτη μας. Γράψτε μια παράγραφο περίπου 100-150 λέξεων.

Κείμενο 3. Οικολογία

Οικολογία είναι η μελέτη των σχέσεων ανάμεσα στους οργανισμούς (φυτά, ζώα, τον άνθρωπο και μικροοργανισμούς), και το φυσικό τους περιβάλλον, καθώς και των ισορροπιών που έχουν μεταξύ τους οι σχέσεις αυτές.

Η Οικολογία μελετά τα οικοσυστήματα. Οικοσύστημα αποτελεί οποιαδήποτε φυσική ενότητα η οποία περιλαμβάνει όλους τους οργανισμούς μιας συγκεκριμένης περιοχής, που αλληλεπιδρούν τόσο μεταξύ τους όσο και με το φυσικό τους περιβάλλον, έτσι ώστε πάντα να βρίσκονται σε δυναμική ισορροπία. Οικοσύστημα αποτελεί το δέλτα ενός ποταμού, ένα δάσος, ένα χωριό, ένας καλλιεργημένος αγρός κτλ. Το σύνολο των οργανισμών που ζουν σε ένα οικοσύστημα αποτελεί τη βιοκοινότητα.

Όπως κάθε οργανισμός το οικοσύστημα διαφοροποιείται και εξελίσσεται και φυσικά διαθέτει δικούς του μηχανισμούς ελέγχου οι οποίοι τείνουν να το φέρουν σε κατάσταση ισορροπίας μετά από κάποια διαταραχή.

Επειδή όμως ο άνθρωπος έχει χρησιμοποιήσει αλόγιστα τους φυσικούς πόρους του πλανήτη, πολλά οικοσυστήματα δεν μπορούν πια να ελέγξουν τις ισορροπίες τους μετά από διαταραχές, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν ή και να καταστρέφονται.

Συνέντευξη σχετικά με την Οικολογία και τους κινδύνους που απειλούν τον πλανήτη μας

Ο κύριος Δημήτρης Βερεσόγλου, καθηγητής του Τομέα Φυτικής Παραγωγής στο Τμήμα Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης θα μας δώσει πληροφορίες σχετικά με την επιστήμη της Οικολογίας και τους κινδύνους που απειλούν τον πλανήτη μας.

- Κύριε Βερεσόγλου, πού αποδίδετε τη μεγάλη έμφαση που δίνεται τα τελευταία χρόνια σε θέματα οικολογίας;

- Η έμφαση σε θέματα οικολογίας άρχισε να δίνεται ολοένα και περισσότερο από τη δεκαετία του 1950 πρώτα σε ένα επιστημονικό κύκλο όταν άρχισαν να συνειδητοποιούν τα προβλήματα που θα έχει ο μεγάλος πληθυσμός της ανθρωπότητας. Κι αυτό άρχισε να εκδηλώνεται με την... έτσι περιορισμό των διαθέσιμων πόρων που έχει η ανθρωπότητα για να αναπτυχθεί. Κι αυτό φάνηκε στη δεκαετία του '70 με την πετρελαϊκή κρίση που εκδηλώθηκε. Φυσικά δεν είναι μόνο αυτά τα προβλήματα που εμφανίζονται. Εμφανίζονται σε εντονότερο ρυθμό πολλά περισσότερα προβλήματα και από πλευράς ανθρώπων, η αγωνία έχει περάσει από τους επιστήμονες και στους ανθρώπους. Και τελευταία υπάρχουν αρκετά θέματα που είναι πιθανοί κίνδυνοι για τον πλανήτη μας και για την ανθρωπότητα επίσης.

- Ποιοι, κατά τη γνώμη σας, είναι οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για τον πλανήτη μας που έχουν σχέση με την οικολογία;

- Θα αναφερθώ σε πέντε κινδύνους, πιθανούς κινδύνους τους οποίους μια ειδική επιτροπή έχει καθορίσει το 1989, ειδική επιτροπή του Ο.Η.Ε. Ένας κίνδυνος είναι η ρύπανση στην Ανταρκτική και φαντάζομαι να αναφέρονται σ' αυτό που λέγεται τρύπα του όζοντος, ο δεύτερος πιθανός κίνδυνος είναι η τεράστια ανάπτυξη του πλαγκτού, ο τρίτος, πιθανοί κίνδυνοι από την ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας, ο τέταρτος η όξινη ομίχλη και ο πέμπτος είναι στις εκπομπές καυσαερίων, που λίγο πολύ ο τέταρτος και ο πέμπτος συνδέονται.

- Θα μπορούσατε να μας εξηγήσετε τους όρους «χλωρίδα» και «πανίδα» και να μας κάνετε τη διάκριση ανάμεσα στη «ρύπανση» και τη «μόλυνση»;

- Χλωρίδα αναφέρεται στα φυτά, είναι ένας όρος στο σύνολο των φυτών. Ενώ αντίστοιχα η πανίδα αναφέρεται στα ζώα. Από την άλλη πλευρά διάκριση για ρύπανση και μόλυνση, υπάρχει μια μικρή διάκριση, αλλά περισσότερο αυτοί οι όροι χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι και αναφέρονται στη χημική, φυσική ή βιολογική μεταβολή ενός συστατικού του περιβάλλοντος η οποία έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα έμβια όντα.

- Εσείς χρησιμοποιείτε οικολογικά προϊόντα;

- Αρκετά, αν και η αγορά στην Ελλάδα είναι αρκετά περιορισμένη. Κυρίως κανείς μιλάει για το ανακυκλωμένο χαρτί ή για κάποια απορρυπαντικά, ας το πούμε φιλικά προς το περιβάλλον που κυρίως είναι εισαγόμενο και όχι καθαρώς ελληνικά.

- Έχετε κάποια ειδικότητα σε σχέση με την Οικολογία;

- Το αντικείμενο των σπουδών μου ήταν Οικολογία και Περιβαλλοντικά Επιστήμες.

Συνέντευξη σχετικά με τους υγρότοπους

Στις αρχές της δεκαετίας του 1920 η Ελλάδα είχε τριπλάσια έκταση υγροτόπων απ' όση έχει σήμερα. Μέσα σε δύο γενιές η έκτασή τους έχει περιοριστεί σημαντικά από τον άνθρωπο με αποξηράνσεις ελών, εξαφανίσεις λιμνών, αλλαγή ροής ποταμών, δημιουργία φραγμάτων, εκχέρσωση παρόχθιων δασών, κυρίως με σκοπό τη δημιουργία γεωργικής γης. Σήμερα έχει επιστημονικά τεκμηριωθεί ότι οι υγρότοποι είναι παραγωγικότερα οικοσυστήματα γεμάτα ζωή.

Ο κύριος Σωτήρης Τσιούρης, επίκουρος καθηγητής του Τομέα Φυτικής Παραγωγής του Τμήματος Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είναι πρόθυμος να μας δώσει μερικές ουσιαστικές πληροφορίες σχετικά με τους υγρότοπους.

- Τι ακριβώς είναι οι υγρότοποι;

- Οι υγρότοποι είναι φυσικά ή τεχνητά οικοσυστήματα που περιέχουν σαν κύριο συστατικό τους το νερό. Το νερό μπορεί να είναι στάσιμο ή ρέον μπορεί να είναι γλυκό, υφάλμυρο ή αλμυρό και να βρίσκεται μόνιμα ή παροδικά στο οικοσύστημα.

- Τι μας προσφέρουν οι υγρότοποι;

- Οι αξίες των υγροτόπων είναι πάρα πολλές. Σαν πρώτη αξία μπορεί να αναφερθεί η βιολογική ποικιλότητα που είναι ο μεγάλος αριθμός ζώων και φυτών. Επίσης παρέχει πόσιμο νερό, παρέχει νερό για άρδευση, εμπλουτίζει τα υπόγεια υδροφόρα στρώματα, προστατεύει τις γύρω περιοχές από τις πλημμύρες, τροποποιεί το κλίμα και το βελτιώνει, παρέχει αλιεύματα, παρέχει βοσκήσιμη ύλη, παρέχει θηράματα, επίσης συμβάλλει στην αναψυχή στην άθληση στην εκπαίδευση και στην έρευνα. Βελτιώνει την ποιότητα του νερού, παρέχει υδροηλεκτρική ενέργεια, δομικά υλικά όπως άμμο, αλάτι, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν βέσο μεταφοράς, πράγμα που ισχύει για τις άλλες χώρες όχι τόσο στην Ελλάδα κάθε υγρότοπος συνδέεται άμεσα με την ιστορία, την μυθολογία και τον πολιτισμό της περιοχής όπου βρίσκεται.

- Υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των ανθρώπων που χρησιμοποιούν τους υγροτοπούς και ποιες είναι οι βλάβες που μπορούν να προκληθούν από την αλόγιστη εκμετάλλευσή τους;

- Και βεβαίως υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων, δεδομένου ότι ορισμένες ομάδες του ανθρώπινου πληθυσμού που ζει γύρω στους υγροτόπους ενδιαφέρονται συνήθως για μια αξία του υγροτόπου, παραδείγματος χάριν οι οικισμοί και οι βιομηχανίες έχουν ενδιαφέρον στον υγρότοπο μόνον και τον βλέπουν μόνον σαν πόσιμο νερό. Η γεωργία που ασκείται γύρω το βλέπει σαν νερό άρδευσης, οι ψαράδες το βλέπουν σαν αλιεύματα, οι κυνηγοί το βλέπουν σαν θηράματα με τα πουλιά και άλλα είδη ζώων που κυνηγούν και έτσι υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων, τα οποία οδηγούν στην ελάττωση της ποσότητας του νερού, όταν τόσοι πολλοί

γύρω έχουν απαιτήσεις σε νερό, όπως επίσης οδηγούν στην υποβάθμιση της ποιότητας του υγροτόπου σε ορισμένες περιπτώσεις στην τελεία εξαφάνιση του υγροτόπου. Αυτό συμβαίνει γιατί ορισμένες ομάδες, ιδίως στους ρηχούς υγροτόπους, τα έλη, τα βλέπουν σαν οικοπέδα για τη δημιουργία εξοχικών κατοικιών ή ξενοδοχείων ή ακόμα και το κράτος τα βλέπει για οικοπέδα για τη δημιουργία αεροδρομίων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου.

2. Να γράψετε τους ορισμούς των παρακάτω λέξεων. Σχηματίστε τις δικές σας προτάσεις με καθεμία από αυτές τις λέξεις.

η οικολογία, το οικοσύστημα, το περιβάλλον, η ισορροπία, η βιοκοινότητα, η χλωρίδα, η πανίδα

3. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις σύμφωνα με το κείμενο.

- 1) Τι είναι η οικολογία και το οικοσύστημα;
- 2) Γιατί πολλά οικοσυστήματα δεν μπορούν πια να ελέγξουν τις ισορροπίες τους;
- 3) Ποιοι είναι οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για τον πλανήτη μας που έχουν σχέση με την οικολογία;
- 4) Ποιά είναι η διάκριση ανάμεσα στη «ρύπανση» και τη «μόλυνση»;
- 5) Ποιά οικολογικά προϊόντα χρησιμοποιεί ο κ. Βερεσόγλου;
- 6) Γιατί η έκταση υγροτόπων έχει περιοριστεί;
- 7) Τι είναι οι υγρότοποι και ποιές αξίες έχουν;

4. Κατά τη γνώμη σας, ποιά είδη της ανθρώπινης δραστηριότητας απειλούν την οικολογία; Πώς ένας άνθρωπος μπορεί να διατηρεί την οικολογία;

Να προτείνετε μέτρα αντιμετώπισης των βλαβερών αποτελεσμάτων που προκαλεί άνθρωπος στην οικολογία (μέτρα στο προσωπικό επίπεδο, κοινωνικό, παγκόσμιο).

5. Να βρείτε πληροφορίες για διαφορετικούς οργανισμούς, οι οποίοι ασχολούνται με την προστασία της φύσης, της οικολογίας, του περιβάλλοντος.

6. Να γράψετε μια έκθεση περίπου 100-150 λέξεων για το οικοσύστημα της Ελλάδας και της Ουκρανίας.

Κείμενο 4. Τα έξι σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα και τι μπορείς να κάνεις εσύ

Συμπληρώθηκαν τέσσερις δεκαετίες και πλέον από τον πρώτο εορτασμό της Ημέρας της Γης, στις 22 Απριλίου 1970, αλλά τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι περισσότερο επίκαιρα και κρίσιμα από ποτέ. το *Inhabitat* σταχυολόγησε και παρουσίασε συνοπτικά τα έξι πιεστικότερα οικολογικά προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος, αλλά και τους τρόπους με τους οποίους ο καθένας μας μπορεί να συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση.

1) Κλιματική Αλλαγή

Παρότι το 97% των κλιματικών επιστημόνων συμφωνούν ότι η Κλιματική Αλλαγή είναι πραγματικότητα με κύριο αίτιο τα ανθρωπογενή αέρια του θερμοκηπίου, η πολιτική βούληση για μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών ρύπων δεν είναι αρκετά ισχυρή.

Ίσως ακόμα πιο ακραία μετεωρολογικά φαινόμενα, όπως τυφώνες, πλημμύρες, ξηρασίες και καύσωνες πείσουν την κοινή γνώμη, τους πολιτικούς, αλλά κυρίως τους βιομηχάνους ότι πρέπει να αλλάξουν μυαλά διότι σε λίγες δεκαετίες δεν θα υπάρχουν αγορές να διαθέσουν τα προϊόντα τους.

Τι μπορείς να κάνεις: Κυριότερες πηγές ρύπων είναι η κατοικία μας, αλλά και το μέσο που χρησιμοποιούμε για τις μετακινήσεις μας. Η ενεργειακή αναβάθμιση της κατοικίας μας, η χρήση του ποδηλάτου, των μέσων μαζικής μεταφοράς ή και τον ποδιών μας αντί του αυτοκινήτου μπορούν να μειώσουν δραστικά το οικολογικό μας αποτύπωμα. Εάν πρέπει να χρησιμοποιήσετε οπωσδήποτε αυτοκίνητο εξετάστε την προοπτική αντικατάστασης του συμβατικού σας οχήματος με ένα υβριδικό ή ηλεκτροκίνητο (αν και αυτά είναι τόσο καθαρά όσο το ρεύμα που καταναλώνουν).

2) Ρύπανση

Η ατμοσφαιρική ρύπανση και η κλιματική αλλαγή είναι αλληλένδετες, καθώς τα ίδια αέρια που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι τα ίδια που δημιουργούν αποπνικτική κατάσταση στις μεγάλες πόλεις και απειλούν τη δημόσια υγεία.

Το Πεκίνο, το Παρίσι, αλλά και η Αθήνα είναι παραδείγματα μεγαλουπόλεων όπου το βιοτικό επίπεδο υποβαθμίζεται σημαντικά λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Η ρύπανση των υδάτινων πόρων, αλλά και των εδαφών μπορεί να μην είναι τόσο ορατές, αλλά δεν είναι λιγότερο σημαντικές. Σύμφωνα με το Εθνικό Συμβούλιο Φυσικών Πόρων των ΗΠΑ, η ρύπανση του νερού αποτελεί τον μεγαλύτερο υγειονομικό κίνδυνο στη χώρα, ενώ στην Κίνα το 20% της καλλιεργήσιμης γης έχει μολυνθεί από τοξικά βαρέα μέταλλα με ανυπολόγιστες συνέπειες για το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων και την υγεία των τοπικών κοινοτήτων. Τη ρύπανση των εδαφών εντείνει επίσης η χρήση παρασιτοκτόνων και λιπασμάτων.

Τι μπορείς να κάνεις: Οι προσωπικές ενέργειες είναι αντίστοιχες με εκείνες που προτείνονται για την κλιματική αλλαγή. Μπορείτε επίσης –ίσως όχι στην Ελλάδα υπό τις παρούσες συνθήκες– να εγκαταστήσετε ένα φωτοβολταϊκό επί στέγης ή μια μικρή ανεμογεννήτρια και να μειώσετε την εξάρτησή σας από τα ορυκτά καύσιμα.

3) Αποδάσωση

Τα δάση είναι σημαντικά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής καθώς λειτουργούν ως “φρεάτια άνθρακα”, που σημαίνει ότι απορροφούν διοξείδιο του άνθρακα που ειδήλως θα κατέληγε στην ατμόσφαιρα. Εκτιμάται ότι το 15% των παγκόσμιων εκπομπών ρύπων προέρχονται από την αποδάσωση. Η αποψίλωση των δασών απειλεί επίσης τα ζώα και τους ανθρώπους που βασίζονται σε αυτά για την επιβίωσή τους. Ιδιαίτερα πολύτιμα είναι τα τροπικά δάση όπου ενδημεί το 80% των παγκόσμιων ειδών. Παρόλα αυτά, το 17% του δάσους του Αμαζονίου έχει αποψιλωθεί για τη δημιουργία βοσκότοπων. Σε αυτή την περίπτωση όχι μόνο δεν απορροφάται διοξείδιο του άνθρακα λόγω της υλοτόμησης, αλλά εκμπεμπονται τεράστιες ποσότητες μεθανίου από την εκτροφή βοοειδών.

Τι μπορείς να κάνεις: Πάρε μέρος σε δράσεις αναδάσωσης και καθαρισμού των δασών, όπως αυτές που διοργανώνει η ΑΥΡΑ, μην χρησιμοποιείς χαρτοπετσέτες, αλλά υφασμάτινες που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν και αγοράζε πιστοποιημένα προϊόντα υπεύθυνης υλοτομίας. Μην αγοράζεις προϊόντα από φοινικέλαιο για να μην συμβάλλεις στην αποδάσωση στην Ινδονησία και τη Μαλαισία.

4) Έλλειψη νερού

Καθώς ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξάνεται και η κλιματική αλλαγή προκαλεί ανωμαλίες και ξηρασίες, η έλλειψη υδάτινων πόρων αναδεικνύεται σε μείζον περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόβλημα. Μόλις το 3% των υδάτινων πόρων παγκοσμίως είναι πόσιμοι, ενώ 1,1 δισεκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό και ασφαλές νερό.

Τι μπορείς να κάνεις: η αποδοτική χρήση του νερού είναι πολύ σημαντική. Ειδικά στα αστικά κέντρα, όπως είχε δείξει πρόσφατη μελέτη του Δικτύου Μεσόγειος SOS παρατηρείται κατασπατάληση υδάτινων πόρων. Τεχνολογικές λύσεις που έχουμε παρουσιάσει στο econews όπως ντουζιέρες που μας διώχνουν από το μπάνιο και τουαλέτες χαμηλής κατανάλωσης νερού, αλλά και διάφοροι έξυπνοι τρόποι για να σταματήσουμε τη σπατάλη αυτού του πολύτιμου πόρου μπορούν να συμβάλλουν στην προσπάθεια για ένα καλύτερο μέλλον.

5) Απώλεια της βιοποικιλότητας

Κείμενο 5. Γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα: Τα υπέρ και τα κατά

Τα γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα εξαπλώνονται όλο και περισσότερο, χωρίς να φαίνεται ότι βλάπτουν την υγεία μας. Οι μέθοδοι της γενετικής μηχανικής επιτρέπουν σήμερα την τροποποίηση του γενετικού κώδικα ο οποίος βρίσκεται στο DNA των κυττάρων. Οι τροποποιήσεις αυτές επιτυγχάνονται με τη μεταφορά γονιδίων και μπορούν να γίνουν σε φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς, σε ψάρια και σε βακτηρίδια.

Οι γενετικοί ανασυνδυασμοί από διαφορετικούς οργανισμούς, επιτρέπει τη δημιουργία νέων γενετικά τροποποιημένων (ΓΤ) οργανισμών. Οι ανασυνδυασμοί αυτοί έχουν οδηγήσει στην παραγωγή μιας σειράς από ΓΤ προϊόντα όπως εμβόλια, φάρμακα, τρόφιμα, συστατικά τροφίμων και τροφές ζώων.

Αρχικά γίνεται η επιλογή των γονιδίων που προσδίδουν ιδιαίτερα και επιθυμητά χαρακτηριστικά σε ένα οργανισμό. Η μεταφορά των γονιδίων αυτών μπορεί να γίνει μεταξύ οργανισμών που ανήκουν σε διαφορετικά βιολογικά είδη.

Η αναγνώριση ιδιαίτερων χρήσιμων χαρακτηριστικών σε διάφορους οργανισμούς, είναι ο πιο σημαντικός και καθοριστικός παράγοντας στη διαδικασία της γενετικής τροποποίησης των οργανισμών. Σήμερα η διαδικασία αυτή έχει επιταχυνθεί χάρις στις νέες μεθόδους μελέτης της αλληλουχίας του DNA και γίνεται σε εκατοντάδες διαφορετικούς οργανισμούς.

Τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα (ΓΤΤ) προκύπτουν από καλλιέργειες και φυτείες που γίνονται σήμερα σε περισσότερες από 40 χώρες. Πολλά εκατομμύρια στρεμμάτων καλλιεργούνται με ΓΤ φυτά. Τα κυριότερα είναι φυτά σόγιας, καλαμποκιού, βαμβακιού, πατάτες, ελαιοκράμβη, κολοκυθιάς, ραδίκια, ντομάτες.

Υπάρχουν ακόμη μια σειρά από φυτείες που βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο. Πρόκειται για μπανάνες που θα μπορούν να παράγουν εμβόλια για χρήση στον άνθρωπο εναντίον μολυσματικών ασθενειών όπως η ηπατίτιδα Β.

Επίσης υπάρχουν φυτείες ρυζιού που παράγουν ρύζι με αυξημένη περιεκτικότητα σε σίδηρο και βιταμίνες που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην μείωση του προβλήματος της πείνας και της κακής διατροφής σε πολλές φτωχές χώρες.

Οι τεχνολογίες που επιτρέπουν την παραγωγή ΓΤΤ μπορούν να προσφέρουν πάρα πολλά στην ανθρωπότητα και να λύσουν το πρόβλημα του σιτισμού του ραγδαίως αυξανόμενου πληθυσμού της γης. Όμως όπως όλες οι νέες τεχνολογίες έτσι και αυτές έχουν κινδύνους. Μερικοί από τους κινδύνους είναι γνωστοί άλλοι όμως είναι άγνωστοι. Είναι καλό να δούμε αναλυτικά τα υπέρ και τα κατά των ΓΤ προϊόντων.

Τα πλεονεκτήματα είναι τα ακόλουθα:

A. Προϊόντα φυτικής προέλευσης:

1. Καλύτερη γεύση και ποιότητα
2. Μείωση χρόνου ωρίμανσης των φυτών ή δέντρων που τα παράγουν
3. Τα ΓΤ φυτά προσφέρουν καλύτερες και μεγαλύτερες σοδειές, αυξημένη αντίσταση εναντίον βλαβερών οργανισμών και ασθενειών, χρειάζονται λιγότερα εντομοκτόνα και ζιζανιοκτόνα
4. Αυξημένη περιεκτικότητα σε θρεπτικά συστατικά
5. Πιθανότητες για νέα προϊόντα και μεθόδους καλλιέργειας.

B. Προϊόντα ζωικής προέλευσης:

1. Περισσότερες θρεπτικές ιδιότητες, αυξημένη αντίσταση των ζώων σε ασθένειες, αύξηση της παραγωγικότητας
2. Καλύτερη και περισσότερη παραγωγή κρέατος, αυγών και γάλακτος
3. Βελτίωση της υγείας των ζώων και καλύτερες διαγνωστικές μέθοδοι.

Γ. Ωφέληματα για το περιβάλλον

1. Λιγότερη χρήση εντομοκτόνων, ζιζανιοκτόνων και λιπασμάτων
2. Καλύτερη διατήρηση του εδάφους και των υδάτων όπως επίσης εξοικονόμηση ενέργειας
3. Βιολογική επεξεργασία των δασικών προϊόντων
4. Καλύτερος χειρισμός και επεξεργασία των αποβλήτων.

Δ. Ωφελήματα για την κοινωνία

1. Αυξημένη παραγωγή τροφίμων και ασφάλεια για τον αυξανόμενο ανθρώπινο πληθυσμό της γης

2. Αντιμετώπιση του προβλήματος της πείνας και του υποσιτισμού που μαστιάζει σήμερα ένα πολύ μεγάλο αριθμό χωρών παγκοσμίως.

Τα μειονεκτήματα και προβλήματα που συνοδεύουν τα ΓΤ προϊόντα αφορούν τους ακόλουθους τομείς:

Α. Ασφάλεια

1. **Κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία:** Μεταφορά αλλεργιών, δημιουργία ανθεκτικών μικροοργανισμών στα αντιβιοτικά λόγω μετάδοσης των γονιδίων που προσδίδουν την ανθεκτικότητα αυτή, πιθανότητα για άγνωστες επιδράσεις που μπορούν να έχουν σχέση με καρκίνο ή άλλες επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία

2. **Κίνδυνοι για το περιβάλλον:** Ανεπιθύμητη μεταφορά ΓΤ χαρακτηριστικών σε άλλους οργανισμούς με φυσικούς τρόπους, απώλεια του πλούτου της βιολογικής διαφοροποίησης στο φυτικό και ζωικό βασίλειο, άγνωστες επιδράσεις σε μικρόβια ή άλλους μικροοργανισμούς του εδάφους.

Β. Προβλήματα πνευματικών δικαιωμάτων

1. Υπάρχει ο κίνδυνος, μερικές πολυεθνικές εταιρείες να μπορούν να ελέγχουν την παγκόσμια παραγωγή τροφίμων λόγω πνευματικών δικαιωμάτων

2. Αύξηση της εξάρτησης των φτωχότερων και λιγότερο αναπτυγμένων χωρών από τις πλουσιότερες και βιομηχανοποιημένες χώρες

3. Εκμετάλλευση από τις πιο αναπτυγμένες χώρες των φυσικών πόρων άλλων πιο αδύνατων χωρών.

Γ. Ηθικά προβλήματα

1. Επέμβαση στους γενετικούς μηχανισμούς της φύσης και παραβίαση των εσωτερικών αξιών φυσικών οργανισμών

2. Ανάμειξη γονιδίων από βιολογικά διαφορετικούς οργανισμούς

3. Αντίθεση για την κατανάλωση προϊόντων φυτικής προέλευσης που περιέχουν ζωικά γονίδια και αντίθετα.

Δ. Προβλήματα σήμανσης

1. Σε μερικές χώρες δεν είναι υποχρεωτικό να αναφέρεται πάνω στα προϊόντα κατά πόσο προέρχονται από ΓΤ

2. Η ανάμειξη ΓΤ και μη ΓΤ προϊόντων δυσκολεύει τις προσπάθειες σήμανσης αναφορικά με την προέλευση και το είδος των προϊόντων.

Ε. Προβλήματα για την κοινωνία

Δεδομένου ότι είναι οι περισσότερο πλούσιες και ανεπτυγμένες χώρες που ελέγχουν την τεχνολογία των ΓΤΤ, υπάρχει ο κίνδυνος στρέβλωσης και τα νέα προϊόντα θα αναπτύσσονται σύμφωνα με τα συμφέροντα των πλουσιότερων χωρών.

Κατά γενικό κανόνα η γενετική τροποποίηση των τροφίμων μπορεί να θεωρηθεί ως μια ασφαλής μέθοδος για την υγεία. Μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν δεδομένα που να υποστηρίζουν ότι τα ΓΤΤ έχουν προκαλέσει κάποια ασθένεια ή βλάβες σε ανθρώπους. Παρά το γεγονός αυτό, η άποψή μας είναι ότι το κάθε ΓΤΤ θα πρέπει αξιολογείται ανεξάρτητα και σχολαστικά.

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

1. Πώς καταλαβαίνετε τι είναι «τα γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα»;
2. Ποιες φυτείες βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο σήμερα;
3. Ποιά ωφελήματα από τα ΓΤΤ για το περιβάλλον;
4. Ποιά ωφελήματα από τα ΓΤΤ για την κοινωνία;
5. Ποια ηθικά προβλήματα προκαλέσουν με τα ΓΤΤ;
6. Τι σκεφτείτε για τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα;

2. Να βρείτε ερμηνείες των λέξεων και σχηματίστε προτάσεις μ'αυτές:

Το βακτηρίδιο
 Τα βιολογικά είδη
 Η γενετική τροποποίηση
 Η περιεκτικότητα
 Τα εντομοκτόνα
 Αποβλητικός, ή, ό
 Η ανθεκτικότητα

3. Να ενώσετε την αρχή της πρότασης με το τέλος της:

Οι επιστήμονες μπορούν να πάρουν γονίδια από τα ζώα και να τα μεταφέρουν στα φυτά	και την προώθηση των ξένων γονιδίων, καθώς και γονίδια ανθεκτικότητας σε αντιβιοτικά
Οι μέθοδοι της γενετικής μηχανικής επιτρέπουν σήμερα	που γίνονται σήμερα σε περισσότερες από 40 χώρες
Η γενετική μηχανική συνήθως χρησιμοποιεί γονίδια ιών για τη διείσδυση	ή ακόμα γονίδια από μικρόβια και να τα προσθέσουν στο καλαμπόκι
Η αναγνώριση ιδιαίτερων χρήσιμων χαρακτηριστικών σε διάφορους οργανισμούς,	θα μπορούσε να λύσει το μεγάλο πρόβλημα της καταστροφής των σοδειών στην Αφρική
Τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα προκύπτουν από καλλιέργειες και φυτείες	είναι ο πιο σημαντικός και καθοριστικός παράγοντας στη διαδικασία της γενετικής τροποποίησης των οργανισμών
Οι φυτείες γλυκοπατάτας που αντιστέκεται σε ένα ιό που καταστρέφει τις φυτείες	την τροποποίηση του γενετικού κώδικα ο οποίος βρίσκεται στο DNA των κυττάρων

4. Να βρείτε αντώνυμες λέξεις:

ασφάλεια
 παραγωγικότητα
 βελτίωση
 αποβλητικός
 αναπόσπαστος
 επιφυλακτικός

5. Να ετοιμάσετε μια παρουσίαση για 2-3 από τα μεταλλαγμένα προϊόντα

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

η δέσμευση
 διαρθρωτικός, ή, ό
 εκπέμπω
 οδυνηρός, ή, ό
 ο υδρογονάνθρακας
 το φουγάρο
 αδίστακτος, η, ο
 η αλληλεπίδραση
 αντιδρώ
 αυθαίρετος, η, ο
 συντονίζω

η αλιεία
αναπόσπαστος, η, ο
το δίλημμα
έμπρακτος, η, ο
η λειψυδρία
υφίσταμαι
το γονίδιο
επιφυλακτικός, ή, ό
ανοσοποιητικός, ή, ό
η απολύμανση
διαρρέω
η επεξεργασία
η κατείσδυση
το καύσιμα
το λίπασμα
η μετάλλαξη
η στειρότητα
η τοξικότητα

ΘΕΜΑ 3. ΕΘΙΜΑ. ΠΑΡΑΔΟΣΗ

*« Έχουμε χρέος απέναντι σ' αυτούς που ήρθαν, πέρασαν, θα 'ρθουν και θα περάσουν»
Κ. Παλαμάς*

Διάγραμμα της έννοιας: η παράδοση.

Ορισμοί

➤ Το σύνολο των υλικών, πνευματικών, ηθικών, και γενικότερα πολιτιστικών στοιχείων του παρελθόντος που αποθησαυρίστηκαν μέσα από την ιστορική διαδρομή ενός λαού και συνθέτουν την πολιτιστική φυσιογνωμία και την εθνική ταυτότητα του, μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά με τον προφορικό ή το γραπτό λόγο και συμβάλλουν στην πολιτιστική εξέλιξη, με προϋπόθεση την προσαρμογή τους στην εκάστοτε κοινωνική πραγματικότητα και τη δημιουργική αξιοποίησή τους. Τα πολιτισμικά αυτά αγαθά είναι η γλώσσα, η θρησκεία, τα ήθη και έθιμα, το άγραφο δίκαιο, οι καλλιτεχνικές νοοτροπίες, οι πολιτικές αξίες και αρχές, κ.α.

➤ Είναι ο πνευματικός και ιστορικός βίος του έθνους, που κληροδοτείται από τις προηγούμενες γενιές στις επόμενες.

Η λέξη είναι παράγωγο του ρήματος «παραδίδωμι», που σημαίνει: δίνω στα χέρια κάποιου, εμπιστεύομαι κάτι σε κάποιον, επιτρέπω. Η παράδοση λοιπόν είναι μια ζωντανή διαδικασία παράδοσης έργου. Μπορεί ως έννοια να ταυτιστεί με την ίδια τη ζωή. Όπως η ζωή, έτσι και η παράδοση ανανεώνεται συνεχώς και έτσι εξασφαλίζει τη διάρκειά της. Η ζωή του ανθρώπου δεν είναι στατική, στάσιμη. Το ίδιο συμβαίνει και με την παράδοση: κρατά αυτό που έχει και προσθέτει αυτό που δημιουργεί το παρόν.

Παγκόσμια παράδοση: πρόκειται για τα δημιουργήματα του παρελθόντος σε κάθε τομέα της ανθρώπινης δράσης.

Η εθνική παράδοση αφορά τον πνευματικό και ιστορικό βίο ενός έθνους, που το διαφοροποιεί από τα άλλα έθνη: γλώσσα, ιστορία, ήθη-έθιμα, αγώνες, θυσίες, αρετές λαών.

Λαϊκή παράδοση: η παράδοση που περιλαμβάνει το σύνολο των έργων ή των δραστηριοτήτων που εκφράζουν το λαό και χαρακτηρίζεται από ανωνυμία, τυποποίηση, συλλογικότητα.

Λόγια παράδοση: η παράδοση που περιλαμβάνει τα έργα των λογίων και χαρακτηρίζεται από προσωπικό ύφος και πρωτοτυπία.

Μορφές της παράδοσης

Έθιμο είναι μια μακροχρόνια κοινή συνήθεια που έχει καθιερωθεί και ρυθμίζει τη νομαδική ζωή ενός λαού. Βρίσκεται ανάμεσα στην παράδοση και στον νόμο και έχει τις ρίζες του σε θεμελιώδεις εκδηλώσεις του ανθρώπου από τα αρχαιότερα χρόνια. Το έθιμο δεν συνδέεται με τις μεμονωμένες συνήθειες του κάθε ατόμου, όταν αυτές δεν έχουν σχέση με το κοινωνικό σύνολο. Δεν υπόκειται στις αλλαγές που επιβάλλει η κατάκαιρος «μόδα». Χωρίς να έχει την ακαμψία του νόμου, έχει όμως τις περισσότερες φορές δύναμη ίση σχεδόν μ' αυτήν που προέρχεται από το νόμο. Με λίγα λόγια έθιμα είναι κανόνες που δεν τους έχει θεσπίσει η πολιτεία αλλά ο ίδιος ο λαός και μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά με την παράδοση. Τα έθιμα δεν είναι αιώνια. Έχουν μεγάλη διάρκεια, αλλά κάποτε αλλάζουν ή σβήνουν, ίσως γιατί παρεμποδίζουν τη λειτουργία και την ανάπτυξη ορισμένων νέων θεσμών.

Κείμενο 1. Το περιεχόμενο της ελληνικής παράδοσης

Η ελληνική παράδοση διέπεται από μια αναλλοίωτη συνέχεια και καθολικότητα. Πολλά στοιχεία του παρελθόντος είναι παρόντα στη σημερινή κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή του τόπου μας, όπως αδιάψευστα μαρτυρούν τα ακόλουθα:

- η αρχαία ελληνική φιλοσοφία (Προσωκρατικοί φιλόσοφοι, Πλάτωνας, Αριστοτέλης), με τις διαχρονικές ιδέες και αξίες, διδάσκεται στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και αποτελεί αντικείμενο θαυμασμού και επεξεργασίας από διακεκριμένους μεταγενέστερους φιλοσόφους.
- η δημοκρατικότητα στην πολιτική και τον τρόπο ζωής, γιατί οι Έλληνες δίδαξαν πρώτοι το δημοκρατικό πολίτευμα.
- η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας, με τις όποιες αλλαγές υπέστη διαμέσου των αιώνων, αποτελεί το σημαντικότερο διακριτικό στοιχείο της εθνικής μας υπόστασης και της μακραίωνης ιστορίας της ελληνικής φυλής.

- ο θεσμός της εκκλησίας και το θρησκευτικό συναίσθημα του Έλληνα, παρά την ηθική παρακμή των ημερών μας, κατέχουν σημαντική θέση στη νεοελληνική κοινωνία.

- οι ιστορικοί αγώνες και τα εντυπωσιακά επιτεύγματα των Ελλήνων παραδειγματίζουν τους Νεοέλληνες και τους προσανατολίζουν σε υψηλά έργα.

- το αθλητικό πνεύμα και η Ολυμπιακή ιδέα, που θεμελίωσαν πρώτοι οι αρχαίοι μας πρόγονοι, διασώζονται σήμερα μέσω των Ολυμπιακών αγώνων και διδάσκουν τις επερχόμενες γενιές, σε θεωρητικό επίπεδο και όχι μόνο.

- τα υλικά επιτεύγματα της κλασικής περιόδου (Παρθενώνας, Ακρόπολη) αποτελούν άξονα παιδείας για τους σημερινούς Έλληνες.

- τα ήθη και έθιμα, κυρίως στην ελληνική επαρχία, είναι εμφανείς αποδείξεις της ζωντανής παρουσίας του παρελθόντος στο παρόν.

Η οικογένεια στην ελληνική κοινωνία διατηρεί πιο έντονα τα συνεκτικά στοιχεία στα μέλη της και δεν υφίσταται σε μεγάλο βαθμό τη διάβρωση από τη σημερινή αλλοτρίωση.

Σημασία της παράδοσης

Ατομικό επίπεδο : Η παράδοση μας επιτρέπει να οργανώσουμε την προσωπική μας ζωή σε σταθερές βάσεις , έτσι , ώστε να εξισορροπήσουμε την ατομική μας υπόσταση στο κοινωνικό περιβάλλον και να ικανοποιήσουμε την πρωταρχική μας ανάγκη για κοινωνικότητα.

α)στον πνευματικό τομέα:

- μεταβιβάζει κάθε είδους γνώσεις, την πείρα των αιώνων, βοηθά στην πληρέστερη και βαθύτερη κατανόηση του ιστορικού παρελθόντος.

- συμβάλλει στην αποφυγή των σφαλμάτων γιατί διδάσκει από τα λάθη του παρελθόντος και οδηγεί στην αυτογνωσία των λαών και των ατόμων.

- αποτελεί πηγή έμπνευσης και δημιουργίας. Συντελεί στην ολοκλήρωση του ατόμου, του δίνει ρίζες και ισορροπία.

- διευρύνει τα πνευματικά ενδιαφέροντα και συντελεί στον εξανθρωπισμό του τεχνικού πολιτισμού.

β)στον εθνικό τομέα:

- αποτελεί συνδετικό κρίκο των γενεών και δεν επιτρέπει το χάσμα τους. Οι ιστορικές μνήμες και αναφορές καταφάσκουν την εθνική υπόσταση και διατηρούν την εθνική ιδιαιτερότητα, γεγονός που επιτρέπει την επιβίωση του έθνους.

- διασφαλίζει την εθνική συνείδηση και συντελεί στη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας απέναντι στον κίνδυνο της παγκοσμιοποίησης.

- οδηγεί στην εθνική αυτογνωσία.

- αποτρέπει την εθνική αλλοτρίωση.

γ)στον κοινωνικό τομέα:

- κοινωνικοποιεί το άτομο μέσα από τη γνώση της πολιτιστικής κληρονομιάς και δημιουργίας του λαού του.

- μεταλαμπαδεύει αξίες που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν (φιλία, άμιλλα, φιλοξενία, προώθηση κοινωνικού συμφέροντος).

- προσφέρει πρότυπα για μίμηση.

- ενισχύει το πνεύμα της συλλογικότητας, της συνεργασίας.

- είναι φορέας ηθών και εθίμων, που διαμορφώνει τους άγραφους νόμους της ηθικής και τα κοινωνικά κριτήρια για τον καθορισμό του πλαισίου κοινωνικών σχέσεων, με στόχο την κοινωνική ευρυθμία και ομαλότητα.

δ)στον ηθικό τομέα:

- εμπνέει σεβασμό στα μεγάλα ιδανικά.

- κληροδοτεί ηθικές αξίες (σεβασμός στον άνθρωπο, ανιδιοτέλεια, τήρηση του μέτρου).

ε)στον πολιτικό τομέα:

- ενισχύει τη δημοκρατία με τις αρχές και τις αξίες του παρελθόντος (Αθηναϊκή Δημοκρατία).

στ)στον πολιτιστικό τομέα:

- η παράδοση επηρεάζει την Τέχνη και διατηρεί ζωντανό τον πολιτισμικό θησαυρό του παρελθόντος και μέσα από τη γόνιμη αξιοποίησή του βοηθά στην πολιτισμική ανάπτυξη.

- συντελεί στην πολιτισμική επικοινωνία ανθρώπων και λαών.

Αιτίες κρίσης της παράδοσης

1. Το χάσμα των γενεών και ο γενικότερος αρνητισμός των νέων.

2.Ο λανθασμένος τρόπος γνωστοποίησής της στους νέους μέσω της οικογένειας και της παιδείας.

3.Η προγονοπληξία και η προοδοπληξία.

4.Η στροφή προς την ύλη, λόγω του υλικού ευδαιμονισμού.

5.Το τεχνοκρατικό πνεύμα της κοινωνίας.

6.Η γενικότερη κρίση των αξιών, των θεσμών και των αρχών.

7.Η ξενομανία, ο μιμητισμός ξένων προτύπων.

8. Η διαφήμιση ξενόφερτων στοιχείων που οδηγεί στην αλλοτρίωση.

9. Ο τουρισμός αλλοιώνει τις συνειδήσεις με την εισαγωγή ξενικών ηθών.

Πηγή: <http://filologikesidees.blogspot.com/2013/03/normal-0-false-false-false-el-x-none-x-4355.html>

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) Να ορίσετε την έννοια της παράδοσης και του εθίματος.
- 2) Ποιές μορφές της παράδοσης υπάρχουν;
- 3) Από τι αποτελείται η ελληνική παράδοση;
- 4) Πως επηρεάζει η παράδοση τον άτομο στον πνευματικό, εθνικό, κοινωνικό, ηθικό, πολιτιστικό τομέα;
- 5) Ποιές είναι οι αιτίες της κρίσης της παράδοσης;

2. Να σχηματίσετε 10 προτάσεις με τις καινούριες λέξεις.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

3. Να σχηματίσετε έναν διάλογο που να προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα μπορέσει ο άνθρωπος και ιδιαίτερα ο σημερινός νέος να συμφιλιωθεί με το παρελθόν και τις ρίζες του.

4. Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της παράδοσης είναι μπερδεμένες. Να τις διακρίσετε και να συμπληρώσετε τον πίνακα.

- μεταδίδει τη συμπυκνωμένη πείρα του παρελθόντος και βοηθάει τους νέους να ξεκινήσουν από μια υψηλή βαθμίδα πολιτισμού;
- οδηγούμαστε σε μια στείρα προγονοπληξία, στην τυπολατρία;

- ασκεί τεράστια επίδραση στο χαρακτήρα των νεοτέρων, αφού η οικογενειακή και σχολική αγωγή στηρίζονται σε αυτή;
- παρεμποδίζεται η πρόοδος: άρνηση τεχνολογίας (απόρριψη νέων μεθόδων και μηχανών), αδυναμία ανάπτυξης της επιστήμης (που στηρίζεται στην αμφισβήτηση, στο διαρκή κριτικό έλεγχο) αποτελμάτωση της τέχνης (που καταντά απλή αντιγραφή των παραδοσιακών έργων);
- προβάλλει πρότυπα για μίμηση και αναπτύσσει την άμιλλα με τις παλαιότερες γενιές;
- βοηθάει στην ανάπτυξη του συναισθήματος της εθνικής συνείδησης , αφού αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα ατομικής και εθνικής αυτογνωσίας και συμβάλλει στην διάσωση της πολιτιστικής μας ταυτότητας;
- επιβάλλονται δογματικά σαν αλήθειες , απόψεις του παρελθόντος;
- με τα αρνητικά της στοιχεία αποτελεί ένα συνεχή ερεθισμό για δράση και γίνεται ο βασικός παράγοντας εξέλιξης, ανάπτυξης και προόδου;
- συμβάλλει στην δημιουργία, διατήρηση και συνέχεια του εθνικού πολιτισμού. Χωρίς αυτή ο πολιτισμός αλλοτριώνεται από τα διεθνή πολιτιστικά πρότυπα που επιβάλλονται, για να εξυπηρετήσουν διάφορα συμφέροντα και σκοπιμότητες με αποτέλεσμα να παραδινόμαστε «άνευ όρων» στον μιμητισμό και την ξενομανία;
- διαπαιδαγωγεί τον άνθρωπο;
- καλλιεργείται η νωθρότητα και ο μιμητισμός;
- αποτελεί συστατικό στοιχείο για την δημιουργία ενός βαθύτερου, λειτουργικότερου «εγώ», είναι ιδιοσυστασία , ιδεολογία , ευαισθησία , αυτοαίσθημα;
- ενισχύεται ο εθνικισμός: ανθίζουν τοπικιστικά αισθήματα, λείπει ο διάλογος, επικρατεί ο φανατισμός;
- αποτελεί εμπειρία και συμβάλλει ως τέτοια στην αποφυγή των λαθών του παρελθόντος;
- βοηθά στην εδραίωση των ανθρωπίνων σχέσεων;
- περιορίζεται η πρωτοβουλία και η πρωτοτυπία;
- προσανατολίζει τη σύγχρονη κοινωνία (ως ιστορική μνήμη);
- αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη των επιστημών και των τεχνών;
- χαρίζει ποικιλία, πρωτοτυπία;
- εμφανίζονται τα αρνητικά χαρακτηριστικά της «κλειστής κοινωνίας»: κυριαρχούν τα ταμπού, οι προκαταλήψεις, η ξενοφοβία, η μονομέρεια;
- οι πνευματικοί ορίζοντες του ατόμου στενεύουν, η προσωπικότητά του αλλοτριώνεται.

Θετικές επιπτώσεις	Αρνητικές επιπτώσεις

Ποιες αρνητικές επιπτώσεις κατά την γνώμη σας είναι οι πιο βλαβερές και γιατί; Αιτιολογήστε σύντομα την απάντησή σας.

5. Να δώσετε τις απόψεις σας σχετικά με τα εξής:

- α) ο οριακός χαρακτήρας της ελληνικής παράδοσης;
- β) ο ρόλος των παραδοσιακών και α-νανεωτικών στοιχείων;
- γ) η ύπαρξη ή όχι ενιαίας ελληνικής παράδοσης.

6. Παραγωγή γραπτού λόγου.

Στο Πανεπιστήμιό σας διοργανώνεται μια εκδήλωση με θέμα την παράδοση. Ως εκπρόσωπος της φοιτητικής σας κοινότητας αναλάβετε τη σύνταξη ενός κειμένου που θα

εκφωνηθεί στην εκδήλωση. Σ' αυτό να αναφέρετε τις αιτίες για τις οποίες πολλοί νέοι σήμερα έχουν απομακρυνθεί από την παράδοση και να προτείνετε τρόπους επανασύνδεσης τους με αυτήν.

7. Να κάνετε την παρουσίαση σχετικά με το θέμα των ελληνικών παραδόσεων.

Κείμενο 2. Η σημασία μιας παράδοσης στον καιρό μας

Και πρώτα απ' όλα, τι θα πει παράδοση; Είν' τα παιδιά, είναι οι πρόγονοι, είναι συνήθεια, για υποχρέωση; Είναι κάτι που μας παρέχει ασφάλεια, ταυτότητα και σιγουριά, ή εμπόδια, αναστολές και αποθάρρυνση για μια προς τ' άστρα εκτόξευσή μας; Πως είμαστε τοποθετημένοι απέναντί της, είναι Κυρία, παρθένα ή γριά; Και πως μας φανερώνεται εντός μας; Ιδιαίτερα τούτο τον χρόνο που την γιορτάζουμε κι επίσημα, μας ήρθε ο πειρασμός να θέσουμε το ερώτημα: Τι πάει να πει παράδοση;

Στις μέρες μας πολύ γιορτάζονται τα «παραδοσιακά» και προστατεύονται όχι μόνο απ'τις αρχές, αλλά κι από τους συλλόγους, κι από τα γυμναστήρια, κι από τα κόμματα και τις πολιτικές παρατάξεις. Θα' χετε ακούσει πως όλοι σκίζονται να μη χαθεί το πρόσωπό μας, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μας, και δίχως να' χουμε δραχμή αποφασίζουμε τη διατήρηση κάθε σπιτιού και κάθε χώρου, μες στον οποίο κάποιος πρόγονος έζησε, σκέφτηκε ή τέλος πάντων έφτιαξε κάτι. Χώρια που υπάρχουν εκπομπές στην τηλεόραση, όπου καλοδιατηρημένες Κυρίες με οδοντιατρική άρθρωση και συνεχώς δακρύζοντα μάτια, προσπαθούν να μας πείσουν πως κάθε πρόγονος, όλοι οι πρόγονοι, αρκεί να μην είναι κάποιος ζωντανός, υπήρξαν όλοι τους υπέροχοι, γενναίοι και εθνικοί. Και δεν χωράνε αυτά αμφισβήτηση και κριτική. Αποτελούν παράδοση εθνική.

Και όλ' αυτά μας συντηρούν τα τελευταία δέκα χρόνια, σ'ένα εκτυφλωτικό πανόραμα με μολυσμένο αγέρα, μες στον οποίο κινούμεθα όλοι μας, ανώνυμοι κι επώνυμοι, για να συνθέσουμε τελικά μια καινούρια και συγχρονισμένη εθνική φυσιογνωμία, κατάλληλη για αφίσες και γι αναγνωστικά σχολείων κατωτάτης εκπαίδευσης. Έτσι, λέμε, θα μπούμε στην αιωνία Ευρώπη. Ενώ άλλοι φωνάζουν πως έτσι θα εξαφανιστούμε μες στην μεγάλη Ευρώπη. Σημασία έχει πως είτε χαθούμε, είτε χωθούμε, θα' μαστε μέσα στην Ευρώπη. Κι όσο για την φυσιογνωμία, ας αρκεστούμε στην απλή Μεσογειακή. Η ημιμαθής προσήλωση των νέων μας στα «παραδοσιακά» και η χρήση των στοιχείων τους ανεξέλεγκτα, μαζί με τις «φιλότιμες προσπάθειες» των «ειδικών καλλιτεχνών του σήμερα» να συνυπάρξει ο Μάρκος Μπότσαρης με τον Γκεβέρα, περιέχουν, αν όχι κίνδυνο, τουλάχιστο κάτι σαν γελοιοποίηση και μια καχυποψία για την εύκολη παρουσία της παράδοσης στα πόδια μας. Συγχρόνως δε, αποτελεί κι αναστολή για κάθε σοβαρότερη προσπάθειά μας να βγούμε απ 'τ' αδιέξοδο των καιρών, σαν σύνολο, σαν έθνος και σαν άτομα.

Γιατί, να πούμε την αλήθεια, η αφελής υπενθύμιση της εκ παραδόσεως αρετής μας και της παραδοσιακής γραφικής ιδιοτυπίας μας, αν δεν προκαλεί θυμηδία, τουλάχιστον ενισχύει τον τουρισμό, είναι εμπορεύσιμη, που λένε, και στοχεύει στο να ενισχύσει το εθνικό μας φρόνημα. Άλλο, αν με το εμπόριο του γραφικού εκπορνεύεται η εθνική μας ευαισθησία και με την συνεχή πλύση εγκεφάλου περί του εθνικού, διαβρώνεται η ψυχικότητά μας και η πνευματική αντοχή μας.

Αλλά τι γίνεται με την αυθαιρεσία των ασυμβίβαστων και επαναστατημένων νεολαίων, που ανακαλύπτουν απαίδευτες προεκτάσεις ηρώων και γεγονότων του καιρού μας μέσα στην τοπική παράδοση; Πως ν' αντιδράσει κανείς στις αφελείς δια λόγου ερμηνείες των ποιητικών κειμένων, και στην ακόμη αφελέστερη μουσική τους κάλυψη; Κι όμως όποιος σκέπτεται και όποιος έχει τουλάχιστον την πρόσφατη συνέχεια του τόπου μέσα του, είναι σε θέση ν' αντιληφθεί πως το μόνο που δεν μας χρειάζεται πια είναι το γραφικό, η παράσταση, οι αλλοτινές συνήθειες. Γιατί όλ' αυτά δεν μας ενώνουν με τους προγόνους μας, αν δεν τους έχουμε ήδη μέσα μας, τοποθετημένους ανεξίτηλα.

... Έτσι σήμερα ζούμε την τόσο συγκεχυμένη σχέση μας με την παράδοση. Όλα τα θεωρούμε απαραίτητα, για να μπορέσουμε στο μέλλον να συμπληρώσουμε πιστοποιητικά καταγωγής. Κι ακούγεται παντού το κάπως φαρισαϊκό μας αίτημα. Η Ταυτότητα. Να μην

χάσουμε την εθνική μας ταυτότητα. Αλλά κανείς δεν επιχειρεί να διευκρινίσει ποια στοιχεία ακριβώς συνθέτουν την ταυτότητά μας, για να φροντίσουμε να τα μαζέψουμε και να την προφυλάξουμε επιμελώς μέσα σε πλαστική ή δερμάτινη θήκη. Και τέλος, μας είναι πράγματι απαραίτητη, με τα στοιχεία του παρελθόντος; Αρχίζω επίσης ν'αμφιβάλλω.

Κείνο που νιώθω σίγουρα μέσα μου είναι μια φυσική απέχθεια σ' ό,τι χρειάζεται παράσταση, σε ό,τι γραφικό. Δεν με ενδιαφέρουν οι συνήθειες το πατέρα μου και των λοιπών συγγενών, παρά μόνο στο ποσοστό που συντηρούνται μέσα μου και μ' εξυπηρετούν στο σήμερα. Κι αν αυτό που περιέχω είναι μια ένδειξη ελληνικής παράδοσης, τότε καλώς να υπάρξει. Γιατί δεν μ' αρέσει να παριστάνω τον πολύ Έλληνα. Θέλω να είμαι όσο είμαι. Καιρός είναι η έννοια Έλληνας να δώσει τη θέση της στην έννοια άνθρωπος. Και τότε πιστεύω πως θα συνδεθούμε με μια πιο βαθιά παράδοση που, κατά σύμπτωση, είναι κι αυτή γνησίως ελληνική.

Πηγή: διασκευασμένο κείμενο του Μάνου Χατζιδάκι, κάπου μεταξύ 1980 και 1988 - πιθανώς το 1985- από την έκδοση-συλλογή των κριτικών κειμένων του με τίτλο Ο καθρέφτης και το μαχαίρι, εκδόσεις Ίκαρος, 1988, έκτη έκδοση:2008

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου σε 80 λέξεις.
2. Ποια η στάση του σύγχρονου Έλληνα απέναντι στην παράδοσή του κατά το συγγραφέα;
3. «Καιρός είναι η έννοια Έλληνας να δώσει τη θέση της στην έννοια άνθρωπος. Και τότε πιστεύω πως θα συνδεθούμε με μια πιο βαθιά παράδοση που, κατά σύμπτωση, είναι κι αυτή γνησίως ελληνική»: να αναλύσετε το νόημα της παραπάνω άποψης σε 3 παραγράφους έκτασης 120 λέξεων.
4. Να εντοπίσετε και να αναλύσετε τρεις τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας.
5. Να αναλυθεί η τρίτη παράγραφος του κειμένου στα δομικά χαρακτηριστικά της και να εντοπισθεί ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται.
6. Να αντικατασταθούν οι παρακάτω λέξεις του κειμένου με άλλες συνώνυμες, χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα: υποχρέωση, προστατεύονται, προσήλωση, αναστολή, διαβρώνεται, διευκρινίσει.
7. Παραγωγή γραπτού λόγου
Γενική είναι η άποψη πως οι νέοι στις μέρες μας έχουν απομακρυνθεί από την παράδοση. Σε ένα άρθρο έκτασης 400-500 λέξεων να εντοπίσετε τα αίτια αυτής της στάσης και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους οι φορείς της κοινωνίας θα καταφέρουν να στρέψουν το νέο στην ουσία της παράδοσής του.

Κείμενο 3. Διατροφικές παραδόσεις Γλυκά και φαγητά των μεγάλων εορτών

Χριστούγεννα

Κύριο πιάτο την ημέρα των Χριστουγέννων είναι η γαλοπούλα, ένα έθιμο που έφτασε στην Ευρώπη από το Μεξικό μόλις το 1824. Την Πρωτοχρονιά η συνήθεια ήταν να φτιάχνουν κότα ή «κούρκο» (γαλοπούλα) γεμιστό με κάστανα, καρύδια, σταφίδες, κιμά, κρεμμύδι πιπέρι και μαϊντανό, όλα καβουρδισμένα. Ωστόσο, σε

αρκετές περιοχές της χώρας μας διατηρείται το έθιμο της κοτόσουπας, ιδιαίτερα στη Θεσσαλία και στην Κρήτη. Παλαιότερα η κοτόσουπα αποτελούσε το κυρίως πιάτο που έτρωγαν οι Έλληνες όταν επέστρεφαν από την εκκλησία.

Ένα άλλο συνηθισμένο πιάτο είναι το ψητό χοιρινό κρέας (το ψήσιμο γινόταν στη χόβολη του τζακιού). Υπήρχε όμως και το έθιμο τη μέρα αυτή το παραδοσιακό πιάτο να είναι το χοιρινό με πρασοσέλινο ή όποιο άλλο κρέας με πιλάφι. Τα Χριστούγεννα είναι η εποχή που σφάζουν τα γουρούνια. Σε διαφορετικά μέρη της Ελλάδας πάντως, υπάρχουν και διαφορετικά έθιμα. Για παράδειγμα στα Ζαγοροχώρια της Ηπείρου τα Χριστούγεννα φτιάχνουν τα «Σπάργανα» που μοιάζουν με τηγανίτες και συμβολίζουν τα σπάργανα του Χριστού στη Φάτνη. Επίσης οι νοικοκυρές φτιάχνουν στο χριστόψωμο που είναι συνήθως στρογγυλό και αποτελεί σύμβολο της γιορτής.

Απόκριες

«Η Κυριακή της Απόκρεω» είναι η τελευταία μέρα που μπορούμε να φάμε κόκκινο κρέας. Η εβδομάδα μεταξύ της «Κυριακής της Απόκρεω» και της «Κυριακής της Τυρινής» είναι οι μέρες που τρώμε ψάρι, τυρί, γάλα και αυγά. Ακόμη και κάποια παραδοσιακά σατυρικά τραγούδια μεταφέρουν το θέμα του αποχαιρετισμού του «Τυριού» (Τύρος) και του καλωσορίσματος του «Κρεμμυδιού» και του «Πράσου». (Όλα αυτά, φυσικά, σε αναφορά με την επερχόμενη νηστεία όπου τα «ταπεινά» λαχανικά θα γίνουν το κύριο πιάτο).

Στην κεντρική Πελοπόννησο, στην περιοχή της Αρκαδίας, υπάρχει η παράδοση να τρώγεται το «τυροζούμι», ένα υδαρές βραστό με άγρια χόρτα σερβιρισμένο με κομμάτια τυριού μυζήθρα. Αυτό σερβίρεται ως πρώτο πιάτο και όλοι όσοι κάθονται στο τραπέζι το τρώνε αφού πρώτα σηκώσουν το τραπέζι με τα χέρια τρεις φορές. Μετά από αυτό, το κυρίως πιάτο είναι μακαρόνια πασπαλισμένα με πολύ τυρί. Κατά την διάρκεια του απογεύματος, τα ανύπαντρα νεαρά άτομα θα «κλέψουν» ένα κομμάτι μακαρόνι και θα το βάλουν κάτω από το μαξιλάρι τους. Έτσι αυτήν τη νύχτα θα δουν στο όνειρο τους ποιον θα παντρευτούν. Οι κοινότητες των Βλάχων των ορεινών περιοχών της κεντρικής Ελλάδας φτιάχνουν παραδοσιακές «γαλατόπιτες», τυρόπιτες ή πίτες με «τραχανά» (ένα σπιτικό ζυμαρικό από αλεύρι ή σιμιγδάλι), όλα φυσικά φτιαγμένα με σπιτικό φύλλο. Στο νησί της Καρπάθου κατά την παράδοση όλοι καλούνται στο σπίτι του δημάρχου, όπου υπάρχει ένας μεγάλος μπουφές με ψάρι και γαλακτοκομικά προϊόντα. Ειδικά γλυκά φτιαγμένα με μυζήθρα σερβίρονται επίσης, καθώς και πουτίγκα ρυζιού και ένα ειδικό ποτό που ονομάζεται «σιτάκα» καρυκευμένο με βούτυρο και μέλι. Μια ενδιαφέρουσα παράδοση μας έρχεται από τα νησιά της Μήλου και της Κέας, όπου τα υπολείμματα του φαγητού από την γιορτή της Τυροφάγου μένουν στο τραπέζι μέχρι το επόμενο πρωί, για την περίπτωση που «το φάντασμα του σπιτιού» πεινάσει την νύχτα.

Ένα άλλο έθιμο της Τυροφάγου που αξίζει να αναφερθεί είναι να τελειώνει το βραδινό γεύμα με αυγά. Τα αυγά μπορεί να είναι βρασμένα ή ψημένα στο τζάκι. Σε κάποιες περιοχές της Ελλάδας, τα μέλη της οικογένειας βάζουν τα αυγά τους κοντά στην θράκα του τζακιού για να ψηθούν και περιμένουν να δουν ποιανού το αυγό θα «ιδρώσει» πρώτο. Αυτό είναι ένα σημάδι ότι αυτός ή αυτή θα έχουν μια καλή χρονιά. Αλλά ο συμβολισμός πίσω από αυτήν την παράδοση είναι ότι ένας «σφραγίζει» το στόμα του με ένα αυγό όπως θα ανοίξει το στόμα του με ένα αυγό το Πάσχα. Αυτό αναφέρεται στο έθιμο του τσουγκρίσματος των κόκκινων βαμμένων αυγών μεταξύ μας, μετά την λειτουργία της Ανάστασης και επαναλαμβάνοντας την φράση «Χριστός Ανέστη» μέχρι όλων τα αυγά να σπάσουν. Το αυγό μετά καταναλώνεται και συνήθως είναι το πρώτο πράγμα που τρώμε μετά τα μεσάνυχτα της Πασχαλινής λειτουργίας. Υπάρχει και ένα άλλο παλιό έθιμο στην Καστοριά που ονομάζεται «χασκαρισ»: ένα αυγό δένεται στο άκρο μιας «κλωστής» και περνάει γρήγορα από στόμα σε στόμα. Το άτομο που καταφέρνει να το πιάσει είναι ο νικητής. Η Καθαρά Δευτέρα έχει τα δικά της έθιμα. Οι Έλληνες συνήθως τρώνε συγκεκριμένα είδη θαλασσινών (χταπόδι,

καλαμάρια, γαρίδες και μύδια), μια ποικιλία τουρσί λαχανικών (ειδικά μικρές πράσινες πιπεριές, καρότα και κουνουπίδι), ελιές και ορεκτικά φτιαγμένα για την μοναδική λαγάνα. Τα ορεκτικά είναι νηστίσιμα, όπως ταραμοσαλάτα (φτιαγμένη από αυγά ψαριού).

Πάσχα

Το «παραδοσιακό» Πασχαλινό τραπέζι διαφέρει από περιοχή σε περιοχή, αν και σε όλη την χώρα αντικατοπτρίζει την ίδια αρχαία σοφία: 'τίποτα δεν πάει χαμένο'. Αν κάποιος έχει νηστέψει για 40 ολόκληρες μέρες, απέχοντας από κρέας και γαλακτοκομικά, τότε η ιδέα να γευτεί και την τελευταία μπουκιά είναι ακόμη πιο σημαντική. Τυριά, αυγά και πλούσια σε

αρώματα ψωμιά παίζουν σημαντικό ρόλο στο τραπέζι, αλλά το γεύμα επικεντρώνεται στο κρέας. Στην ηπειρωτική Ελλάδα, καταναλώνεται αρνί. Στα νησιά, και ιδιαίτερα στο Αιγαίο, το κατσίκι. Εκείνες οι ηρωικές γιορτές, που είναι οικείες σε τόσους από εμάς, με αρνί ψημένο ολόκληρο στην σούβλα, είναι στην πραγματικότητα ένα έθιμο της Ρούμελης και της Πελοποννήσου μόνο. Έχει όμως υιοθετηθεί και από άλλες περιοχές κυρίως γιατί είναι διασκεδαστικό. Στο Αιγαίο, οι

μαγειρίσες τηρούν τις δικές τους παραδόσεις. Στα νησιά Άνδρος, Σάμος, Ικαρία, Λέσβος και Ρόδος το έθιμο θέλει να γεμίζουμε το κατσίκι και να το πηγαίνουμε στον φούρνο του χωριού

νωρίς την Κυριακή του Πάσχα. Η γέμιση διαφέρει ελαφρά από τόπο σε τόπο, αλλά περιέχει κυρίως ρύζι, φρέσκα μυρωδικά (από άνηθο και μάραθο μέχρι φύλλα παπαρούνας και χυμό λεμονιού), σταφίδες και ξηρούς καρπούς και κάποιες φορές συκώτι και εντόσθια από το κατσίκι. Το πασχαλινό τραπέζι σε όλη την Ελλάδα είναι όσο πιο πλούσιο και γεμάτο γίνεται, αν και η νηστεία διακόπτεται με

πολύ λίγα και συγκεκριμένα φαγητά. Μετά από 40 μέρες αποχής από τα ζωικά τρόφιμα, είναι πολύ δύσκολο να απολαύσει κανείς ένα μεγάλο τραπέζι χωρίς πρότερη προθέρμανση. Στην ελληνική παράδοση αυτό μεταφράζεται σε ένα μικρό γεύμα μετά την Ανάσταση το βράδυ του Μ. Σαββάτου. Το πιο διαδεδομένο πιάτο είναι η μαγειρίτσα, μια κρεατόσουπα με λεμόνι, φτιαγμένη κυρίως με εντόσθια αρνιού και πολλά φρέσκα μαρούλια και άνηθο. Το μεταμεσονύχτιο γεύμα συμπεριλαμβάνει ακόμη πασχαλινό ψωμί και βραστά κόκκινα αυγά. Στην Θεσσαλία και την Μακεδονία, οι άνθρωποι δείχνουν ιδιαίτερη όρεξη για εντόσθια σε κάθε σχήμα και μορφή. Μια τοπική σπεσιαλιτέ της Θεσσαλίας είναι το περιτόναιο του αρνιού γεμισμένο με εντόσθια και μυρωδικά και ψημένο σε χυμό ντομάτας. Πιο βόρεια, στην Μακεδονία, όπου μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει έρθει από την Μικρά Ασία, συνηθίζεται ένα ανάλογο πιάτο που λέγεται 'σαρμάς'. Το περιτόναιο γεμίζεται με γλυκό ψωμί, συκώτι, ρύζι και μυρωδικά. Ένα άλλο παρόμοιο πιάτο που λέγεται 'τρίμμα', το συναντάμε στην Ήπειρο, στα βουνά της Πίνδου, στην βόρεια-ανατολική Ελλάδα. Η γέμιση γίνεται με άφθονα αυγά, συκώτι, τοπικά αγριόχορτα, τυρί και γαλέτα. Όμως το πιο γνωστό πιάτο αυτού του είδους για το πασχαλινό τραπέζι είναι το κοκκορέτσι, ψιλοκομμένα εντόσθια, τυλιγμένα με έντερα και περιχυμένο με λεμόνι. Και μετά ψημένο στα κάρβουνα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

Ποιά είναι τα παραδοσιακά ελληνικά φαγητά των Χριστουγέννων;

Ποιά είναι τα παραδοσιακά ελληνικά φαγητά της Αποκριάς;

Τι είναι το τυροζούμι;

Πείτε τι είναι το παλιό έθιμο στην Καστοριά που ονομάζεται «χασκαρίς»;

6. Να κάνετε μια παρουσίαση των παραδοσιακών πιάτων των διάφορων νησιών της Ελλάδας.

Κείμενο 4. Τα 5 πιο παράξενα έθιμα της Ελλάδας

1. Τσιμπούσι πάνω στα μνήματα...

Συνήθως τα γλέντια τα έχουμε συνηθίσει με ανθρώπους ζωντανούς, χορούς, φαγοπότια και πολύ μουσική. Στο Ηράκλειο της Κρήτης όμως οι απίστευτοι σε όλα τους Κρητικοί έχουν βάλθει να μας κάνουν να ξεχάσουμε ότι ξέρουμε... Έτσι από την Μεγάλη Παρασκευή ξεκινάνε τις προετοιμασίες για να δειπνήσουν την Δευτέρα του Πάσχα με τα αγαπημένα τους πρόσωπα που έχουν φύγει από την ζωή!!! Ναι καλά διαβάσετε. Την Δευτέρα του Πάσχα με φαί και κρασί, ενώ έχει προηγηθεί καθαρισμός και καλλωπισμός του χώρου, συγγενείς και φίλοι των αποβιώσαντων, πηγαίνουνε στο κοιμητήριο της περιοχής και γευματίζουν με παραδοσιακά γλυκά και φαγητά ανταλλάσσοντας ευχές. Με αυτό τον τρόπο όπως λένε οι συγγενείς τιμούν την μνήμη τους, τους μακαρίζουνε και κυρίως διαδίδουν το αναστάσιμο μήνυμα των ημερών...

2. Το... τάϊσμα της βρύσης

Συνήθως ταΐζουμε τα μικρά παιδιά, τα ζώα, τους εαυτούς μας... Αλλά να ταΐζουμε και τις βρύσες αυτό είναι από τα άγραφα... Κι όμως. Σε πολλά μέρη της Ηπειρωτικής Ελλάδας το έθιμο αυτό είναι πραγματικότητα. Έτσι σε πολλά χωριά την Παραμονή της Πρωτοχρονιάς ή το ξημέρωμα των Χριστουγέννων, οι νεαρές γυναίκες, αφού έχουν αδειάσει όλες τις στάμνες που είναι γεμάτες με νερό στο σπίτι, πηγαίνουν να ξαναγεμίσουν από την κοντινότερη βρύση που υπάρχει στο χωριό. Στο δρόμο παραμένουν αμίλητες και αυτός είναι ο λόγος που το νερό λέγεται αμίλητο ή άκραντο. Το... παράξενο της υπόθεσης όμως είναι πως οι νέες έχουν μαζί τους στον δρόμο προς της βρύση διάφορα φαγώσιμα, όπως βούτυρο, σιτάρι, τυρί, μέλι και άλλα. Ο δάσκαλος Β. Μπούσιος αναφέρει πως φτάνοντας στην βρύση προσπαθούνε να την.. καλοπιάσουνε λέγοντας της... «Όπως τρέχει το νερό σ' βρυσούλα μ', έτο' να τρέχ' και το βιο μ.» Λέγεται πως η κοπέλα που φτάνει πρώτη στην βρύση θα έχει μεγάλη τύχη για την υπόλοιπη χρονιά.

3. Γεια σας, ήρθαμε να σας κάψουμε....

Επόμενος προορισμός η Ήπειρος. Πάλι. Εδώ έχουμε να κάνουμε με ένα έθιμο παράξενο αλλά και επικίνδυνο συνάμα. Βασισμένο σε μια παλιά παράδοση που λέει πως όταν γεννήθηκε ο Χριστός πήγαν βοσκοί να προσκυνήσουν και επειδή ήτανε νύχτα σκοτεινή, πήρε ο καθένας από ένα κλαδί στο χέρι, του έβαλε φωτιά και γέμισε το σκοτεινό βουνό χαρούμενες φωτιές, τριζήματα και κρότους. Έτσι στα χωριά της Άρτας όποιος πάει στον γείτονα να ευχηθεί τα χρόνια πολλά ή ακόμα και τα παιδιά που πάνε για να φιλήσουν το χέρι της μάνας τους και του πατέρα τους, κρατάνε στα χέρια τους ένα κλαρί πουρνάρι ή ξύλο αναμμένο που τρίζει, ενώ γεμίζουν τα δρομάκια του χωριού με φωτιές και κρότους.

4. Ξίδι με αράχνη...(μπλιαχ)

Στην πανέμορφη Κορώνη κατά την διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας κάνουν αυστηρή νηστεία και δεν τρώνε ούτε μαγειρεύουν ούτε πίνουν τίποτα. Κάποιοι από τους χωρικούς επειδή δεν αντέχουν, κάνουν το εξής: Βάζουν σε ένα ποτηράκι λίγο ξύδι για να πιουν. Επειδή το ξύδι όμως ως γνωστόν δεν πίνεται... ξεροσφύρι το συνδυάζουν με λίγη αραχνίτσα. Ναι, καλά διαβάσετε. Επειδή η παράδοση λέει πως έτσι πότισαν τον Χριστό οι ντόπιοι πίνουν ξύδι με αράχνη... Έχετε σκεφτεί καλύτερο μεζέ???

5. Αντε να φάμε κανένα ποδαράκι...

Τελευταίο αλλά όχι αμελητέο έθιμο η Κυρά-Σαρακοστή, έθιμο που έχει τις ρίζες του στην Αρκαδία. Εκεί λοιπόν, οι γιαγιάδες ζωγραφίζουν λίγο πριν την έναρξη της Σαρακοστής μια γυναίκα που έχει τα βλέφαρά της χαμηλωμένα, το στόμα της υπομονετικά κλειστό και τα χέρια της άνετα σταυρωμένα σε στάση προσευχής. Τα πόδια της είναι επτά και συμβολίζουν τις επτά εβδομάδες της Σαρακοστής, ενώ η γυναικεία φιγούρα δεν είναι άλλη από την ίδια την Σαρακοστή. Κάθε ένα από τα Σάββατα λοιπόν που απομένουν μέχρι την Μεγάλη Εβδομάδα,

ένα από τα εγγόνια, κόβουν διαδοχικά τα πόδια της Κυρα-Σαρακοστής, μέχρι να μείνει ένα πόδι λίγο πριν την Ανάσταση. Τότε η γιαγιά τυλίγει το χαρτί με το τελευταίο πόδι σε μπαλάκι και το βάζει στο Ψωμί της Ανάστασης. Στο Πασχαλινό τραπέζι ο πατέρας κόβει το ψωμί σε φέτες και το μοιράζει στους παρευρισκόμενους. Ο πιο χαρούμενος απ' όλους είναι εκείνος που θα βρει στη φέτα του το κομμένο ποδαράκι της Κυρα-Σαρακοστής...

Αυτά λοιπόν είναι μερικά από τα πιο παράξενα έθιμα του τόπου μας... Να με συγχωρέσουν οι Βροντάδες της Χίου με τον ρουκετοπόλεμο και η αγαπημένη Κέρκυρα με το σπάσιμο της στάμνας... Τα ήθη και τα έθιμα του λαού μας όμως είναι όλο εκπλήξεις και παραξενιές. Νομίζω πως το διαπιστώσατε...

Πηγή: <http://toxeirotoblog.blogspot.com/2010/10/5.html#ixzz3uE4Ulg7O>

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ποιό έθιμο κατά τη γνώμη σας είναι το πιο παράξενο από όλα;
2. Να μεταφράσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις και φράσεις από το άρθρο και να σχηματίσετε προτάσεις μ'αυτές.
3. Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων:
 το φαγοπότι -
 ο καλλωπισμός -
 το κοιμητήριο -
 η μνήμη -
 ο κρότος -
 η νηστεία -
 συγχωρώ -
 η στάμνα -
4. Να κάνετε την σύντομη περίληψη του άρθρου.
5. Να συνδέσετε τις ελληνικές παροιμίες για τα έθιμα και τις παραδόσεις:

Στηλή Α		Στηλή Β	
1	Κάθε χώρα και ζακόνι...,	α)	παρά να τα διατηρεί, προσηλωμένος στην παράδοση.
2	Καθένας απ' τον τόπο του κρατεί κι ένα κομμάτι,	β)	και στο χωριό η συνήθεια.
3	Τα έθιμα είναι πηγή για τους έξυπνους	γ)	και κακοί αφέντες.
4	Προτιμότερο ν' απαλλαγεί κανείς απ' τα κακά έθιμα	δ)	κάθε μαχαλάς και κόνι...
5	Στη χώρα ο νόμος βασιλιάς	ε)	και είδωλα για τους ανόητους.
6	Οι συνήθειες είναι καλοί υπηρέτες	στ)	νόμου κεφάλαιο.
7	Τόπου συνήθεια,	ζ)	που του γεμίζει την καρδιά.

6. Ποιά είναι τα πιο παράξενα έθιμα της χώρας σας; Να γράψετε μια έκθεση σχετικά μ'αυτό το θέμα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

αναλλοίωτος, -η, -ο
αδιάψευστα
η εθνική υπόσταση
εξισορροπιώ
η αυτογνωσία των λαών
ο συνδετικός κρίκος
καταφάσκω
η επιβίωση του έθνους
η εθνική αλλοτρίωση
η εθνική αυτογνωσία
η κοινωνική ευρυθμία
η ανιδιοτέλεια
η προγονοπληξία
η προοδοπληξία.
ο μιμητισμός ξένων προτύπων
η διάβρωση

η υποχρέωση
προστατεύομαι
η προσήλωση
η αναστολή
η χόβολη
η τυπολατρία
η αποτελμάτωση
ο ερεθισμός
η νωθρότητα
η ιδιοσυστασία
η αποθάρρυνση
η εκτόξευση
ο κρότος
η νηστεία
συγχωρώ
η στάμνα

2^ο ΕΞΑΜΗΝΟ

ΘΕΜΑ 1. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Κείμενο 1. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΜΜΕ:

-Τηλεόραση, ραδιόφωνο, τύπος (ημερήσια και περιοδικά έντυπα) και ψηφιακά μέσα πληροφόρησης.

Στο σημερινό θέμα τον κεντρικό ρόλο κατέχει η τηλεόραση. Θα ακολουθήσουν ανεπτυγμένα θέματα τόσο για τον Τύπο, όσο και για το ίντερνετ.

Μια μικρή εισαγωγή..

Ήδη από τον 15ον αιώνα (1440 μ.χ.) με την ανακάλυψη της τυπογραφίας , η ανθρωπότητα έκανε ένα πολύ σημαντικό βήμα προς την διεύρυνση της επικοινωνίας.Ο Γουτεμβέργιος έφερε την επανάσταση στη διάδοση του γραπτού λόγου. Οι άνθρωποι επιτέλους ενημερώνονταν έγκαιρα και έγκυρα για οτιδήποτε συνέβαινε, πράγμα που τους καθιστούσε πολίτες ενεργούς.

Σήμερα που δεν έχουμε στη διάθεσή μας όχι μόνο τον έντυπο τύπο, αλλά και τον ηλεκτρονικό, όπως και την τηλεόραση και το ραδιόφωνο, γίνεται αντιληπτό πως η ενημέρωση των πολιτών γίνεται ακόμα πιο εύκολα και γρήγορα. Οι πολίτες όμως είναι πράγματι ενεργοί; Σε μια κοινωνία που η πρόσβαση στην ενημέρωση είναι ελεύθερη και οι πληροφορίες που διαχέονται καθημερινά είναι τόσες πολλές μπορούμε να καλούμαστε πολίτες ενεργοί και όχι παθητικοί αποδέκτες των πληροφοριών με τις οποίες καθημερινά βομβαρδιζόμαστε;

Τα οφέλη των ΜΜΕ είναι αναμφισβήτητα πολλά: *ενημέρωση, ψυχαγωγία, ευαισθητοποίηση των πολιτών σε καίρια ζητήματα, πνευματική καλλιέργεια, έλεγχος της εξουσίας και πολλά άλλα.* Πολλοί είναι όμως και οι κίνδυνοι που κρύβονται πίσω απ' αυτά: *παραπληροφόρηση, υπερπληροφόρηση, προπαγάνδα, σκανδαλοθηρία, νόθη ψυχαγωγία, πνευματική υποβάθμιση, κακοποίηση της ελληνικής γλώσσας, προβολή κίβδηλων προτύπων, μαζοποίηση, συμβολή στην υπερκατανάλωση κ.α.* Πριν αρχίσουμε όμως να αναθεματίζουμε τα ΜΜΕ για το "κακό" που μας προκαλούν , καλό θα ήταν ο καθένας μας να αναλογιστεί τις δικές του ευθύνες απέναντι σε όλο αυτό. Πόσοι από μας αφήνουμε τους εαυτούς μας εκτεθειμένους σε όλους αυτούς τους κινδύνους των ΜΜΕ; Σίγουρα οι ευθύνες δεν είναι μόνο δικές μας. Οφείλει και η πολιτεία να λάβει τα αρμόδια μέτρα, όπως και τα ΜΜΕ, αλλά και ο κάθε δημοσιογράφος ξεχωριστά. Όμως οφείλουμε και εμείς οι πολίτες, αν θέλουμε να λεγόμαστε ενεργοί, να κάνουμε την προσωπική μας "επανάσταση" ενεργοποιώντας πρωτίστως την κριτική μας σκέψη, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις αρνητικές συνέπειες των ΜΜΕ. Έτσι σίγουρα θα έχουμε κάνει ένα πρώτο και πολύ σημαντικό βήμα... (Ψαράκη Μ.)

Θετικά Μ.Μ.Ε

- Μέσω των ΜΜΕ αποκτούμε γνώση πολύπλευρη, κρίνουμε και αξιολογούμε τα δρώμενα, αποκτούμε δεκτικότητα σε νέες ιδέες, διαμορφώνοντας πιο οργανωμένη αντίληψη για τα πράγματα.

- Οι δέκτες μαθαίνουν για ποικίλα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα, αναπτύσσοντας την κοινωνική τους συνείδηση και δείχνοντας ουσιαστικό ενδιαφέρον για τα κοινά.

- Όταν η πληροφόρηση είναι απροκατάληπτη και πολύπλευρη, ο πολίτης αποκτά άποψη έχοντας έτσι τη δυνατότητα να συμμετάσχει σε κοινωνικοπολιτικούς διάλογους και να ελέγχει την πολιτική ηγεσία.

- Οι πολίτες που είναι ενημερωμένοι κατάλληλα, όταν τα ΜΜΕ λειτουργούν σωστά, ευαισθητοποιούνται για τα κοινωνικά προβλήματα όπως ο ρατσισμός, η βία κ.λπ. και αγωνίζονται στη συνέχεια για την επίλυση αυτών και τη διασφάλιση της κοινωνικής ευρυθμίας.

Μόνον ενημερωμένοι και ευαισθητοποιημένοι πολίτες, άλλωστε, που αγωνίζονται για δικαιοσύνη και αξιοκρατία, μπορούν ν' αντισταθούν στον τυφλό κομματισμό και την πόλωση, ψηφίζουν υπεύθυνα και αγωνίζονται για μια πιο υγιή Δημοκρατία.

- Τα ΜΜΕ, όταν λειτουργούν σωστά, αποτελούν στυλοβάτες της ελεύθερης έκφρασης και της πολυφωνίας και συμβάλλουν στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, όπως αρμόζει σε μια πολιτισμένη κοινωνία.

- Όταν τα ΜΜΕ λειτουργούν σωστά προβαίνουν σε ποιοτικό και ποσοτικό έλεγχο των διαφημίσεων, χωρίς να στρέφουν τους πολίτες στην υπερκατανάλωση και τη θεοποίηση του χρήματος.

- Επίσης, ενημερώνουν το μέσο πολίτη για σημαντικά οικονομικά ζητήματα που σχετίζονται άμεσα με τη γενικότερη κοινωνικοπολιτική πορεία της χώρας.

- Μέσα από τα ΜΜΕ οι πολίτες γνωρίζουν την παράδοση, τα ήθη και έθιμα του τόπου τους. ενημερώνονται για τα πολιτιστικά δρώμενα ώστε να συμμετέχουν σε αντίστοιχες εκδηλώσεις, ενώ τέλος μαθαίνουν και για τις διεθνείς εξελίξεις, σε μια εποχή μάλιστα που τα στεγανά ανάμεσα στους λαούς καταργούνται. Τα ΜΜΕ συντελούν βοηθούν το μέσο πολίτη να γίνεται αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυρας γεγονότων που έχουν γίνει στην άλλη άκρη του κόσμου, έχοντας έτσι την αίσθηση ότι βρίσκεται σ' ένα πλανητικό «χωριό», όπως έλεγε ο Πλωρίτης.

-Ακόμη προβληματίζεται για σοβαρά διεθνή ζητήματα, όπως η πείνα στον Τρίτο κόσμο, οι παντοειδείς παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η λειτουργία διακρατικών συνασπισμών, π.χ. η ΕΕ, και κατά κάποιον τρόπο γίνεται «κοσμοπολίτης» με την καλή έννοια.

Αρνητικά των Μ.Μ.Ε.

"Αν έπρεπε να αποφασίσω αν θα πρέπει να έχουμε μια κυβέρνηση χωρίς εφημερίδες ή μόνο εφημερίδες χωρίς κυβέρνηση, δεν θα δίσταζα ούτε ένα λεπτό να διαλέξω το δεύτερο."

Τόμας Τζέφερσον, 3ος πρόεδρος των ΗΠΑ, 1787.

- Τα ΜΜΕ, εξυπηρετώντας σκοπιμότητες μετατρέπονται συχνά σε φορείς παραπληροφόρησης και προπαγάνδας, οδηγούν τους δέκτες στην ετεροκατεύθυνση και τον αποπροσανατολισμό, στερώντας τους τη δυνατότητα να εμβαθύνουν στα πράγματα, γνωρίζοντας την αλήθεια.

- Με τον καταγιισμό των πραγμάτων που προβάλλουν οδηγούν τους δέκτες σε πνευματική σύγχυση ή σε πλήρη παθητικότητα, αφού ο δέκτης μαθαίνει στην έτοιμη τροφή απ' τα ΜΜΕ (ιδιαίτερα απ' την τηλεόραση).

- Με έντεχνους μηχανισμούς πλύσης εγκεφάλου, ωραιοποίησης κ.λπ.. τον οδηγούν στη μαζοποίηση και τη χειραγώγηση, ώστε αυτοί να εξυπηρετούν τις σκοπιμότητες των ολίγων που ελέγχουν τα ΜΜΕ και τελικά να χάνουν την πνευματική τους ελευθερία.

- Τα ΜΜΕ προβάλλουν ως ύψιστη αξία το χρήμα και τον καταναλωτισμό. απομακρύνοντας τους δέκτες απ' τις υψηλές ηθικές αξίες. Ταυτόχρονα, οδηγούν τους πολίτες στο άγχος γιατί οι πληροφορίες είναι αμέτρητες και εκείνοι αγωνιούν να τις αφομοιώσουν.

- Οι νέοι δέχονται αρνητικά πρότυπα ως προς την εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου τους και έτσι οδηγούνται στην ανούσια διασκέδαση, μακριά απ' τη γνήσια ψυχαγωγία, εφόσον συνήθως τα προβαλλόμενα πρότυπα είναι πρότυπα μάζας – εμπορευματοποιημένης διασκέδασης που μόνο τα συμφέροντα κάποιων μεγαλοεπιχειρηματιών εξυπηρετούν και σε καμία περίπτωση δεν αναβαθμίζουν το πνεύμα και την αισθητική των νέων.

- Η δημοκρατία υπονομεύεται όταν τα ΜΜΕ λειτουργούν ως κερδοσκοπικές επιχειρήσεις ή υπηρετούν κόμματα.

- Οι πολίτες δέχονται μονοδιάστατη πληροφόρηση που τους οδηγεί στον κομματικό παρωπιδισμό, την απολυτότητα και το φανατισμό. Δεν είναι λοιπόν νηφάλιοι κι ελεύθεροι πνευματικά, ώστε να προβούν σε υπεύθυνες πολιτικές επιλογές. Τέτοιοι παραπληροφορημένοι πολίτες δε συναισθάνονται τα δικαιώματά τους, άρα δεν τα διεκδικούν και δεν αγωνίζονται για το κοινό καλό και την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων.

- Πολύ συχνά, τέλος, υπερπροβάλλουν πρότυπα βίας είτε ηρωοποιώντας αντικοινωνικούς τύπους μέσα από ταινίες είτε προβάλλοντας με ωμό τρόπο γεγονότα βίας σε επίπεδο ειδησεογραφίας, άρα συχνά δημιουργούνται άσχημα παραδείγματα για μίμηση ιδιαίτερα στους νεαρούς δέκτες.

Πολιτιστικός Τομέας

- Τα ΜΜΕ αποτελούν επίσης τον πιο χαρακτηριστικό δίαυλο πολιτιστικής διείσδυσης των ανεπτυγμένων χωρών στις αναπτυσσόμενες. Πιο συγκεκριμένα, οι ανεπτυγμένες χώρες μέσω της διαφήμισης των ΜΜΕ διοχετεύουν τη γλώσσα τους, τις αξίες τους, τα προϊόντα τους σε λαούς λιγότερο ανεπτυγμένους, που έχοντας και το σύμπλεγμα κατωτερότητας μιμούνται άγωνα στιδήποτε τους προβάλλεται. Μ' αυτό τον τρόπο ενισχύεται η ξενομανία και απειλείται η πολιτιστική και εθνική τους ταυτότητα.

- Λάθη από τους παρουσιαστές, προβολή -κυρίως- ξένων τηλεοπτικών σειρών, συνθηματολογική χρήση της γλώσσας μέσω των διαφημίσεων που επηρεάζουν και, τη γενικότερη έκφραση.

Τρόποι αντιμετώπισης.

α. ΜΜΕ:

- Σκοπός τους πρέπει να είναι η απρόσκοπτη ενημέρωση, ο σεβασμός στον πολίτη, η αντικειμενική πληροφόρηση, χωρίς τάσεις υπερδιόγκωσης και εντυπωσιασμού. Όταν οι λειτουργοί των ΜΜΕ προβούν σε αυτοανάλυση, τότε θα υλοποιηθεί ο στόχος τους και έτσι δε θα αποτελούν πια την ίδια ιδεολογία, αλλά θα είναι ατραποί ιδεολογίας, βήμα πραγματικής ελευθεροτυπίας, άρα δε θα παραπληροφορούν. Χρειάζεται επίσης διάκριση είδησης -σχολίου, απαλλαγή από προκαταλήψεις και φανατισμό, ήθος κι υπευθυνότητα απ' τους δημοσιογράφους και τήρηση από μέρους τους του κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας.

β. Οικογένεια:

- Μετάγγιση αρχών και αξιών τέτοιων, ώστε οι νέοι να διαμορφώσουν έναν υγιή χαρακτήρα, που θα αποτρέπει στο μέλλον κάθε φαινόμενο παραπληροφόρησης.

- Έλεγχος από τους γονείς των μηνυμάτων που δέχεται το παιδί και ουσιαστική συζήτηση, για την αποκωδικοποίηση και επεξεργασία τους.

- Γενικότερα, αντιμετώπιση της κρίσης του οικογενειακού θεσμού μέσα από τη γόνιμη επικοινωνία.

γ. Σχολείο:

- Το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται αναδιάρθρωση με προσανατολισμό ανθρωποκεντρικό. Τη στείρα αποστήθιση και συσσώρευση γνώσεων πρέπει να διαδεχθεί η ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, ώστε από μικρή ηλικία ο νέος να εθίζεται στον προβληματισμό, ο οποίος συμβάλλει στην άμβλυνση της παραπληροφόρησης. Η σχολική κοινότητα οφείλει να καλλιεργεί την κοινωνική συνείδηση έναντι του ανταγωνισμού, που κατισχύει στις μέρες μας, με αφετηρία το γόνιμο διάλογο διδασκόντων-διδασκόμενων.

δ. Πολίτευμα – Κράτος:

- Μόνο σ' ένα δημοκρατικό πολίτευμα μπορεί να υπάρξουν ευσυνείδητοι πολίτες-επαγγελματίες. που θα διαπνέονται από υψηλές αρχές και θα βιώνουν το δημοκρατικό τρόπο ζωής.

- Η πολιτεία ακολουθώντας τον κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας και αποτελώντας υπερκομματικό όργανο ελέγχου, είναι σε θέση να ελαχιστοποιήσει τα κρούσματα παραπληροφόρησης από τα ΜΜΕ.

- Επίσης, αναγκαία είναι η αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου του λαού, ώστε κάθε πολίτης να μπορεί να προσεγγίσει πνευματικά αγαθά με τα οποία θα αντισταθεί σε κάθε μηχανισμό παραπληροφόρησης.

- Οι πολιτικοί, τέλος, οφείλουν να λειτουργούν ως αντιπρόσωποι του λαού και όχι ως φερέφωνα κομματικών σχηματισμών πρέπει να ασκούν το λειτούργημά τους με γνώμονα το κοινό καλό, γεγονός που σημαίνει περισσότερη αλήθεια και λιγότερο ψεύδος.

ε. Πνευματική ηγεσία:

- Οφείλουν να στηλιτεύουν φαινόμενα παραπληροφόρησης και να μην αποστασιοποιούνται. Κυρίως δεν πρέπει να εξυπηρετούν συμφέροντα, είτε πρόκειται για επιστήμονες (διαφημιστές, ιστορικοί, κοινωνιολόγοι) είτε για καλλιτέχνες.

- Στόχος τους είναι να παρουσιάζουν το «βασιλιά γυμνό», χωρίς τάσεις ωραιοποίησης.

στ. *Οι πολίτες:*

- Να συνειδητοποιήσει τις αρνητικές επιδράσεις των ΜΜε, και να προσπαθήσει να εντοπίσει τις αιτίες τους.

- Να ασκήσει την αυτοκριτική του, προκειμένου να εντοπίσει το δικό του μερίδιο ευθύνης και να αντισταθεί στους "πειρασμούς" των ΜΜε.

- Να συμμετέχει ενεργά σε φορείς και οργανισμούς που καλούνται να προστατεύουν τα δικαιώματα των τηλεθεατών.

(το σχεδιάγραμμα είναι μια σύνθεση από τα σχεδιαγράμματα του βιβλίου "Ιδέες και επιχειρήματα για την έκφραση- έκθεση" των Α. Γιαβρή- Θ. Στουφής, εκδ. Κέδρος και από τα σχεδιαγράμματα του ιστότοπου: <http://stefanu.wordpress.com>)

ΕΙΠΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ:

• **Μ' αρέσει να μιλάω στην τηλεόραση για πράγματα για τα οποία δεν αξίζει να γράψω.** *Truman Capote, 1924-1984, Αμερικανός συγγραφέας*

• **Σήμερα μόνο οι ηλίθιοι κάνουν δικτατορίες με τανκς, από τη στιγμή που υπάρχει η τηλεόραση.** *Umberto Eco, 1932-, Ιταλός συγγραφέας*

• **Η ζωή δεν μιμείται την τέχνη. Μιμείται την κακή τηλεόραση.** *Γούντν Αλλεν, 1935-, Αμερικανός ηθοποιός & σκηνοθέτης*

• **Μια εφημερίδα περιέχει τον ίδιο αριθμό λέξεων, είτε υπάρχουν ειδήσεις είτε όχι.** *Χένρι Φίλντινγκ, Άγγλος λογοτέχνης*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σχηματίσετε τις φράσεις:

Στήλη Α	Στήλη Β
αποκεντρικός	η πηγή
πνευματικός	ο αποδέκτης
παθητικός	το ζήτημα
καίριος	η υποβάθμιση
εμπορευματοποιημένος	ο κομματισμός
τυφλός	ο παρωπιδισμός
κομματικός	ο προσανατολισμός
επαγγελματικός	η διασκέδαση
έγκυρος	η δεοντολογία

2. Να ερμηνεύσετε τις λέξεις και να σχηματίσετε πρότασεις με αυτές:

Η θεοποίηση, ο αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυρας, ο κοσμοπολίτης, η ευρυθμία, η σκανδαλοθηρία, η ετεροκατεύθυνση, ο διάυλος, η ζενομανία, η ελευθεροτυπία, το κρούσμα.

3. Να σχηματίσετε από 5 ερωτήσεις στο κείμενο και να ρωτήσετε ο ένας τον άλλο.

4. Να ασκήσετε κριτική σε μια από τις εξής εκφράσεις. (δηλ. να γράψετε με λίγα λόγια αν συμφωνείται ή διαφωνείται και γιατί;)

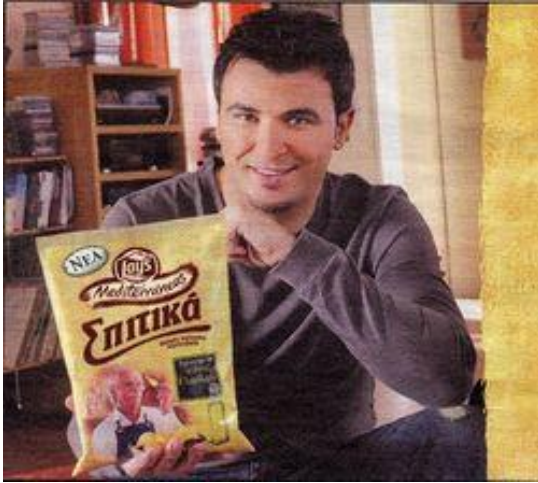
Μ' αρέσει να μιλάω στην τηλεόραση για πράγματα για τα οποία δεν αξίζει να γράψω.

Σήμερα μόνο οι ηλίθιοι κάνουν δικτατορίες με τανκς, από τη στιγμή που υπάρχει η τηλεόραση.

Η ζωή δεν μιμείται την τέχνη. Μιμείται την κακή τηλεόραση.

Μια εφημερίδα περιέχει τον ίδιο αριθμό λέξεων, είτε υπάρχουν ειδήσεις είτε όχι.

5. Για να καταφέρουν να πείσουν τον καταναλωτή να αγοράσει το προϊόν που προσφέρουν, οι διαφημίσεις χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές και ορισμένες παρουσιάζονται παρακάτω. Βρείτε σε κάθε εικόνα ποια τεχνική χρησιμοποιεί η διαφήμιση για να μας κάνει να αγοράσουμε το προϊόν.

Καιμένο 2.

...Υπάρχει, βέβαια, και ο Τύπος, η «τέταρτη εξουσία», ο «κήρυκας και φρουρός των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του πολίτη».

Αλλά πρώτα- πρώτα επιβάλλεται ένας κάθετος διαφορισμός:

Στα όποια μορφής, αυταρχικά, ολοκληρωτικά, καθεστάτα, Τύπος ουσιαστικά δεν υπάρχει – η τέταρτη εξουσία έχει υποταχθεί απόλυτα στην πρώτη και μόνη...έχει υποβιβαστεί σε άβουλο και άλαλο τελάλη και λιβανιστή της... .κι έτσι ο Τύπος, με την έννοια της ελεύθερης πληροφόρησης και της ανεμπόδιστης κριτικής, είναι ανεπίτρεπτος και αδιανόητος. Ο κατά

τύπους Τύπος που κυκλοφορεί εκεί ταυτίζεται απλούστατα με τα άλλα κρατικά μέσα επικοινωνίας και αποτελείώνει το βιασμό του κοινού, που αρχίζουν εκείνα.

Στερνό καταφύγιο, λοιπόν, ο Τύπος στα δημοκρατικά κοινοβουλευτικά καθεστώτα. Αλλά εδώ το «νέφος» που φέρνει η βιομηχανοποίησή του και ο γιγαντισμός των δημοσιογραφικών εκδόσεων γίνεται όλο και πιο ζοφερό και η «μόλυνση» όλο και πιο βαριά:

Όταν η (άλλοτε ποτέ) «εφημερίδα- επιχείρημα υπέρ του πολίτη» και «εγχείρημα κατά των ατασθαλιών της εξουσίας» μετατρέπεται σε επιχείρημα που, συχνότατα, κερδοσκοπεί πάνω στον πολίτη και στην εξουσία.....όταν περιέρχεται σε κεφαλαιούχους που μόνος τους δημοσιογραφικός νόμος είναι οι νόμοι της πιο αδίστακτης και αξεδίψαστης αγοράς.....όταν μοναδικός τρόπος για τη μεγιστοποίηση της κυκλοφορίας των εφημερίδων είναι η κونيορτοποίηση της νοημοσύνης και του ήθους των αναγνωστών τότε- το βλέπουμε κάθε μέρα- ο Τύπος γίνεται άλλο μέσο βιασμού του πολίτη.

Το ιλαροτραγικό είναι πως ο τελευταίος έχει (έχει;) την ψευδαίσθηση ότι πληροφορείται «αντικειμενικά και ελεύθερα».....ενώ μορφινίζεται με ειδήσεις και σχόλια, όπου «αλήθεια» είναι μόνο ό,τι «φέρει φύλλα», όπου «ακρίβεια» είναι μόνο ό,τι μπορεί να πουληθεί ακριβά (σε κυβερνήσεις, κόμματα, επιχειρήσεις, πρόσωπα, κτλ)...

Βέβαια, υπάρχουν και εφημερίδες που δεν παραποιούν και δεν παραχαράσσουν, δε διαβουκολούν το κοινό και δε διασύρουν τον τίτλο τους και το ρόλο τους. Αλλά κι εδώ επαληθεύεται, για μυριοστή φορά η διαπίστωση του Αριστοφάνη, που την έκαμε οικονομικό νόμο ο Τόμας Γκρέσαμ: «Το κακό νόμισμα διώχνει το καλό». Τα «κάλπικα» δημοσιογραφικά νομίσματα κατακλύζουν την αγορά, τα «καλά» φυλλορροούν, καταπνίγονται, ερημώνονται από αναγνώστες, και πεθαίνουν, αυτοκτονούν ή φυτοζωούν- που δεν είναι βέβαια και η καλύτερη τύχη.

Κι έτσι, ο «ζωτικός χώρος» του Τύπου κατακυριεύεται στο μεγαλύτερο μέρος του από εκείνους που οι συνειδητοί δημοσιογράφοι ονομάζουν «εμπόρους της ψευτιάς και μεταπράτες της απάτης».... (Μ. Πλωρίτης)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Γράψτε έναν τίτλο για την κάθε παράγραφο.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....
- 5) .....
- 6) .....

2. Ποιες απόψεις παραθέτει ο συγγραφέας για τον τύπο; Να τις αναφέρετε και να σχολιάσετε σε μια παράγραφο (5 προτάσεις).

3. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες συνώνυμες λέξεις.

1) Στα όποια μορφής, αυταρχικά, ολοκληρωτικά, καθεστώτα, Τύπος ουσιαστικά δεν υπάρχει – η τέταρτη εξουσία έχει υποταχθεί απόλυτα στην πρώτη και μόνη...

2) Στερνό καταφύγιο, λοιπόν, ο Τύπος στα δημοκρατικά κοινοβουλευτικά καθεστώτα.

3) Βέβαια, υπάρχουν και εφημερίδες που δεν παραποιούν και δεν παραχαράσσουν, δε διαβουκολούν το κοινό και δε διασύρουν τον τίτλο τους και τον ρόλο τους.

4. Να σχολιάσετε πως καταλαβαίνετε τη φράση «κήρυκας και φρουρός των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του πολίτη».

5. Να γράψετε την ερμηνεία των εξής λέξεων:

Αυταρχικός, ανεμπόδιστος, ο γιγαντισμός, παραποιώ, ζοφερός, αξεδίψαστος, επαληθεύω, κατακυριεύω.

Κείμενο 3

Αποτελεί πλέον καθημερινό φαινόμενο των ημερών μας η κυκλοφορία εκατοντάδων εντύπων ενημέρωσης. Πρόκειται για τον ημερήσιο και εβδομαδιαίο ή τακτικό Τύπο το ρόλο του οποίου έρχονται να συμπληρώσουν και να υπερκεράσουν πολλές φορές τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Η παρουσία του Τύπου στον ανθρώπινο πολιτισμό είναι πολύ προστάτη, και ακόμα νεότερη αυτή του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης. Το φαινόμενο μάλιστα της ολικής σχεδόν επικράτησης της ενημέρωσης από την τηλεόραση καλύπτει μόλις δύο δεκαετίες. Τα τελευταία χρόνια ακούμε να γίνεται πολύς λόγος για το ρόλο που διαδραματίζουν τα μέσα ενημέρωσης, έντυπα και ηλεκτρονικά, στον πολιτικό και κοινωνικό βίο του ανθρώπινου πολιτισμού. Σημαντικές φαίνεται είναι οι επιπτώσεις τους στην στο ίδιο το δημοκρατικό πολίτευμα, αλλά και στην προσωπικότητα των τηλεθεατών και των αναγνωστών. Η εξάρτηση εξάλλου της πληροφόρησης από τα μέσα αυτά αποτελεί ένα αξιόλογο γεγονός, άξιο παρατήρησης και κριτικής.

Συνηθισμένο γεγονός αποτελεί τον τελευταίο καιρό η κριτική που ασκείται στα μέσα ενημέρωσης τόσο από πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς όσο και από τους απλούς αμέτοχους πολίτες. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που παρατηρούν ότι έχει εγκατασταθεί μία ιδιότυπη τηλεοπτική χούντα-δικτατορία δημοσιογράφων ή ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης. Βέβαια, πολλοί είναι και αυτοί που τονίζουν τις ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις των μέσων τούτων στην καλλιέργεια της δημοκρατίας και τη μετάδοση της πληροφορίας.

Θετικά του Τύπου:

Ενημέρωση-πληροφόρηση

- βελτίωση του πολιτεύματος μέσα από την κριτική και τον έλεγχο που ασκείται στις κυβερνήσεις και αποκάλυψη σκανδάλων και προβληματικών κοινωνικών φαινομένων (που σε άλλη περίπτωση θα έμεναν αφανή στο λαό· έτσι μπορούν να αντιμετωπίσουν και οι πολίτες τα ανάλογα προβλήματα που τυχόν τους εμφανίζονται)
- μείωση του πολιτικού φανατισμού εφόσον κινείται στη σωστή κατεύθυνση
- καλλιέργεια και ανάπτυξη της κριτικής σκέψης (μέσα από μία σωρεία εκπομπών, αλλά με προϋποθέσεις επέρχεται η κριτική ικανότητα· ωστόσο είναι αδιαμφισβήτητη η ανάπτυξη που επέφεραν και η σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο και τα διάφορα γεγονότα)
- προσφέρουν γνώσεις, επιστημονικές-εκλαϊκευμένες, εθνολογικές (μέσα από διάφορες εκπομπές δημοσιογραφικές, ντοκιμαντέρ και τις ίδιες τις ειδήσεις για το πώς ζουν οι άνθρωποι σε άλλα μέρη του πλανήτη και τι προβλήματα αντιμετωπίζουν)

Επικοινωνία με τον πολίτη

- μπορεί πια ο πολίτης να έχει άμεση επαφή με τα μέσα (τις εφημερίδες με επιστολές και προσωπική αρθογραφία, την τηλεόραση με ζωντανές συνδέσεις και συνεντεύξεις, το ραδιόφωνο με τηλεφωνικές συνδέσεις) και να δημοσιοποιούνται όλα τα προβλήματα της κοινωνίας μας.

αρνητικά του Τύπου:

- καλλιέργεια προτύπων μέσα από κουτσομπολίστικες εκπομπές και την υπερπροβολή κάποιων επωνύμων ή τυχάρπαστων (η συχνή προβολή τους οδηγεί σε τάσεις μιμητισμού και καλλιεργεί την αντίληψη της προβολής του ατόμου, ειδικά στα παιδιά και άτομα νεαρής ηλικίας)
- προβολή του ατομικισμού εις βάρος της συλλογικής προσπάθειας
- μέσα από την ενημέρωση καλλιεργούνται στερεότυπα και στάσεις ζωής (κοινωνικός κανιβαλισμός, απέναντι σε άλλους πολιτισμούς, σε ξένους, τους πολιτικούς, τον πολιτισμό)
- προβάλλονται ήθη ξένα από τον εγχώριο πολιτισμό και παράδοση (που συχνά μιμούνται οι πολίτες)

- ❖ δημιουργούνται συναισθήματα άγχους, εγκληματοφοβίας κτλ
- ❖ απαξίωση θεσμών
- καλλιέργεια της εντύπωσης ότι αν δημοσιοποιηθεί το πρόβλημα κάποιου πολίτη (σε τηλεοπτικό σταθμό ή εφημερίδα) εκείνο θα επιλυθεί, γιατί οι θεσμοί είναι σαθροί και οι πολιτικοί αδιάφοροι και κακοί
- αναπτύσσεται η αντίληψη ότι όλοι οι θεσμοί (δικαστές, πολιτικοί, παιδεία, υγεία) λειτουργούν με κακό τρόπο και χρειάζεται χρηματισμός ή οδηγούν τους πολίτες στην ιδιωτική πρωτοβουλία
  - ❖ καλλιέργεια φανατισμού και ρατσισμού
- με την επίμονη αρνητική κριτική σε συγκεκριμένα κόμματα και ορισμένες κοινωνικές ομάδες (ευκαιριακά το τελευταίο ανάλογα με το συμβάν που εξετάζεται/παρουσιάζεται)
- με τη διασπορά υπερβολικών ειδήσεων
- με τη μονοδιάστατη πολιτική και κοινωνική ενημέρωση (εγκλημάτων, ανεργίας, π.χ. για εγκλήματα Αλβανών και εργασίες που έχουν οι μετανάστες και παλιννοστούντες)
  - ❖ προβολή βίας
- μέσα από κινηματογραφικές ταινίες, παιδικές εκπομπές και ειδήσεις
- καλλιεργείται η ξενοφοβία και η εγκληματοφοβία
  - ❖ καταναλωτισμός
- με τις πολλαπλές διαφημίσεις δημιουργούν την ψευδαίσθηση της ανάγκης απόκτησης κάποιων προϊόντων από την παιδική ακόμα ηλικία
- οικονομικά προβλήματα σε οικογένειες, πιστωτικές εκκρεμότητες, πολλαπλά δάνεια
  - ❖ ενισχύουν την αποξένωση (ειδικά η τηλεόραση)
- εγκλωβίζοντας το άτομο στην οικιακή του απομόνωση και δίνοντάς του την ψευδαίσθηση της επικοινωνίας με το δημοσιογράφο ή τον ομιλητή
- ενισχύει τον ατομικισμό και τον ατομισμό

Συμπερασματικά, λοιπόν, ο Τύπος σήμερα πια διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη κοινωνία. Η ίδια η πληροφόρηση, που αποτελεί και την κύρια λειτουργία του, είναι το σημαντικότερο θετικό στοιχείο με πολλαπλές ευεργετικές επιπτώσεις. Ωστόσο, είναι ολοφάνερο ότι υπάρχουν σημαντικά αρνητικά, τα οποία οφείλουν να προσέξουν τόσο οι πολίτες, ώστε να προστατεύονται οι ίδιοι μόνοι τους, όσο και οι θεσμοί για τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών. Επιλογικά, σε μία εποχή που η πληροφορία παίζει καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της ίδιας της κοινωνίας, τα μέσα ενημέρωσης οφείλουν να εξετάσουν τα μελανά σημεία της δράσης τους και να στραφούν στην ανάπτυξη της δημοκρατίας και της κριτικής ικανότητας των πολιτών, αποφεύγοντας τις υπερβολές στην ενημέρωση και την ιδιότυπη δικτατορία που επιβάλλεται συχνά στην προσωπικότητα των πολιτών. Είναι αναγκαία η εγρήγορση τόσο των θεσμικών οργάνων όσο και των ανθρώπων για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης.

Κλείνοντας, γίνεται ολοφάνερο ότι την εποχή της πληροφορίας τα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας αποκτούν έναν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο. Η καλύτερη ενημέρωση οδηγεί σε ένα καλύτερο πολίτευμα και βέβαια σε μία ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού. Μόνο με μία πραγματικά δημοκρατική λειτουργία και υπακοή σε θεσμικούς κανόνες και την παράλληλη αποδοχή της κριτικής που γίνεται, μπορεί να βελτιωθεί ο ρόλος τους σήμερα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να τιτλοφορείτε το κείμενο και να γράψετε την σύντομη περίληψη.
2. Να συμπληρώσετε τον πίνακα:

Τύπος	
Θετικά	Αρνητικά

3. Να βρείτε στο κείμενο τις λέξεις σύμφωνα με την ερμηνεία τους:

- 1) Άνθρωπος ασήμαντος που με τη βοήθεια τυχαίων περιστατικών, από την αφάνεια που βρισκόταν, ανέβηκε σε μεγάλα αξιώματα.
- 2) Η εγωπάθεια, το να φροντίζει και να ενδιαφέρεται κάποιος μόνο για τον εαυτό του.
- 3) Που εξετάζει τη μία μόνο πλευρά κάποιου θέματος και ενεργεί μόνο προς αυτήν την κατεύθυνση.
- 4) Η υπερβολική αφοσίωση σε ιδέες, αντιλήψεις κτλ., που εξωθεί στον παραλογισμό και στην έχθρα προς τους αντιφρονούντες.
- 5) Αυτός που χαρακτηρίζεται από την υπερβολική συκοφάντηση, η διάδοση κακόβουλων ειδήσεων.
- 6) Η ταινία μικρού ή μεσαίου μήκους που καταγράφει την πραγματικότητα από τη σκοπιά του σκηνοθέτη.

4. Σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων να αναπτύξετε με αιτιολόγηση και παραδείγματα την περίοδο: «Η καλύτερη ενημέρωση οδηγεί σε ένα καλύτερο πολίτευμα και βέβαια σε μία ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού».

5. Υποθέστε ότι η εφημερίδα του πανεπιστημίου σας κάνει ένα αφιέρωμα στη ελευθερία του τύπου και ζητά τις συνεργασίες σας για την κάλυψη της σχετικής ύλης. Γράψτε έναν άρθρο πάνω σε ένα από τα θέματα: α) Ιδιωτική ζωή και τύπος. Σύγκρουση ή συμβίωση; β) Τύπος και προστασία της προσωπικότητας.

Κείμενο 4. Η μεγάλη δύναμη της μικρής οθόνης

Αυτήν την περίοδο τα διάφορα κανάλια της ιδιωτικής τηλεόρασης διαφημίζουν τα νέα τους προγράμματα. Παρατηρούμε ωστόσο, ότι ο ανταγωνισμός, ο οποίος υποτίθεται ότι θα έπρεπε να συμβάλλει στη δημιουργία καλύτερων προϊόντων και στον πλουραλισμό των επιλογών, οδηγεί αντίθετα σε μια διαρκή πτώση των ποιοτήτων και σε μια όλο και μεγαλύτερη ομοιομορφία.

Οι υπεύθυνοι για τα τηλεοπτικά προγράμματα υποστηρίζουν συνήθως ότι η τηλεόραση δεν είναι παρά ένας καθρέπτης της κοινωνίας μας. Πρόκειται βέβαια για ένα βολικό άλλοθι, που τους χρησιμεύει για να δικαιολογούν τις-συχνά απαράδεκτες- επιλογές τους. Οφείλουμε όμως, να αναγνωρίσουμε ότι όλοι εμείς που ασκούμε κριτική στην κακή ποιότητα των τηλεοπτικών προγραμμάτων θα ήμασταν πιο αξιόπιστοι, αν δεν επιβραβεύουμε ως θεατές αυτό που στιγματίζουμε με το δημόσιο λόγο μας. Εκτός από τη δική μας ευθύνη, υπάρχει ωστόσο και η τάση αυτών που αποφασίζουν για τα τηλεοπτικά προγράμματα να θεωρούν το κοινό περισσότερο απαίδευτο και πιο επιρρεπές στον εκχυδαϊσμό από όσο είναι στην πραγματικότητα.

Υπάρχει βέβαια πάντα η δυνατότητα να κλείνουμε την τηλεόραση που μας προσφέρει χαμηλής ποιότητας προγράμματα. Μπορούμε να υιοθετήσουμε μια κριτική ή ειρωνική στάση απέναντι στο τηλεοπτικό μέσο, χωρίς κατ' ανάγκη να το δαιμονοποιούμε. Αν κάποιος δεν έχει τίποτε άλλο εκτός από την τηλεόραση στη ζωή του, έχει και αυτός μερίδιο ευθύνης για την απώλεια της αυτονομίας του.

Το πεδίο στο οποίο οι κριτικές αντιστάσεις είναι εκ των πραγμάτων ελάχιστες ή ανύπαρκτες και επομένως εκδηλώνεται ακόμα πιο αρνητικά η ικανότητα της τηλεόρασης να εισβάλλει παντού, είναι κυρίως εκείνο της παιδικής ηλικίας.

Πριν από μερικά χρόνια, σε ένα δημοτικό σχολείο στο Τορίνο, μια δασκάλα ζήτησε από τους μικρούς μαθητές της να μη δουν τηλεόραση για μια βδομάδα και έπειτα να καταγράψουν και να σχολιάσουν στο ημερολόγιό τους αυτήν την εμπειρία. Τα παιδιά περιέγραψαν αυτές τις επτά ημέρες σαν μια σκληρή και βασανιστική δοκιμασία. Ένιωθαν λυπημένα σα να τους είχε αφαιρεθεί το αγαπημένο τους παιχνίδι. Δεν ήξεραν τι να κάνουν στον ελεύθερο χρόνο τους, σαν να είχαν χάσει τον επιστήθιο φίλο τους, που τους συντρόφευε στις καθημερινές τους δραστηριότητες. Προφανώς είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι η τηλεόραση είχε αφαιρέσει από τα παιδιά την αναρχική ελευθερία της φαντασίας και που συνοδεύει την παιδική νεότητα

Η τηλεόραση, επομένως, δεν είναι απλώς ένα ουδέτερο τεχνικό εργαλείο που αναπαριστά τον κόσμο ή «καθρεφτίζει» την κοινωνία, αλλά είναι ένα πανίσχυρο μέσο που επηρεάζει και συχνά διαμορφώνει την κρίση μας για τον κόσμο. Γι' αυτό και το χρέος όσων διαχειρίζονται μια τέτοια δύναμη είναι να αναλογίζονται αυτοκριτικά την ηθική, πνευματική και πολιτική τους ευθύνη και να μην υποτάσσουν την εργασία τους αποκλειστικά σε εμπορικές σκοπιμότητες.

(Θαν. Γιαλκέτση, από τον ημερήσιο Τύπο.)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- 1) Ποια είναι η κεντρική ιδέα του κειμένου;
- 2) Κατά τη γνώμη σας η τηλεόραση έχει περισσότερα θετικά χαρακτηριστικά ή αρνητικά; Υποστηρίξτε την άποψή σας με επιχειρήματα.
- 3) Αν εσείς έπρεπε να μη δείτε τηλεόραση για μια εβδομάδα τι θα κάνατε στον ελεύθερο χρόνο σας; Θα μπορούσατε να επιβιώσετε μια εβδομάδα χωρίς τηλεόραση; Γράψτε τρία πράγματα που θα κάνατε.

A _____

B _____

Γ _____

2. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις:

Δε θα ήταν άσχημο να κλείναμε για μερικές μέρες την τηλεόραση...

γιατί _____

_____

γιατί _____

_____

γιατί _____

_____

γιατί _____

_____

3. Α) Να σχηματίσετε προτάσεις με τις εξής λέξεις:

Ο εκχυδαϊσμός, βασανιστικός, το άλλοθι, συντροφεύω, αναλογίζομαι.

Β) Με τη σειρά ρωτήστε ο ένας τον άλλο τη μετάφρασή τους.

4. Φτιάξτε έναν διάλογο με θέμα την εξάρτηση που δημιουργεί η τηλεόραση στους ανθρώπους και το πόσο άσχημα νιώθουν όταν τη στερηθούν, όπως, π.χ., όταν συμβεί μια διακοπή ρεύματος.

5. Πώς μπορεί ο τηλεθεατής να μειώσει τις βλαπτικές επιδράσεις της τηλεόρασης ή και να απαλλαγεί από αυτήν; Σε έκθεση περίπου 500 λέξεων αναπτύξτε τη γνώμη σας.

Κείμενο 5. Οι 10 στρατηγικές χειραγώγησης απο τα ΜΜΕ

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΣΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ

Το θεμελιώδες στοιχείο του κοινωνικού ελέγχου είναι η στρατηγική της απόσπασης της προσοχής που έγκειται στην εκτροπή της προσοχής του κοινού από τα σημαντικά προβλήματα και τις αποφασισμένες από τις οικονομικές και πολιτικές ελίτ αλλαγές μέσω της τεχνικής του κατακλυσμού συνεχόμενων αντιπερισπασμών και ασήμαντων πληροφοριών. Η στρατηγική της απόσπασης της προσοχής είναι επίσης απαραίτητη για να μην επιτρέψει στο κοινό να ενδιαφερθεί για απαραίτητες γνώσεις στους τομείς της επιστήμης, της οικονομίας, της ψυχολογίας, της νευροβιολογίας και της κυβερνητικής. «Διατηρήστε την προσοχή του κοινού αποσπασμένη, μακριά από τα αληθινά κοινωνικά προβλήματα, αιχμάλωτη θεμάτων που δεν έχουν καμία σημασία. Διατηρήστε το κοινό απασχολημένο, τόσο πολύ ώστε να μην έχει καθόλου χρόνο για να σκεφτεί – πίσω στο αγρόκτημα, όπως τα υπόλοιπα ζώα».

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΛΥΣΕΩΝ

Αυτή η μέθοδος καλείται επίσης «πρόβλημα- αντίδραση – λύση». Δημιουργείται ένα πρόβλημα, μια προβλεφθείσα «κατάσταση» για να υπάρξει μια κάποια αντίδραση από τον κόσμο, με σκοπό αυτός ο ίδιος να ορίσει τα μέτρα που η εξουσία θέλει να τον κάνει να δεχτεί. Για παράδειγμα: Αφήνεται να ξεδιπλωθεί και να ενταθεί η αστική βία ή οργανώνονται αιματηρές επιθέσεις που αποσκοπούν στο να απαιτήσει ο κόσμος νόμους ασφαλείας και πολιτικές εις βάρος της ελευθερίας. Ή ακόμα: Δημιουργούν μία οικονομική κρίση ώστε να γίνει αποδεκτή ως αναγκαίο κακό η υποχώρηση των κοινωνικών δικαιωμάτων και η διάλυση των δημόσιων υπηρεσιών.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΣΤΑΔΙΑΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Για να γίνουν αποδεκτά τα διάφορα απαράδεκτα μέτρα, αρκεί η σταδιακή εφαρμογή τους, λίγο λίγο, επί συναπτά έτη. Κατά αυτόν τον τρόπο επιβλήθηκαν τις δεκαετίες του '80 και '90 οι δραστικά νέες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες (νεοφιλελευθερισμός): Ανύπαρκτο κράτος, ιδιωτικοποιήσεις, ανασφάλεια, ελαστικότητα, μαζική ανεργία, μισθοί που δεν εξασφαλίζουν ένα αξιοπρεπές εισόδημα, τόσες αλλαγές που θα είχαν προκαλέσει επανάσταση αν είχαν εφαρμοστεί μονομιάς.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΒΟΛΗΣ

Ένας άλλος τρόπος για να γίνει αποδεκτή μια αντιλαϊκή απόφαση είναι να την παρουσιάσουν ως «επώδυνη και αναγκαία», εξασφαλίζοντας τη συγκατάβαση του λαού τη δεδομένη χρονική στιγμή και εφαρμόζοντάς την στο μέλλον. Είναι πιο εύκολο να γίνει αποδεκτή μια μελλοντική θυσία απ' ότι μία άμεση. Κατά πρώτον επειδή η προσπάθεια δεν καταβάλλεται άμεσα και κατά δεύτερον επειδή το κοινό, η μάζα, πάντα έχει την τάση να ελπίζει αφελώς ότι «τα πράγματα θα φτιάξουν στο μέλλον» και ότι οι απαιτούμενες θυσίες θα αποφευχθούν. Αυτό δίνει περισσότερο χρόνο στο κοινό να συνηθίσει στην ιδέα των αλλαγών και να τις αποδεχτεί με παραίτηση όταν φτάσει το πλήρωμα του χρόνου.

ΑΠΕΥΘΥΝΣΗ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΑΝ ΑΥΤΟ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η πλειονότητα των διαφημίσεων που απευθύνονται στο ευρύ κοινό χρησιμοποιούν λόγο, επιχειρήματα, προσωπικότητες και τόνο της φωνής, όλα ιδιαίτερα παιδικά, πολλές φορές στα όρια της αδυναμίας, σαν ο θεατής να ήταν μικρό παιδάκι ή διανοητικά υστερημένος. Όσο περισσότερο θέλουν να εξαπατήσουν το θεατή τόσο πιο πολύ υιοθετούν έναν παιδικό τόνο. Γιατί; «Αν κάποιος απευθύνεται σε ένα άτομο σαν αυτό να ήταν 12 χρονών ή και μικρότερο, αυτό λόγω της υποβολής είναι πολύ πιθανό να τείνει σε μια απάντηση ή αντίδραση απογυμνωμένη από κάθε κριτική σκέψη, όπως αυτή ενός μικρού παιδιού».

ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Η χρήση του συναισθήματος είναι μια κλασική τεχνική προκειμένου να επιτευχθεί βραχυκύκλωμα στη λογική ανάλυση και στην κριτική σκέψη των ατόμων. Από την άλλη, η χρήση των συναισθημάτων ανοίγει την πόρτα για την πρόσβαση στο ασυνείδητο και την εμφύτευση ιδεών, επιθυμιών, φόβων, καταναγκασμών ή την προτροπή για ορισμένες συμπεριφορές.

Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΕΤΡΙΟΤΗΤΑ

Κάντε το κοινό να είναι ανήμπορο να κατανοήσει τις μεθόδους και τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο και τη σκλαβιά του. «Η ποιότητα της εκπαίδευσης που δίνεται στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις πρέπει να είναι η φτωχότερη και μετριότερη δυνατή, έτσι ώστε το χάσμα της άγνοιας μεταξύ των κατώτερων και των ανώτερων κοινωνικών τάξεων να είναι και να παραμένει αδύνατον να γεφυρωθεί».

ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΡΙΟΤΗΤΑ

Προωθήστε στο κοινό την ιδέα ότι είναι της μόδας να είσαι ηλίθιος, χυδαίος και αμόρφωτος.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΕΝΟΧΗΣ

Κάντε τα άτομα να πιστέψουν ότι αυτά και μόνον αυτά είναι ένοχα για την κακοτυχία τους, εξαιτίας της ανεπάρκειας της νοημοσύνης τους, των ικανοτήτων ή των προσπαθειών τους. Έτσι, τα άτομα, αντί να εξεγείρονται ενάντια στο οικονομικό σύστημα, υποτιμούν τους εαυτούς τους και νιώθουν ενοχές, κάτι που δημιουργεί μια γενικευμένη κατάσταση κατάθλιψης, της οποίας απόρροια είναι η αναστολή της δράσης. Και χωρίς δράση, δεν υπάρχει επανάσταση.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1. Να εξηγήσετε τη καθημέρα στρατηγική με τα δικά σας λόγια.**
- 2. Να σχολιάσετε την εκφράση: «Η μάζα πάντα έχει την τάση να ελπίζει αφελώς ότι τα πράγματα θα φτιάξουν στο μέλλον».**

3. Να μεταφράσετε στα ρωσικά:

Εξασφαλίζομαι τη συγκατάβαση, η ελαστικότητα, η προβλεφθείσα κατάσταση, αρκεί η σταδιακή εφαρμογή, ο νεοφιλελευθερισμός, η αντιλαϊκή απόφαση, ο διανοητικά υστερημένος θεατής, ο κατακλυσμός συνεχόμενων αντιπερισπασμών, η ιδιωτικοποίηση, φτάνει το πλήρωμα του χρόνου, εξεγείρομαι ενάντια στο οικονομικό σύστημα, οργανώνονται αιματηρές επιθέσεις.

- 4. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις από την στήλη Α με τα συνώνυμά τους από την στήλη Β:**

Στήλη Α	Στήλη Β
επώδυνος απαράδεκτος έγκεται επιβάλλω ο καταναγκασμός ο αιχμάλωτος γεφυρώνω η απόρροια	η άσκηση βίας ενυπάρχει θεσπίζω απρόσδεκτος ενώνω οδυνηρός το επακόλουθο ο δούλος

5. Να προτείνετε τις δικές σας στρατηγικές χειραγώγησης από τα ΜΜΕ.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Βίντεο 1. Επικίνδυνη η τηλεόραση για τα μικρά παιδιά;

1. Προσπαθήστε να μαντέψετε τι θα δείτε και θα ακούσετε στο βίντεο. Γράψτε από τρία πράγματα δίπλα σε κάθε τίτλο. Μετά να συγκρίνετε τις απαντήσεις σας ο ένας με τον άλλο.

Θα δούμε το εξής: _____

Θα βλέπουμε το εξής: _____

2. Να βάλετε σωστό ή λάθος:

1) Ο μεγάλος έχει τη δυνατότητα να αναλύσει και να αποβάλλει, το παιδί όμως αδυνατεί να αναλύσει διότι δεν έχει εμπειρία ζωής.

2) Σήμερα η τηλεόραση έχει γίνει η σύγχρονη νταντά.

3) Βλέποντας τηλεόραση το παιδί δέχεται μηνύματα για την κακοποίηση του διπλανού, για τον πόλεμο, που συχνά είναι μέσα στη συζήτηση στην οικογένεια του.

4) Οι ειδικοί συνιστούν να υπάρχει διάλογος ανάμεσα σε γονείς και παιδιά.

3. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

1) Πως η παιδοψυχολόγος χαρακτηρίζει την κατάσταση στην οικογένεια όταν στο σπίτι μπαίνει η τηλεόραση;

2) Γιατί οι γονείς πρέπει να δουν την τηλεόραση μαζί με τα παιδιά;

3) Γιατί οι περισσότερες γονείς δεν έχουν αντίρρηση όταν τα παιδιά είναι απασχολημένα με την τηλεόραση;

4) Πως επηρεάζουν το παιδί τα μηνύματα τα οποία ακούει στην τηλεόραση;

5) Ποιες εμπειρίες συμβουλεύει η παιδοψυχολόγος από τις οποίες το παιδί μπορεί να μάθει να μιλήσει σωστά;

4. Κοιτάξτε στις παρακάτω λέξεις. Προσπαθήστε να θυμηθείτε πως χρησιμοποιήσαν στο βίντεο: αποβάλλοντας, απορροφώ, απορρίπτομαι, υιοθετώ.

5. Να γράψετε τις ερωτήσεις που έκανε η ρεπορτέρ στη παιδοψυχολόγο.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ο αιχμάλωτος

η θεοποίηση

ο κοσμοπολίτης

η ευρυθμία

η σκανδαλοθηρία

η ετεροκατεύθυνση,

ο διάυλος,

η ξενομανία,

η ελευθεροτυπία,

το κρούσμ

ο κομματισμός	αξεδίψαστος
ο παρωπιδισμός	κουτσομπολίστικος
ο γιγαντισμός	η υπερπροβολή
ο προσανατολισμός	εκλαϊκευμένος
η ψευδαίσθηση	επώδυνος
ο καταναλωτισμός	απαράδεκτος
η εγκληματοφοβία	εθνολογικός
η απόρροια	υποτάσσω
η συγκατάβαση	παραποιοώ
η ελαστικότητα	παραχαράσσω
ο νεοφιλελευθερισμός	διαβοκολώ
η ιδιωτικοποίηση	επαληθεύω
το άλλοθι	κατακυριεύω
ο ατομικισμός	εγκλωβίζω
ο εκχυδαϊσμός	συντροφεύω
ο καταναγκασμός καίριος	αναλογίζομαι
εμπορευματοποιημένος	έγκεται
αυταρχικός	επιβάλλω
βασανιστικός	γεφυρώνω
ανεμπόδιστος	εξεγείρομαι
ζοφερός	

ΘΕΜΑ 2.ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ-ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ

Κείμενο 1. Διαφήμιση. Καταναλωτισμός

Επιτακτική σήμερα προβάλλει η ανάγκη για κατάκτηση και διατήρηση μιας υψηλής ποιότητας ζωής. Επειδή μπήκαμε αργά στον κόσμο της τεχνικής κι αποκτήσαμε καθυστερημένα ό,τι αγαθά αυτός εξασφαλίζει, είναι δικαιολογημένο να πέφτουμε σε μια σειρά από συγχύσεις.

Η βασικότερη σύγχυση είναι ότι πιστεύουμε ότι το αυτοκίνητο, η τηλεόραση, οι χίλιες δυο ηλεκτρικές συσκευές μας εξασφαλίζουν ποιότητα ζωής. Τώρα που η δίψα γι' αυτά τα πράγματα έχει σε μεγάλο βαθμό ικανοποιηθεί κι άρχισαν να εμφανίζονται σημάδια κορεσμού, είμαστε υποχρεωμένοι ν' αναθεωρήσουμε τις αντιλήψεις μας αυτές.

Τα αντικείμενα, οι επιτεύξεις της τεχνολογίας αποτελούν προϋποθέσεις για μια ανώτερη ποιότητα ζωής όταν και εφ' όσον χρησιμοποιούνται ορθολογικά και προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των όρων ζωής ώστε να μένει στον άνθρωπο και περισσότερος χρόνος και καλύτερη διάθεση για ν' ασχοληθεί με κάτι ουσιαστικότερο. Από τη στιγμή όμως, που χωρίς να το καταλαβαίνουμε υποδουλωνόμαστε στ' αντικείμενα κι υπάρχουμε γι' αυτά, η ζωή μας φτωχαίνει, δεν πλουτίζει. Καταντάμε να ζούμε με το άγχος της απόκτησης πραγμάτων και φυραίνουν οι ανθρώπινες σχέσεις μας, εξαφανίζονται σιγά-σιγά πολύτιμες ανθρώπινες αξίες, εκφράσεις και εκδηλώσεις, που αυτές και μόνο αυτές, δίνουν τη βάση και το θεμέλιο για την ανάπτυξη μιας ανώτερης ποιότητας ζωής.

Ακριβώς γι' αυτό συμβαίνει σήμερα, που έχουμε τόσα και τόσα πράγματα που μας έλειπαν στο παρελθόν, να πλήττουμε όσο ποτέ, να είμαστε τόσο αδιάφοροι, τόσο αλλοτριωμένοι, τόσο αποξενωμένοι ο ένας από τον άλλο. Ακριβώς γι' αυτό συμβαίνει η ευημερία μας να μην συνοδεύεται με αντίστοιχη πνευματική ανάπτυξη και ψυχική ολοκλήρωση. Ακριβώς γι' αυτό συμβαίνει να αποδυναμώνεται και φθείρεται ό,τι δεν είναι στενά ατομικό και κάθε μορφή γνήσιας και αυθόρμητης συλλογικότητας έχει σχεδόν εξαφανιστεί.

Μας δίνει αλήθεια ο κόσμος αυτός των πάμπολλων αντικειμένων, που αγοράζουμε για μας ή χαρίζουμε στους άλλους ή χαρίζουν εκείνοι σε μας μια πλουσιότερη αίσθηση ζωής: Γίνεται η ζωή μας ανθρωπινότερη και ουσιαστικότερη;

Μέσα σε μια φρενίτιδα «νεωτερισμού» ξεχάσαμε την αξία της ανθρώπινης χειρονομίας κι επικοινωνούμε με δώρα, «αποδεικτικά» των καλών μας αισθημάτων και προθέσεων εκεί, που μια γνήσια επαφή έχει πια εκλείψει. Εκείνο, που τελικά αποδεικνύουμε είναι βέβαια ότι είμαστε άνθρωποι «φτιαγμένοι» κι «επιτυχημένοι», επομένως σε θέση να κάνουμε δώρα ανάλογα με τη θέση μας. Άλλο αν γ' αυτή την «επιτυχία» δεν μας μένει χρόνος να διαβάσουμε ένα βιβλίο, να χαρούμε ένα λουλούδι, να καλλιεργήσουμε μια γλάστρα.

Η σιωπή, η έλλειψη επικοινωνίας απλώνεται ανάμεσά μας όλο και περισσότερο και το κενό που δημιουργείται προσπαθούμε να το καλύψουμε μ' έναν ανταγωνισμό καταναλωτικής επίδειξης κι απλοχεριάς εκεί όπου πραγματική αρχοντιά και ουσιαστικός σεβασμός του άλλου έχουν πια χαθεί. Στεκόμαστε βουβοί και παθητικοί μπροστά στην τηλεόραση και δεχόμαστε κάθε ανόητη φαντασμαγορία, κάθε ηλίθιο φιλμ και κάθε ασυνάρτητο «σόου» σαν ευχαρίστηση. Οι έμποροι του ελεύθερου χρόνου σερβίρουν αποβλακωτικά «υπερθεάματα», που μας φαίνονται διασκεδαστικά, επειδή ξεμάθαμε να επικοινωνούμε φυσιολογικά και νιώθουμε την απειλή της πλήξης και της μοναξιάς να μας κυκλώνει από παντού.

Σημεία των καιρών, ενδεικτικά μιας γιγάντιας πολιτιστικής κρίσης κι ενός γενικευμένου κλίματος παρακμής. Αναμφισβήτητα, και το τίμημα, που πληρώνει ο καθένας μας ατομικά και η κοινωνία στο σύνολό της είναι πολύ μεγάλο για να μπορέσει ν' αγνοηθεί. Από κάπου πρέπει ν' αρχίσει η αντίδραση προς αυτή την καθολική πορεία εκχυδαϊσμού και αλλοτρίωσης, που χαρακτηρίζει την εποχή μας.

Οι νέοι και οι σκεπτόμενοι άνθρωποι είναι η ελπίδα. Οι νέοι, γιατί διατηρούν μέσα τους ζωντανό το όνειρο και τη μεγάλη προσδοκία και δεν έχουν ακόμα παραιτηθεί ούτε συμβιβαστεί και οι σκεπτόμενοι γιατί αρνούνται τη θυσία των γνήσιων ανθρώπινων αξιών στο Μολώχ της καταναλωτικής «ευδαιμονίας»

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να παρουσιάσετε το περιεχόμενο του άρθρου αυτού με μια περίληψη 100 - 120 λέξεων.

2 (α) Κάτω από ποιές προϋποθέσεις σύμφωνα με το συγγραφέα οι επιτεύξεις της τεχνολογίας συντελούν σε μια ανώτερη ποιότητα ζωής.

(β) Να εντοπίσετε τη βασική θέση του συγγραφέα και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί για να τη στηρίξει.

3. (α) Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

Πολύτιμες - ευχαρίστηση - βελτίωση - θεμέλιο - έλλειψη

(β) Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις λέξεις που σας δόθηκαν παραπάνω στην άσκηση 3 (α)

4. Να κοιτάξετε ένα βίντεο «10 καλύτερες διαφημίσεις». Τι διαφημίζει κάθε διαφήμιση; Ποιά διαφήμιση είναι καλύτερη;

5. Σε μια σχολική εκδήλωση πρόκειται να εκθέσετε τις απόψεις σας για τις επιπτώσεις της κοινωνίας της αφθονίας και του καταναλωτισμού στο σύγχρονο άνθρωπο. (450-500 λέξεις)

Κείμενο 2. Καταναλωτισμός

A. ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΥ

1. Η δομή της οικονομίας: στα πλαίσια της ελεύθερης οικονομίας οι ιδιωτικές επιχειρήσεις επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση του κέρδους με την υπερπαραγωγή και έντονη προβολή των προϊόντων τους.

2. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας (αυτοματοποίηση παραγωγής):

- μαζική παραγωγή
- ποικιλία και ελκυστικότητα προϊόντων
- χαμηλό κόστος: προσιτά στο ευρύτερο κοινό.
- 3. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου. Δίνει τη δυνατότητα:
  - ικανοποίησης πρωταρχικών αναγκών
  - για περισσότερες αγορές (επιθυμία για ικανοποίηση δευτερευουσών αναγκών)
- 4. Η χρεοκοπία των πνευματικών, κοινωνικών και ηθικών αξιών αποπροσανατόλισε το άτομο και το έστρεψε:
  - στον υλικό ευδαιμονισμό
  - σε μια νέα ιεράρχηση αξιών (πλούτος, κοινωνική ανάδειξη, «είμαι ό,τι έχω και ό,τι καταναλώνω»).

Ο νεοπλουτισμός, η τάση αυτοπροβολής έκαναν, γι' αρκετούς, την επιδεικτική κατανάλωση τρόπο ζωής.

5. Τα οξυμμένα προβλήματα, το άγχος, η ανία, οδηγούν συχνά το άτομο στην υπερκατανάλωση για εκτόνωση, φυγή.

6. Η υπερκατανάλωση, εξάλλου, προωθείται ως νοοτροπία για αποπροσανατολισμό του λαού από υψηλές επιδιώξεις και διαιώνιση του κατεστημένου.

7. Η διαφήμιση με επιστημονικά επεξεργασμένες τεχνικές ψυχολογικού επηρεασμού προκαλεί τεχνητές, πλασματικές ανάγκες.

B. ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

1. Ο ανταγωνισμός των βιομηχανιών και λοιπών παραγωγικών φορέων συμβάλλει στην ποιοτική βελτίωση των αγαθών.

2. Δυνατότητες επιλογής μεταξύ πολλών – ομοειδών προϊόντων.

3. Βελτίωση των υλικών όρων ζωής, άνοδος βιοτικού επιπέδου.

4. Ο άνθρωπος, ζώντας σ'έναν παραγωγικό και καταναλωτικό οργανισμό, δραστηριοποιείται, γίνεται δημιουργικότερος και βελτιώνει την επαγγελματική του κατάρτιση.

Γ. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

Για το άτομο

1. Στον ψυχισμό του:

- άγχος για την απόκτηση όλο και περισσότερων υλικών αγαθών
- συμπλέγματα κατωτερότητας σε άτομα που αδυνατούν να εξασφαλίσουν ισάριθμα με τους άλλους αγαθά
- ο καταναλωτής, χωρίς μέτρο, είναι δέσμιος των ανικανοποίητων, συνήθως πλασματικών, αναγκών του.

2. Στην πνευματική του υπόσταση:

Η ταύτιση του «έχειν» με το «είναι» οδηγεί στην αδιαφορία για την πνευματική του καλλιέργεια.

3. Στην εργασιακή - επαγγελματική του απασχόληση:

Η εργασία αντιμετωπίζεται, συνήθως, χρησιμοθηρικά, αποκλειστικά ως πηγή κέρδους.

4. Στον κοινωνικό τομέα:

- ο άνθρωπος υπερεργάζεται, με αποτέλεσμα την έλλειψη ελεύθερου χρόνου αλλά και διάθεσης για ουσιαστική επικοινωνία με τους άλλους
- αναπτύσσεται ανταγωνιστική - ατομικιστική διάθεση. Συχνά χρησιμοποιεί ο ένας τον άλλο ως μέσο.

5. Στην ιδεολογία και την πολιτική συνείδηση:

απομάκρυνση από ιδεολογικές αναζητήσεις, υψηλές αξίες, αδιαφορία για τα πολιτικά ζητήματα

Για την κοινωνία

1. Η τάση για υπερκατανάλωση οδηγεί στη μείωση των φυσικών πόρων.
2. Προκαλούνται οικολογικά προβλήματα (μόλυνση, ρύπανση, αύξηση απορριμμάτων).
3. Τόσο η ανικανοποίητη επιθυμία απόκτησης καταναλωτικών αγαθών όσο και ο κορεσμός οδηγούν στην εκδήλωση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας (βία, έγκλημα, ναρκωτικά κ.α.).
4. Δυσχεραίνεται η κοινωνική πρόοδος, αφού η επιδίωξη του υλικού ευδαιμονισμού αναστέλλει τη διάθεση για συνεργασία, προώθηση του κοινωνικού συμφέροντος.
5. Κοινωνίες χωρίς πολιτικά ιδεώδη γίνονται ευάλωτες στις προσπάθειες χειραγώγησής τους.

Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΣΤΟΛΗΣ

1. Συνειδητοποίηση από το ίδιο το άτομο ότι η ποιότητα ζωής και η πραγματική του ευτυχία δεν ταυτίζεται με την απόκτηση πληθώρας υλικών αγαθών.
2. Επαναπροσδιορισμός αξιών και επανιεράρχηση των αναγκών καθώς και ανάπτυξη ευρύτερων ενδιαφερόντων (κοινωνικών, πολιτικών, πολιτιστικών κ.α.).

3. Οικογένεια:

- καλλιέργεια πνεύματος ολιγάρκειας, εγκράτειας και αυτάρκειας
- ανάπτυξη της αίσθησης του μέτρου και του εφικτού στις επιθυμίες.

4. Παιδεία:

Διαμόρφωση ελεύθερων, πολυδιάστατων προσωπικοτήτων με ευρύτητα σκέψης και αυτόνομη βούληση, εσωτερικές αντιστάσεις και ορθή διαβάθμιση των προτεραιοτήτων τους.

5. Πνευματικοί άνθρωποι:

Συμβολή στη διαμόρφωση μιας νέας βιοθεωρίας και κοσμοαντίληψης που θα διασφαλίζει την εσωτερική ισορροπία του ανθρώπου και θα στοχεύει στη δημιουργία μιας κοινωνίας με ανθρωπιστικά ιδεώδη και ανάλογους προσανατολισμούς.

6. ΜΜΕ:

Προβολή θετικών προτύπων, ατόμων απαλλαγμένων από μικροαστικές αντιλήψεις (το νεοπλουτισμό, την κοινωνική επίδειξη) με υγιείς αξίες και ιδανικά, που αγωνίζονται για την πραγμάτωση υψηλών στόχων.

7. Πολιτεία:

Επιβολή δεοντολογικών αρχών στην αθέμιτη και παραπλανητική διαφήμιση, ώστε να μη λειτουργεί ως παράγοντας παραπληροφόρησης και μαζοποίησης.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Διαφήμιση είναι η τεχνική προβολής στο κοινό με κάθε τρόπο μηνύματος που αφορά πρόσωπα, προϊόντα ή ιδέες με σκοπό τη γνωστοποίηση των αρετών, των πλεονεκτημάτων ή του περιεχομένου τους.

A. ΑΙΤΙΑ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΗΣ

- Η αύξηση του κέρδους, ο ανταγωνισμός ομοειδών επιχειρήσεων, η τελειοποίηση του τύπου (έντυπου και ηλεκτρονικού), ο αστικός τρόπος ζωής (διεύρυνση αναγκών και απαιτήσεων),
- η επικράτηση δημοκρατικής αντίληψης που επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση ιδεών (πολιτική διαφήμιση).

B. ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

- Ενημερώνει τους καταναλωτές: για τα προϊόντα (τιμή, χρησιμότητα).
- Παρέχει, έτσι, τη δυνατότητα σύγκρισης και επιλογής μεταξύ ομοειδών προϊόντων, με αποτέλεσμα να κερδίζουν χρόνο και χρήμα για κοινωνικά θέματα και προτείνει μέτρα πρόληψης (κάπνισμα, AIDS).
- Προσπορίζει οικονομικά κέρδη στα ΜΜΕ, ώστε να είναι αδέσμευτα από τα πολιτικά κόμματα και να επιτελούν καλύτερα τον έλεγχο στην εξουσία.

- Ο ανταγωνισμός οδηγεί τις βιομηχανίες στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των τιμών. Έτσι βελτιώνεται το επίπεδο ζωής του ανθρώπου.

- Συμβάλλει στην οικονομική πρόοδο μιας χώρας με: την αύξηση παραγωγής και κατανάλωσης προϊόντων και την ανάπτυξη του εμπορίου

- Συμβάλλει στην περιστολή της ανεργίας: δημιουργούνται νέα επαγγέλματα (διαφημιστές, μακετίστες, γραφίστες) και απασχολούνται περισσότεροι άνθρωποι για την αύξηση της παραγωγής.

Γ. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

- Προβάλλει πρότυπα κατανάλωσης και τελικά πρότυπα ζωής και αξιών τέτοιων που μεταβάλλουν τον πολίτη σε εύκολο θύμα της απληστίας του κεφαλαίου.

- Η διαφήμιση επιβάλλεται με το να πλήττει καταλυτικά την ελευθερία της βούλησης,

- αλλοτριώνει ψυχολογικά τον άνθρωπο. Χάνοντας τη δύναμή του για πρωτοβουλία, ο άνθρωπος δεν είναι πια ο εαυτός του, είναι ήδη ένας άλλος του οποίου η προσωπικότητα τον αντικατέστησε.

- πετυχαίνει τον εθισμό των μαζών, εκτός από την αποδοχή και υπακοή σε διαφημιστικά μηνύματα, στην αποδοχή μηνυμάτων πολιτικού και ιδεολογικού περιεχομένου. Έτσι, οι μάζες απογυμνώνονται έντεχνα από το αναφαίρετο δικαίωμα και καθήκον τους να αποφασίζουν για την τύχη τους.

- Δημιουργεί πλασματικές ανάγκες και αυξάνει το άγχος για την απόκτηση των διαφημιζόμενων προϊόντων.

- Η συνεχής διαφήμιση παραπληροφορεί και αποπροσανατολίζει τον καταναλωτή για την ποιότητα του διαφημιζόμενου προϊόντος.

- Προκαλεί φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, βία και εγκληματικότητα, ιδίως στους νέους, προκειμένου να εξασφαλίσουν τα καταναλωτικά αγαθά.

- Επιδρά αρνητικά στον ιδεολογικό κόσμο του ανθρώπου: το καταναλωτικό πνεύμα αμβλύνει το ενδιαφέρον του για τα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα και ο άνθρωπος γίνεται υλιστής, ενώ απομακρύνεται από κάθε είδους ανώτερα ιδανικά και αξίες,

Ευτελίζει την προσωπικότητα του ατόμου με:

- την κακή αλλά και προσβλητική χρησιμοποίηση των ατόμων και κυρίως του γυναικείου φύλου,

- τη γελοιοποίηση των ανθρώπινων σχέσεων και συναισθημάτων.

Προκαλεί αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον:

- οι αφίσες ρυπαίνουν, καταστρέφουν και αλλοιώνουν την αισθητική του φυσικού τοπίου.

- με τη μεγιστοποίηση της παραγωγής εξαντλούνται οι φυσικοί πόροι.

Η διαφήμιση ωραιοποιεί τη ζωή, καλύπτει τις άσχημες πλευρές της, διαστρεβλώνει την αλήθεια και παρουσιάζει στον άνθρωπο έναν εξωπραγματικό, πλαστικό κόσμο.

Κακοποιεί τη γλώσσα, με τη συνθηματική χρήση της και την πληθώρα ξενικών στοιχείων.

Δ. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ των αρνητικών πλευρών της διαφήμισης

- Το κράτος, ως έκφραση του οργανωμένου κοινωνικού συνόλου, μπορεί να παρέμβει και να καθιερώσει όρια και υποχρεώσεις, από την πλευρά των διαφημιστών, για σεβασμό της αλήθειας, προς χάρη του καταναλωτή.

- Η διαφήμιση να στηρίζεται στην αρχή: της αλήθειας, της αντικειμενικότητας, του θεμιτού ανταγωνισμού, του σεβασμού κοινωνικών - πολιτισμικών αξιών.

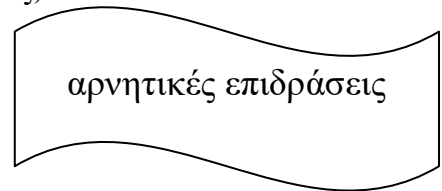
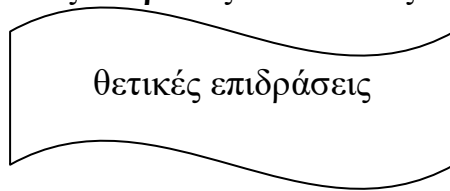
- Ο πολίτης οφείλει να: προκρίνει, κι αυτό είναι αποτέλεσμα παιδείας, εκείνα τα προϊόντα που πραγματικά του χρειάζονται., να συνειδητοποιήσει ότι η ευτυχία δε βρίσκεται στην κατανάλωση, να συμμετέχει σε ενώσεις καταναλωτών που μεριμνούν για την προστασία του κοινού από την παραπλάνηση και την κερδοσκοπία.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε τις λέξεις που ανήκουν στις παρακάτω θεματικές ομάδες:

Καταναλωτισμός	Διαφήμιση
Ουσιαστικά	
Επίθετα	
Ρήματα	

2. Ποιά σχέση υπάρχει μεταξύ του καταναλωτισμού και την διαφήμιση;
Ποιές επιδράσεις είναι θετικές και ποιές αρνητικές;

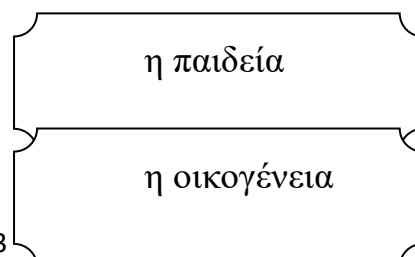
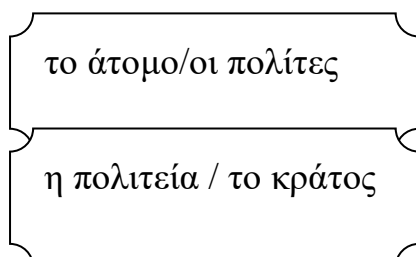

- ενημερώνει, γνωστοποιεί τους καταναλωτές για τα προσφερόμενα προϊόντα
- καταπολεμά την ανεργία
- διογκώνει τις ατομικές ανάγκες με την προβολή πολλών υλικών αγαθών
- αναπτύσσεται το εμπόριο
- ο άνθρωπος ωθείται στην υπερκατανάλωση
- διαστρεβλώνει την αλήθεια και παρουσιάζει έναν εξωπραγματικό και φαντασικό κόσμο
- οι κρατικές διαφημίσεις αποτρέπουν από βλαβερές για την υγεία συνήθειες, ενημερώνουν για κινδύνους
- περιορίζει την ελευθερία τη βούλησης και της σκέψης

3. Να μεταφράσετε τις παρακάτω φράσεις:

- η μεγιστοποίηση του κέρδους – _____
- η ελκυστικότητα προϊόντων – _____
- οι πρωταρχικές αναγκές – _____
- η χρεοκοπία των πνευματικών αξιών – _____
- ο υλικός ευδαιμονισμός – _____
- τα οξυμμένα προβλήματα – _____
- οι πλασματικές ανάγκες – _____
- η κοινωνική πρόοδος – _____
- η επανιεράρχηση των αναγκών – _____
- ο παράγοντας παραπληροφόρησης και μαζοποίησης – _____

4. Ποιοί τρόποι αντιμετώπισης των αρνητικών πλευρών της διαφήμισης μπορεί να κάνει:

5. Να εκφράσετε σε γραπτή μορφή την άποψή σας για το ρόλο της διαφήμισης στη σύγχρονη κοινωνία; Υπάρχουν μέτρα προστασίας από διαφήμιση και καταναλωτισμό; Ατομικά και κοινωνικά μέτρα.

Κείμενο 3. Διαφήμιση και βία

Τι έκανε για χρόνια η διαφήμιση με παραγγελία του συστήματος;

Ερέθιζε τις επιθυμίες. Κάνοντας το όμως, δεν ώθησε απλά τον κόσμο να θέλει, αλλά του είπε τί να θέλει και τί ήταν καλό να θέλει. Αν το σκεφτούμε καλά θα δούμε ότι πέτυχε δυο αποτελέσματα από «αντικειμενική» άποψη επαναστατικά (οι προθέσεις δε μας ενδιαφέρουν εδώ). Οι συντηρητικές κοινωνίες και οι αντιδραστικοί παιδαγωγοί δήλωναν πάντα με σοφό τρόπο ότι οι υπερβολικές επιθυμίες είναι κακό πράγμα και ότι κατ' αρχήν δεν πρέπει να δίνουμε στους φτωχούς την εντύπωση ότι μπορούν ν' αποκτήσουν τα πράγματα των πλουσίων. Το ότι οι βασιλιάδες μεταποπίζονταν με τη φορητή πολυθρόνα ήταν απόδειξη ότι αυτό το σκεπαστό πολυτελές φορείο ήταν Βασιλικό πράγμα: κανείς άλλος δεν μπορούσε να το θέλει.

Η διαφήμιση, μεταφράζοντας τη φορητή πολυθρόνα σε «αυτοκίνητο», είπε ακόμη και στον άνεργο ότι μπορούσε να επιθυμεί αυτοκίνητο, ότι όλοι μπορούσαν να το αποκτήσουν κι ότι, πάντως, περισσότερο από δικαίωμα, ήταν υποχρέωση να το επιθυμούν.

Μια επιθυμία, ερεθισμένη κι ανικανοποίητη, μπορεί να πάρει δύο δρόμους: την ατομική εξέγερση (την εγκληματική πράξη για παράνομη ιδιοποίηση των αγαθών άλλου) και τη συλλογική επανάσταση (τον κοινωνικό αγώνα για σωστότερη διανομή του κοινού πλούτου). Δεν μπορούμε ν' αρνηθούμε ότι ένα από τα αποτελέσματα της καταναλωτικής προπαγάνδας υπήρξε και η αύξηση της κοινωνικής αγωνιστικότητας για την κατάκτηση μιας ευδαιμονίας που παρουσιαζόταν σαν δυνατή για όλους και που τελικά ήταν σχεδόν άφραστη.

Και να που η κοινωνία, αφού πρώτα ερέθισε τις επιθυμίες για όλα τα πράγματα, τρομοκρατείται γιατί ο κόσμος απαιτεί τουλάχιστον ένα μέρος χωρίς να πρέπει αναγκαστικά να εγκληματήσει. Είναι σαν να έλεγε το σύστημα στους υπηκόους του: «Έπρεπε να θέλετε να ξοδέψετε όλο το μισθό σας, και το δέκατο τρίτο και το δέκατο τέταρτο, αλλά τώρα το παρακάνετε: τώρα θέλετε και αύξηση μισθού! Το παιχνίδι δεν ήταν έτσι. Μην υπερβάλλετε, και σκεφτείτε τα αγαθά της λιτότητας». Και τώρα που ο κόσμος επιθυμεί υπερβολικά πράγματα ποιος φταίει; Η διαφήμιση, για παράδειγμα, που πρέπει να προκαλεί επιθυμίες για ψυγεία (κι αλίμονο αν δεν πουληθούν αρκετά, θα κλείσουν τα εργοστάσια). Αλλά αν για ν' αγοράσει ο κόσμος ψυγεία απαιτεί νέα συλλογική σύμβαση εργασίας, τότε κάτι δεν πάει καλά. Συναγερμός, οι πολίτες καταναλώνουν πολλά, ζητούν πολυτέλειες.

Πώς να δικαιολογηθούν γι' αυτό; Κατηγορώντας στην τύχη, παράλογα. Γιατί ο κύκλος είναι φαύλος, η βία βρίσκεται στην ίδια την ιδέα του κέρδους, είναι παλιά

ιστορία: πρέπει να επιθυμείς αυτά που σου προσφέρω όχι αυτά που έχω εγώ, διαφορετικά όλα τέλειωσαν. Πράγματι τελείωσαν: η βία αποτέλεσμα όχι αιτία αυτής της κατάστασης.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου.

2. Λεξιλογικές – σημασιολογικές ασκήσεις

(α) Τρομοκρατία: αναλύστε τη λέξη στα συνθετικά της και σχηματίστε πέντε νέες λέξεις, διατηρώντας το δεύτερο συνθετικό.

(β) Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας μεταξύ των δοσμένων λέξεων την κατάλληλη: *αντίδραση, ιδιοποίηση, προπαγάνδα, λιτότητα*:

❖ Η πράξη του σφετερισμού, της οικειοποίησης αγαθού άλλου ονομάζεται _____

❖ Η συστηματική προσπάθεια για διάδοση ιδεών, αρχών ή δογμάτων αποκαλείται _____

❖ Η πολιτική τάση που αποσκοπεί στη συντήρηση του κατεστημένου και στρέφεται κατά των νέων ιδεών ονομάζεται _____

❖ Η επιλογή και εφαρμογή κοινωνικών και οικονομικών πολιτικών με κύριο χαρακτηριστικό τη συμπίεση των αναγκών και τον περιορισμό της κατανάλωσης ονομάζεται _____

3. Να συμπληρώσετε τα κενά στις στήλες Β και Δ ώστε να σχηματιστούν ζεύγη αντωνύμων και συνωνύμων αντίστοιχα.

A	B	Γ	Δ
συντηρητικός	≠	ανικανοποίητος	=
παράνομος	≠	εξέγερση	=
άφταστος	≠	ευδαιμονία	=
συλλογικός	≠	ερεθίζω (επιθυμία)	=

4. Να επιλέξετε το σωστό

α. Η διαφήμιση

- διεύρυνε το χάσμα μεταξύ των κοινωνικών τάξεων
- συρρίκνωσε τη μεταξύ τους απόσταση
- δεν επηρέασε ταξικούς συσχετισμούς

β. Η διαφήμιση ερεθίζοντας τις επιθυμίες για υλικά αγαθά

- συντέλεσε στην αύξηση της ανομίας
- ενθάρρυνε προς συνδικαλιστικές διεκδικήσεις
- ώθησε και προς τις δύο κατευθύνσεις

γ. Το σύγχρονο οικονομικό σύστημα στηρίζει την επιβίωσή του

- στη συνεχή κατανάλωση
- στη σταθερή εισοδηματική ενίσχυση των κοινωνικών στρωμάτων
- στην άνοδο του Βιοτικού επιπέδου

δ. Η επιστράτευση της διαφήμισης για τη στήριξη της οικονομικής δομής των αναπτυσσόμενων κοινωνιών μακροπρόθεσμα αποδείχτηκε

- στρατηγική ευφυής και πετυχημένη
- μέθοδος ανεπαρκής
- κίνηση αυτοπαγίδευσης μιας κοινωνίας που ήθελε να κερδίσει χωρίς να είναι διατεθειμένη να δώσει τα πρραπαιτούμενα

5. Ο συγγραφέας παρουσιάζει τη σχέση-διαφήμισης και βίας ως σχέση αιτίας και αποτελέσματος. Σ' ένα κείμενο διακοσίων περίπου λέξεων αναλύστε αυτό το συσχετισμό.

Κείμενο 4. Οι πιο παγκοσμιοποιημένοι καταναλωτές είναι οι νέοι

Χωρίς αμφιβολία, η πιο τρανή απόδειξη της παγκοσμιοποίησης είναι αφενός η κατανάλωση των νέων και, αφετέρου οι κοινές συνήθειές τους. Έτσι, σε έναν κόσμο ο οποίος κατασπαράσσεται από εμπορικούς πολέμους και οικονομικούς εθνικισμούς, η νεολαία, περισσότερο από κάθε άλλον, είναι ένας σημαντικός συνδετικός οικονομικός κρίκος – με τεράστια, επίσης, κοινωνική σημασία.

Οι σημερινοί νέοι είναι πολύ διαφορετικοί από αυτούς των προηγούμενων γενιών. Είναι η πρώτη γενιά που μεγάλωσε με υπολογιστές, έχουν ταξιδέψει πολύ περισσότερο από τους γονείς τους. Έχουν να πουν ένα σωρό πράγματα και αντιδρούν περισσότερο επιθετικά. Η παγκόσμια νεολαία ασχολείται με κοινωνικά θέματα, κυρίως με το περιβάλλον, και κάνει πράξη τα πιστεύω της. Τα κορίτσια στην Αμερική αγοράζουν καλλυντικά που δεν έχουν δοκιμαστεί πάνω σε ζώα, ενώ στη Γερμανία τα επιστρεφόμενα μπουκάλια της Coca Cola και της Pepsi έχουν μεγάλη επιτυχία.

Η σημερινή νεολαία αισθάνεται ότι έχει κληρονομήσει έναν επικίνδυνο κόσμο, ο οποίος βρίσκεται σε παρακμή. Η μόλυνση, η βία, ο ρατσισμός και το AIDS δυσκολεύουν καθημερινά

τη ζωή τους. Δεν θέλουν άλλο την καταστροφή που έχουν σπείρει παντού οι γονείς τους. Όλο και περισσότεροι νέοι ενδιαφέρονται για άλλες φυλές, γι' αυτό και το παγκόσμιο ενδιαφέρον για τις εθνικές μουσικές όπως το ραπ, η ρέγκε, η σάλσα, καθώς και η γοητεία της κουλτούρας των μαύρων.

Τα σπορ είναι η δεύτερη παγκόσμια γλώσσα των νέων. Το βλέπουμε στους αγώνες μπάσκετ στην Ελλάδα. Το διαπιστώνουμε στα κοινά είδωλα που έχουν οι νέοι Ζιντάν, Μπέκαμ, Γκάλης, Τζόρνταν υπήρξαν και είναι παγκόσμια είδωλα για τους νέους του κόσμου.

Σήμερα, πολύ περισσότεροι νέοι κερδίζουν μόνοι τους τα λεφτά που ξοδεύουν. Οι εργαζόμενοι νέοι έχουν επιφέρει τρομακτικές αλλαγές στην οικογενειακή δομή. Όμως, σε πολλές χώρες βιώνουν τη μάστιγα της ανεργίας και την αβεβαιότητα για το μέλλον τους. Γι' αυτό παρουσιάζει άνοδο και η βία των νέων, ιδιαιτέρως σε χώρες με υψηλά ποσοστά μεταναστών. Παρ' όλα αυτά, η νεολαία ξέρει να ελπίζει.

Και οι εταιρείες θα πρέπει να τον κατανοούν και να τον αφουγκράζονται. Αλλά θα πρέπει, επίσης, να καταλάβουν ότι θα ήταν ωφέλιμο για αυτές να συμβάλουν και στην καταπολέμηση της ανεργίας των νέων. Μέρος των ενεργειών τους σε δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης* θα πρέπει να είναι οι νέοι, διότι τελικά αυτοί είναι ήδη το μέλλον του πλανήτη.

* Ο όρος Εταιρική κοινωνική ευθύνη αναφέρεται στις ενέργειες των επιχειρήσεων που αποσκοπούν στην συμβολή αντιμετώπισης περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. **Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 80-100 λέξεις.**
2. **Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80- 100 λέξεων την ακόλουθη άποψη:** «Οι εργαζόμενοι νέοι έχουν επιφέρει τρομακτικές αλλαγές στην οικογενειακή δομή».
3. Η διαφήμιση είναι το κυριότερο μέσον για την πληροφόρηση του καταναλωτικού κοινού σχετικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά. Ωστόσο η νομοθεσία θέτει συγκεκριμένους περιορισμούς προκειμένου να προστατευθούν οι καταναλωτές από πρακτικές που θίγουν τα δικαιώματά τους. Βάσει της νομοθεσίας απαγορεύεται η αθέμιτη διαφήμιση (ως μία μορφή αθέμιτης εμπορικής πρακτικής). *Αθέμιτη* εννοείται η διαφήμιση όταν είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις της επαγγελματικής ευσυνειδησίας και στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή.
Να βρείτε τις πληροφορίες ποιά διαφήμιση θεωρείται αθέμιτη και μερικά παραδείγματά της.

4. Να ταιριάζετε Α'στήλη(λέξεις) με τη Β'στήλη(ερμηνείες):

1) η κατανάλωση	η ακούσια αποχή από την εργασία, η έλλειψη απασχόλησης, θέσεων εργασίας
2) η παρακμή	επιτίθεται με δριμύτητα εναντίον κάποιου
3) η ανεργία	που εργάζεται στα πλαίσια της κοινωνίας και συνήθ. προσφέρει μισθωτή εργασία
4) κερδίζω	μείωση, φθορά της ακμής, της ανάπτυξης, της ισχύος και, με επέκταση, της αξίας, του κύρους
5) κατασπαράσσω	χρησιμοποίηση ενός μέρους από κάποια ποσότητα ή από κάποιο αριθμό οικονομικών αγαθών ή υπηρεσιών, σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, για την

	ικανοποίηση προσωπικών ή οικογενειακών συνήθ. αναγκών
6) ο εργαζόμενος	αποκτώ χρήματα από την εργασία μου ή από άλλη δραστηριότητα

1)____, 2)____, 3)____, 4)____, 5)____, 6)____ .

5. Να απαντήσετε στην ερώτηση: «Ποιο ρόλο έχει παίξει η διαφήμιση στην επίταση της συμπεριφοράς του καταναλωτισμού, καθώς επίσης και στις συνέπειες της σήμερα». Επιπλέον, να προτείνετε τρόπους περιστολής αυτής της συμπεριφοράς.

Κείμενο 5.3 Βασικά tips για διαφήμιση μέσω Ίντερνετ

Με την εμφάνιση των social media αλλά και καινούριων τεχνολογιών στις μηχανές αναζήτησης, η χρήση του ίντερνετ από τις επιχειρήσεις ως διαφημιστικό εργαλείο απέκτησε νέες, λίγο διαφορετικές αλλά δυναμικά πανίσχυρες δυνατότητες. Έτσι, οι επιχειρήσεις που αποφασίζουν σήμερα να επενδύσουν ένα τμήμα του προϋπολογισμού τους σε διαφημιστικές εκστρατείες στο ίντερνετ, μπορούν να ακολουθήσουν τις παρακάτω επιλογές ή και συνδυασμό αυτών:

- **E-mail marketing:** Πρόκειται ίσως για την παλιότερη μορφή διαφήμισης μέσω του ίντερνετ, που χρησιμοποιείται ακόμα ευρύτατα. Το e-mail marketing ένα μέσο που επιτρέπει την απευθείας και άμεση επικοινωνία μηνυμάτων στους καταναλωτές προϊόντων και υπηρεσιών, με τρόπο που μπορεί να είναι πολύ αποδοτικός, αν γίνεται σωστά. Μια καλή λίστα παραληπτών ενός newsletter, ας πούμε, μπορεί πολύ εύκολα να μετατραπεί σε αυξημένες πωλήσεις, αν η λίστα είναι αξιόλογη και οργανικά αναπτυγμένη και αν η μετάδοση των μηνυμάτων γίνεται ορθολογικά και με σεβασμό στους κανόνες ορθής χρήσης. Βασική προϋπόθεση σε αυτή την μορφή διαφήμισης είναι η συνέπεια της επικοινωνίας που θα έχετε με το κοινό σας.

TIP E-mail marketing: Το Newsletter πρέπει να είναι συχνό, τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα και η ύλη του να είναι ουσιαστική και χρηστική για τον παραλήπτη. Σε αντίθετη περίπτωση, το ποσοστό αναγνωσιμότητας θα μειώνεται με την πάροδο του χρόνου.

- **Web marketing:** Μια μεγάλη και πολυδιάστατη κατηγορία που περιλαμβάνει τη δημιουργία online περιεχομένου για την προβολή προϊόντων και υπηρεσιών στους αναγνώστες του web. Η απλούστερη μορφή του είναι η δημιουργία εταιρικών websites – που μπορεί να είναι παράλληλα και σε online καταστήματα – και η χρήση διαφημιστικού χώρου (display advertising ή content marketing) σε τρίτα websites, ανάλογα με τα κοινά στα οποία απευθύνεται κάθε brand.

Συμπληρωματικά εργαλεία αυτής της κατηγορίας αποτελούν το SEO marketing, που βοηθά τα brands να τοποθετούν την online παρουσία τους με το βέλτιστο τρόπο στα αποτελέσματα αναζητήσεων συναφών με το αντικείμενό τους στο Google, καθώς και υπηρεσίες όπως τα Google AdWords, που επιτρέπουν σε εταιρείες να αγοράζουν προβολή σε τρίτα websites και υπηρεσίες της Google σε τιμές που μπορεί να είναι εξαιρετικά χαμηλές.

TIP Web marketing: Για μία Display καμπάνια δημιουργήστε banners σε διάσταση που να είναι προσαρμόσιμη στα περισσότερα sites, ώστε να μην χρειάζεται να σχεδιάζετε πολλά banner. Για παράδειγμα, 300X250 είναι μια διάσταση που μπορεί να ενταχθεί σε πολλά web sites. Επιλέξτε με προσοχή, όχι μόνο τα sites που θέλετε να διαφημιστείτε, αλλά και τις ενότητες μέσα σε αυτά. Αυτό σε πολλές περιπτώσεις δίνει μεγάλη αξία στην καμπάνια σας.

- **Social Media Marketing:** Η χρήση των κοινωνικών δικτύων όπως το Facebook και το Twitter μπορεί να συμβάλει στη γρηγορότερη διάδοση του διαφημιστικού μηνύματος, καθώς η άμεση αλληλεπίδραση των μελών τους λειτουργεί πολλαπλασιαστικά. Επιπλέον, η άντληση πληροφοριών για το προφίλ των χρηστών αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την επικοινωνία των μηνυμάτων σε στοχευμένο κοινό.

TIP Social Media Marketing: Το πολλά likes στην facebook σελίδα μας δεν είναι το κλειδί της επιτυχίας. Τα Ποιοτικά likes είναι το Κλειδί της επιτυχίας , που σημαίνει ότι θέλουμε

να κάνουν like στην σελίδα μας μόνο όσοι τους ενδιαφέρει η ύλη που εντάσσουμε σε αυτό. Δημιουργήστε διαγωνισμούς με δώρα που είναι κοντά στο αντικείμενό σας (το δώρο tablet δεν είναι για όλους). Προσοχή στο δημιουργικό του banner για τα social media. Για παράδειγμα, το facebook banner δεν έχει το μέγεθος μιας ολοσέλιδης καταχώρησης που ίσως έχετε στο μυαλό σας. Το δημιουργικό πρέπει να είναι ξεκάθαρο και το μήνυμα μέχρι 4 λέξεις. Καθώς η χρήση του ίντερνετ επεκτείνεται σε όλο και μεγαλύτερα κοινά, με όλο και περισσότερους τρόπους – βλέπε τη ραγδαία ανάπτυξη του mobile internet – η διαφημιστική παρουσία επιχειρήσεων κάθε μεγέθους στο μέσο με οποιαδήποτε από τις παραπάνω μεθόδους κρίνεται απαραίτητη. Είναι βασικός στόχος κάθε επιχείρησης να πηγαίνει εκεί που είναι οι υποψήφιοι πελάτες της κι αυτό το «εκεί» βρίσκεται όλο και περισσότερο online.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- 1) Ποιά είναι 3 βασικοί τρόποι για διαφήμιση μέσω ίντερνέτ;
- 2) Τι μορφή διαφήμισης μέσω ίντερνέτ είναι παλαιότερη; Πως λειτουργεί;
- 3) Ποιά πρέπει να είναι η συχνότητα του Newsletter;
- 4) Ποιά κατηγορία περιλαμβάνει τη δημιουργία online περιεχομένου για την προβολή προϊόντων; Τι είναι συμπληρωματικά εργαλεία αυτής της κατηγορίας;
- 5) Τι μπορεί να συμβάλει στη γρηγορότερη διάδοση του διαφημιστικού μηνύματος; Ποιό είναι κλειδί επιτυχίας;

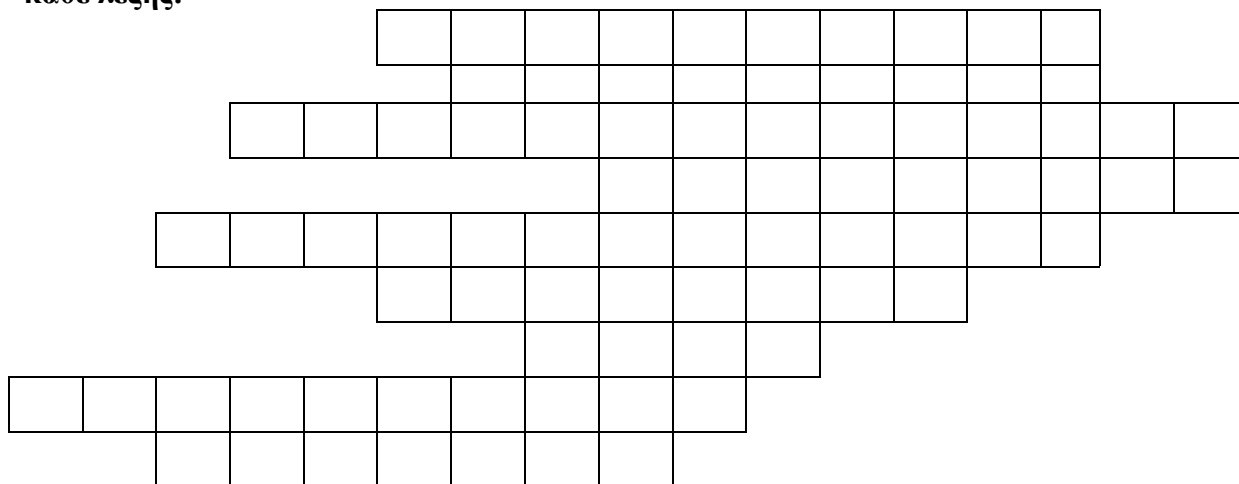
2. Να διαβάσετε τα πλεονεκτήματα των διαφημίσεων μέσω ίντερνέτ. Να γράψετε τα μειονεκτήματα αυτών των διαφημίσεων

με	μπορείτε να
<ul style="list-style-type: none"> • χαμηλότερο κόστος – κοστίζει ασύγκριτα πιο φθηνά από τη διαφήμιση σε μια εφημερίδα ή περιοδικό, ή από την εκτύπωση και τη διανομή έντυπου διαφημιστικού υλικού • παγκόσμια πρόσβαση 24 ώρες το 24ωρο • πλούσιο περιεχόμενο –φωτογραφικό υλικό, κατάλογος προϊόντων, τιμές, τεχνικές προδιαγραφές κλπ • εύκολη, συνεχή και γρήγορη ενημέρωση και αλλαγή του διαφημιστικού υλικού 	<ul style="list-style-type: none"> • επεκτείνετε το όνομα της επιχείρησής σας σε περιοχές που δεν είχατε μέχρι τώρα τη δυνατότητα να καλύψετε • δραστηριοποιηθείτε σε αγορές που διαφορετικά θα ήταν αδύνατο να προσεγγίσετε • προωθήσετε τα προϊόντα σας σε πιο εξειδικευμένο κοινό • ενημερώνετε τους πελάτες σας για τα καινούρια προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχετε

3. Να κάνετε ένα διάλογο που παρουσιάζετε πως δημιουργείται μια διαφήμιση, το σλόγκαν της κ.τ.λ.

4. Να κοιτάξετε στον σταυρόλεξο. Μόνοι σας πρέπει να δώσετε την ερμηνεία της κάθε λέξης:

- 1) _____.
- 2) _____.
- 3) _____.
- 4) _____.
- 5) _____.
- 6) _____.
- 7) _____.
- 8) _____.
- 9) _____.
- 10) _____.

5. Να κοιτάξετε τέσσερα βίντεο – 2 διαφημίσεις COLGATE και 2 διαφημίσεις JONSONS BABY SHAMPOO. Ποιά μέσα χρησιμοποιεί κάθε διαφήμιση; Κατά τη γνώμη σας ποιά διαφήμιση είναι πιο αποδεικτική; Γιατί; Να κάνετε δικές σας διαφημίσεις COLGATE και JONSONS BABY SHAMPOO.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- η άντληση πληροφοριών
- αποβλακωτικός
- αγνώ
- αποδεικτικός
- η αλλοτρίωση
- το διαφημιστικό εργαλείο
- δυσχεραίνω
- ο εκχυδαϊσμός
- η ελκυστικότητα
- ερεθίζω
- η επίδευξη
- επιδιώκω
- η επιτακτική ανάγκη
- η ευημερία
- η ιεράρχηση αξιών
- το καταναλωτικό πνέυμα
- κατασπάρασσω
- η κοινωνική παθογένεια
- η κοινωνική πρόοδος

ο κορεσμός
η μεγιστοποίηση του κέρδους
η πρόθεση
προσιτός
οι πρωταρχικές ανάγκες
η φαντασμαγόρια
φθείρομαι
φυραίνω
ο υλικός ευδαιμονισμός
ο υλιστής
οι υπερβολικές επιθυμίες
η υπερκατανάλωση
η υπερπαραγωγή
υποδουλώνω

ΘΕΜΑ 3. ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ. ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

Κείμενο 1. Ρατσισμός: Αίτια-συνέπειες

Ο κοινωνικός ρατσισμός, η ιδιότυπη αυτή μορφή φανατισμού, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που καλείται ν' αντιμετωπίσει ο σημερινός άνθρωπος σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ορισμός:

Απορρίπτοντας την αρχή της ισότητας, η ιδεολογία του ρατσισμού διακρίνει και διαχωρίζει με τρόπο μεροληπτικό τους ανθρώπους, ανάλογα με το χρώμα, το φύλο, την καταγωγή, το επάγγελμά τους.

Παραδείγματα κοινωνικού ρατσισμού έχουμε πολλά, που δεν εμφανίζονται σε στενά τοπικά πλαίσια, αλλά χαρακτηρίζουν σχεδόν όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες σε παγκόσμιο επίπεδο: απέναντι στις γυναίκες, απέναντι στους νέγρους και σε ανθρώπους άλλων φυλών (Εβραίους, Ασιάτες, τσιγγάνους), απέναντι σε άτομα που μειονεκτούν πνευματικά ή σωματικά (ψυχικά ασθενείς, σωματικά ανάπηρους, φορείς του AIDS).

Ιστορική αναδρομή:

Εκδηλώσεις ρατσισμού συναντούμε στην αρχαιότητα με το διαχωρισμό των ανθρώπων σε ελεύθερους και δούλους. Ο ρατσισμός αργότερα κυριάρχησε ως ιδεολογία και χαρακτήρισε ολόκληρες εποχές στη μακρά ιστορία του ανθρώπου (αποικιοκρατία – ναζιστική Γερμανία). Σήμερα, ο ρατσισμός έρχεται να ενισχύσει το γενικότερο κλίμα των αντιθέσεων και συγκρούσεων που κυριαρχεί στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Αίτια:

1. Ένα από τα σημαντικότερα αίτια, που καλλιεργεί και θρέφει το φαινόμενο του ρατσισμού, είναι το χαμηλό πνευματικό και μορφωτικό επίπεδο πολλών ανθρώπων. Η πνευματική ρηχότητα εμποδίζει τον άνθρωπο να προσεγγίσει ηθικά και συναισθηματικά τους συνανθρώπους του μέσα από τις αρχές του ανθρωπισμού και ενισχύει την ανισότητα και την κυριαρχία του ισχυρού.

2. Οι προκαταλήψεις απέναντι σε ομάδες ανθρώπων ενισχύουν την ιδεολογία του ρατσισμού. Οι προκαταλήψεις αυτές εξαρτώνται από το πνευματικό επίπεδο των ατόμων.

3. Πολλές μορφές κοινωνικού ρατσισμού οφείλονται σε οικονομικά συμφέροντα. Γι' αυτό το λόγο καλλιεργείται ένα κλίμα εχθρικό εναντίον ατόμων ή ομάδων, με σκοπό να επιτευχθεί ο παραγκωνισμός τους από την κοινωνική και οικονομική ζωή.

4. Στη σημερινή εποχή οι ανταγωνιστικές τάσεις χαρακτηρίζουν τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων και πολύ συχνά οδηγούν στη ζήλια, στο μίσος, γεγονός που βοηθά στην υιοθέτηση ρατσιστικών αντιλήψεων.

5. Η δημιουργία συμπλεγμάτων κατωτερότητας ή ανωτερότητας αποτελεί μια άλλη σημαντική αιτία ρατσισμού. Ορισμένοι άνθρωποι, προσπαθώντας να καλύψουν δικές τους

ατέλειες και ελαττώματα, που οφείλονται στην ασταθή προσωπικότητά τους, υποβιβάζουν τους άλλους για να υπερυψωθούν οι ίδιοι.

6. Η έλλειψη σεβασμού μεταξύ των ανθρώπων και γενικά καλλιέργειας των ανθρωπιστικών αξιών, ενισχύει τον κοινωνικό ρατσισμό.

Συνέπειες:

1. Παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ατομικές ελευθερίες που υποστήριξαν όλα τα φωτισμένα πνεύματα της ιστορίας. Με αυτόν τον τρόπο προσβάλλει την ανθρώπινη προσωπικότητα.

2. Περιθωριοποιούνται άτομα και ομάδες, με αποτέλεσμα να χάνει η κοινωνία ένα ιδιαίτερα σημαντικό και πολλές φορές ικανό δυναμικό, που θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανάπτυξη και ευημερία.

3. Επικρατεί αναξιοκρατία, κοινωνικές ανισότητες, διχόνοια, φαινόμενα που δυναμιτίζουν την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας (απώλεια κοινωνικής συνοχής, ομαλότητας).

4. Ξεσπούν συγκρούσεις, εκδηλώνονται ταραχές, κυριαρχεί η βία, που «πληγώνει» την έννοια και την αξία του πολιτισμένου ανθρώπου.

5. Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ των πλουσίων και φτωχών. Δημιουργεί άθλιες συνθήκες διαβίωσης, και οδηγεί στην ανεργία και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, ένα, μεγάλο τμήμα του πληθυσμού. Έτσι πολλοί ωθούνται στην εγκληματικότητα και τα ναρκωτικά. Οι άνθρωποι χωρίζονται σε τάξεις «ισχυρών» και «αδυνάτων», «ανωτέρων» και κατωτέρων ανθρώπων.

6. Συντελεί στην εκμετάλλευση και την υποδούλωση των ανθρώπων και των λαών.

7. Δημιουργεί «χωριστή συμβίωση» (Απαρτχάιντ) των κατοίκων ενός κράτους.

Τρόποι αντιμετώπισης:

1. Οι γονείς στο στενό περιβάλλον της οικογένειας πρέπει να διαποτίζουν τα παιδιά τους με ανθρωπιστικές αρχές. Έτσι, το άτομο από τη νεαρή ηλικία θα μαθαίνει να σέβεται το συνάνθρωπό του σαν ύπαρξη και σαν προσωπικότητα.

2. Η ανθρωπιστική παιδεία είναι δυνατό να συμβάλλει στη στενότερη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων ανεξαρτήτου χρώματος, φύλου, καταγωγής, επαγγέλματος. Η πνευματική καλλιέργεια θα μας απομακρύνει από το φανατισμό και τις προκαταλήψεις, βοηθώντας στο να επανατοποθετήσουμε σε σωστότερες και δικαιότερες βάσεις τις σχέσεις με τους συνανθρώπους μας (συνειδητοποίηση της αξίας άνθρωπος).

3. Απαιτείται η ενεργοποίηση των πνευματικών ανθρώπων, ώστε να αγωνιστούν για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων, στις χώρες που υπάρχουν.

4. Θα πρέπει να υπάρξει επίσης μια δικαιότερη κοινωνική πολιτική, που δε θα κάνει καμιά διάκριση μεταξύ των ανθρώπων, αλλά θα παρέχει σε όλους ίσες ευκαιρίες στον τομέα της απασχόλησης, της εφαρμογής των νόμων και γενικά σε κάθε εκδήλωση της ανθρώπινης δραστηριότητας που καθορίζεται από τις σχέσεις κράτους – πολίτη.

5. Ευαισθητοποίηση όλων των κρατών σε παγκόσμια κλίμακα πάνω σε θέματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (μειονότητες).

6. Υλική και ηθική βοήθεια στους λαούς που καταπιέζονται από το ρατσισμό.

Επιβάλλεται, κυρίως στη σημερινή εποχή, οι προσπάθειες για έναν κόσμο δικαιότερο, πιο πολιτισμένο, να είναι συνεχείς. Και για την πραγματοποίηση αυτού του σκοπού θα πρέπει να εργαστούμε όλοι σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Μόνο, λοιπόν, με την εξάλειψη κάθε είδους διάκρισης θα μπορέσει να παγιωθεί η ειρήνη, η συνεργασία και η γόνιμη επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου.

2. Ποιά είναι η διαφορά μεταξύ του φυλετικού, κοινωνικού και θρησκευτικού ρατσισμού;

3. Να συμπληρώσετε τα κενά της δεύτερης στήλης, ώστε να δημιουργηθούν ζεύγη συνωνύμων.

- α. αντιμετωπίζω =
- β. αντίθεση =
- γ. κυριαρχώ =
- δ. προκατάληψη =
- ε. ελάττωμα =

4. Να συμπληρώσετε τα κενά της δεύτερης στήλης, ώστε να δημιουργηθούν ζεύγη αντωνύμων.

- α. ελεύθερος ≠
- β. σύγκρουση ≠
- γ. εμποδίζω ≠
- δ. ανισότητα ≠
- ε. ανταγωνίζομαι ≠

5. Να χαρακτηρίσετε ως σωστές ή λανθασμένες τις ακόλουθες επισημάνσεις, με γνώμονα τις θέσεις που εκφράζονται στο κείμενο.

- α. Το πρόβλημα το ρατσισμού πρέπει ν' αντιμετωπίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο.
- β. Η ιδεολογία του ρατσισμού διακρίνει και διαχωρίζει τους ανθρώπους, ανάλογα με το επίπεδο των νοηματικών ικανοτήτων τους.
- γ. Ο ρατσισμός είναι ένα νέο φαινόμενο, το οποίο εμφανίστηκε μόνο τις τελευταίες δεκαετίες.
- δ. Ένα από τα σημαντικότερα αίτια του ρατσισμού είναι το χαμηλό πνευματικό και μορφωτικό επίπεδο πολλών ανθρώπων.
- ε. Ο ρατσισμός δεν προϋποθέτει τις αρνητικές συνέπειες.
- στ. Οι γονείς πρέπει να διαποτίζουν τα παιδιά τους με ανθρωπιστικές αρχές για να αποφευχθεί ο ρατσισμός.

6. Να διαβάσετε το παρακάτω κείμενο «Διάκριση ξενοφοβίας και ρατσισμού».

Διάκριση ξενοφοβίας και ρατσισμού

Η ξενοφοβία δεν πρέπει να συγχέεται με το ρατσισμό. Με τον όρο «ρατσισμός» νοείται η _____ και ο διαχωρισμός ανθρώπων, ομάδων ή φυλών και η _____ τους. Η ξενοφοβία είναι παθητική. Αποτελεί αποκλειστικά κοινωνική _____. Τέλος, δεν αποτελεί το αίτιο για βίαιες συμπεριφορές. Ενώ, αντίθετα, ρατσισμός σημαίνει βία, σημαίνει γκέτο, απαγόρευση _____.

Χρειάζεται, λοιπόν, καλλιέργεια του πνεύματος και όξυνση της _____, ώστε ο άνθρωπος να εξευγενιστεί και να αποκτήσει _____ που θα τον ανανεώσουν εσωτερικά και θα τον ευαισθητοποιήσουν για την αντιμετώπιση της νοσηρής αυτής κατάστασης. Παράλληλα, η εμπέδωση της κοινωνικής συνείδησης, η οποία σχετίζεται με την αλλαγή _____ και την τοποθέτηση του συλλογικού συμφέροντος πάνω από το ατομικό, καθώς και η επικράτηση του διαλόγου μεταξύ _____, όταν στηρίζονται στην καλή προαίρεση και την ισοτιμία, αποτελούν ασφαλιστικές δικλίδες, με τις οποίες διαμορφώνεται ένα κλίμα δημιουργικής συμπόρευσης όλων των ανθρώπων.

Να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις και φράσεις.

αντίδραση, διάκριση, άσκησης δικαιωμάτων, μεροληπτική αντιμετώπισή, υψηλά πρότυπα, κριτικής ικανότητας, ατόμων και εθνών, νοοτροπίας.

7. Να κοιτάξετε τις πιο κάτω εικόνες. Σχολιάστε καθεμία εικόνα.

Σε ποιο πρόβλημα είναι αφιερωμένες; Ποιές ιδέες προβάλλονται σ' αυτές;

Ο φασισμός θεραπεύεται με το
διαβασμα ο ρατσισμός με το ταξίδι.

α)

β)

Κείμενο 2. Μείζον πρόβλημα η λαθρομετανάστευση

Ένα από τα μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας είναι αυτό της λαθρομετανάστευσης. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, κυκλοφορούν ανάμεσά μας περίπου 1,5 εκατομμύριο λαθρομετανάστες, όταν ο πληθυσμός της χώρας ανέρχεται σε περίπου 11 εκατομμύρια.

Στις αρνητικές συνέπειες του φαινομένου περιλαμβάνονται η αυξημένη εγκληματικότητα των λαθρομεταναστών, προκειμένου να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, η δημιουργία γκέτο σε περιοχές που γίνονται απροσπέλαστες ακόμα δε και εστίες μόλυνσεων και ασθενειών, η δημιουργία κυκλωμάτων παραεμπορίου, η περιστασιακή απασχόλησή τους χωρίς ασφάλιση και τέλος η σημαντική απασχόληση των αρχών και κυρίως της ΕΛ.ΑΣ. κτλ.

Τα σημαντικότερα αίτια της λαθρομετανάστευσης είναι δύο.

Πρώτον, η μεγάλη διαφορά του βιοτικού επιπέδου ανάμεσα στις χώρες της Αφρικής και της Ασίας, από όπου προέρχονται οι περισσότεροι λαθρομετανάστες, σε σχέση με τις χώρες της Ευρώπης όπου κατευθύνονται.

Δεύτερον, η αστάθεια, τα αυταρχικά καθεστάτα, οι εσωτερικές έριδες και οι ένοπλες συγκρούσεις που επικρατούν σε πολλές χώρες των δύο ηπείρων που προαναφέρθηκαν.

Οι καταστάσεις αυτές εξαναγκάζουν πολλούς από τους γηγενείς να μετακινηθούν προς τον ευρωπαϊκό χώρο, για να αποφύγουν τις αρνητικές συνέπειες και να αναζητήσουν μια καλύτερη τύχη. Η Ελλάδα της οποίας ο ηπειρωτικός και ο θαλάσσιος χώρος συνδέει την Ευρώπη με την Ασία και την Αφρική είναι λογικό και επόμενο να δέχεται μεγάλο αριθμό λαθρομεταναστών, οι περισσότεροι των οποίων έχουν ως τελικό προορισμό άλλες ευρωπαϊκές

χώρες, στις οποίες για να φτάσουν, διέρχονται από την Ελλάδα. Δυστυχώς, το Δουβλίνο II (Ευρ. Κανονισμός 343/03) επιβάλλει στη χώρα μας την αντιμετώπιση του συνόλου των λαθρομεταναστών που εισέρχονται στην επικράτειά μας, ανεξάρτητα από τον τελικό προορισμό αυτών. Εκτός από τα προηγούμενα, σημαντικότατο ρόλο διαδραμάτισε και η ανεπάρκεια, για μεγάλο χρονικό διάστημα του κράτους να λύσει το πρόβλημα.

Η γιγάντωση του προβλήματος επιβάλλει τη λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων, στα οποία να περιλαμβάνονται:

Πρώτον διακήρυξη της χώρας μας ότι δεν δέχεται άλλους νόμιμους ή παράνομους μετανάστες τουλάχιστον μέχρι το 2020.

Δεύτερον, άμεση διαπραγμάτευση της συμφωνίας του Δουβλίνου και επέκταση των ευρωπαϊκών συμφωνιών επανεισδοχής για τη δημιουργία μιας κεντρικής πολιτικής αντιμετώπισης παράνομων μεταναστών με ευρωπαϊκούς πόρους.

Τρίτον, αποτελεσματικός έλεγχος των συνόρων αφενός με ενίσχυση της συνοριοφυλακής και αφετέρου με αποτελεσματικότερη συνεργασία με τη FRONTEX.

Τέταρτον άμεση καταγραφή όλων των παράνομων μεταναστών, με σκοπό την απομάκρυνση τόσο αυτών όσο και των νεοεισερχόμενων.

Πέμπτο, άμεση εξέταση των αιτημάτων χορήγησης ασύλου, ώστε όσοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις να μην το λαμβάνουν και, και επιπλέον, στέρηση του δικαιώματος αυτού σε όσους παρανομούν.

Έκτο, δημιουργία κέντρων φιλοξενίας σε σημεία κλειδιά ανά την επικράτεια, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές.

Και τέλος, μηδενική ανοχή στα κυκλώματα παράνομης διακίνησης και εκμετάλλευσης ανθρώπων όσο και στο παραεμπόριο που έχει γίνει μάλιστα για τον εμπορικό κόσμο και αιτία διαρροής πολύτιμων εσόδων για το κράτος.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδοθεί η περίληψη του κειμένου «Μειζόν πρόβλημα η λαθρομετανάστευση».

2. Βρείτε τα αντίθετα των παρακάτω λέξεων.

α. μείζων	≠
β. απροσπέλαστος	≠
γ. απασχόληση	≠
δ. αστάθεια	≠
ε. ανεπάρκεια	≠
στ. νόμιμος	≠

3. Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε τα συνώνυμα των υπογραμμισμένων λέξεων.

α. Η αυξημένη εγκληματικότητα των λαθρομεταναστών είναι μια από τις συνέπειες της λαθρομετανάστευσης.

β. Οι κυβερνήσεις προσπαθούν να αποφύγουν τις αρνητικές συνέπειες αυτού του φαινομένου.

γ. Η γιγάντωση του προβλήματος επιβάλλει τη λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων.

δ. Η άμεση διαπραγμάτευση της συμφωνίας πρέπει να συμβάλει στη βελτίωση της κατάστασης.

4. Ποιοί τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος της λαθρομετανάστευσης προτείνονται στο κείμενο;

5. Ποιες δυσκολίες – προβλήματα νομίζετε ότι συναντούν οι μετανάστες στη χώρα υποδοχής;

Π.χ. δυσκολίες στην απόκτηση άδειας παραμονής, στην εξεύρεση εργασίας, στέγης κτλ.

6. Κοιτάζετε την πιο κάτω εικόνα. Να γράψετε μια παράγραφο στην οποία θα σχολιάσετε τι βλέπετε σ' αυτή την εικόνα, ποιά φαινόμενο / πρόβλημα παρουσιάζεται, ποιά ιδέα / ποιές ιδέες προβάλλονται και να εκφράσετε τη δική σας άποψη σχετικά μ' αυτό το θέμα.

7. Να διαβάσετε το κείμενο «Μια ζωή από ματαιώσεις».

Μια ζωή από ματαιώσεις

Είναι όλοι αυτοί Έλληνες; Είναι.

(α) Ριχάρδος, αλλά μικρό με φώναζαν Κώστα, έτσι, για ευκολία.

(β) Γνωρίστηκαν και ερωτεύτηκαν στη Βηρυτό, όπου η μητέρα πήγε ως οικονομικός μετανάστης και ο πατέρας με τη ναυτιλιακή εταιρεία όπου δούλευε. Εκεί, κάπου στα 1975, όταν ξεσπά ο εμφύλιος πόλεμος στον Λίβανο και η Βηρυτός διαιρείται κατά μήκος της μουσουλμανικής και χριστιανικής γραμμής, η εταιρεία του πατέρα μεταφέρεται στην Ελλάδα και οι γονείς του Ριχάρδου ακολουθούν. Λίγους μήνες μετά, γεννιέται και ο Ριχάρδος ή Κώστας.

(γ) Στην ηλικία των 5 ετών οι γονείς του χώρισαν και ο πατέρας έφυγε από την Ελλάδα. Έμειναν μόνοι, ο Ριχάρδος και η μητέρα του, η οποία εργαζόταν ως οικιακή βοηθός για να μεγαλώσει το γιο της. Ο Ριχάρδος έδινε από πολύ μικρός καθημερινές μάχες. Εξάλλου ήταν μαύρος από μονογονεϊκή οικογένεια χαμηλού εισοδήματος. Διόλου εύκολος συνδυασμός.

Φοίτησε στο 19ο Δημοτικό και στο 56ο Γυμνάσιο Αμπελοκήπων και ακολούθησε το 6ο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο.

(δ) Σε όλη τη διάρκεια των μαθητικών του χρόνων ήταν ο μόνος «Έλληνας με ξενικά χαρακτηριστικά», όπως συνηθίζει να λέει. Προβλήματα πολλά δεν αντιμετώπισε, αλλά όπως τονίζει «είναι θέμα χαρακτήρα. Ήμουν δυνατός και ήξεραν πως δεν μπορούσαν να μου “την πουν”».

(ε) Συνέχισε στίβο στην ομάδα του Πανελληνίου και κατόρθωσε να είναι ο 7ος στην κατηγορία του. Όμως οι πόρτες ήταν κλειστές στη συμμετοχή του στο πανελλήνιο πρωτάθλημα. Όχι πως δεν είχε τα προσόντα. Τουναντίον. Απλώς δεν είχε ιθαγένεια.

«Με κούρασε ψυχολογικά αυτή η άρνηση. Εξάλλου είχα φτάσει όσο ψηλά μου επιτρέπανε. Για παραπάνω... προϋπόθεση αποτελούσε η ιθαγένεια»

(στ) Εκτός από το σχολείο και τον αθλητισμό, ήταν υποχρεωμένος και να εργάζεται, αρχικά για να συνεισφέρει στην οικογένεια, και κατόπιν, με την ενηλικίωσή του, για να έχει τα απαραίτητα ένσημα και να ανανεώνει την κάρτα παραμονής του. «Θυμάμαι να είμαι πάντα σε

ένα κυνήγι ενσήμων. Οι φίλοι μου είχαν την πολυτέλεια να αναζητούν μια καλή δουλειά, ακόμα και να μένουν άνεργοι. Εγώ όχι. Έπρεπε να κάνω όποια δουλειά έβρισκα μόνο και μόνο για να μη χάσω την κάρτα παραμονής και με απελάσουν».

Τοποθετήστε τις παρακάτω προτάσεις σε σωστή θέση του κειμένου «Μια ζωή από ματαιώσεις».

1. Ο Ριχάρδος άλλωστε δεν ζούσε μια εύκολη ζωή.
2. Μητέρα από τις Σεϋχέλλες και πατέρας από Γκάνα.
3. Από την ηλικία των 14 χρόνων συμμετείχε στην ομάδα μπάσκετ και στην ομάδα στίβου.
4. Ο Ριχάρδος γεννήθηκε και μεγάλωσε στους Αμπελόκηπους Αθηνών.
5. Στην ηλικία των 20 ετών αποφάσισε να εγκαταλείψει τον αθλητισμό.
6. Ριχάρδος ή Κώστας;

8. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Проблема нелегальної іміграції стоїть дуже гостро в Греції і вимагає швидких і результативних заходів.
2. Згідно з оцінками вчених у країні знаходиться більше мільйона нелегальних імiгрантів.
3. Материкова та морська територія Греції поєднує Європу з Азією та Африкою.
4. Часто, щоб дістатися до певної європейської країни, нелегальні імiгранти перетинають Грецію.
5. Кращий контроль кордонів має сприяти зменшенню потоку нелегальних імiгрантів у країну.
6. Через збільшення кількості імiгрантів виріс відсоток злочинності.
7. Велика кількість людей залишають свої домівки та переїжджають до розвинених країн у пошуках кращого життя.
8. Уряди країн всього світу проводять політику подолання явища нелегальної імiграції.

Το ακόλουθο κείμενο είναι απόσπασμα από το άρθρο του Νικόλαου Ιντζεσίλογλου «Το πρόβλημα της ξενοφοβίας στην Ευρώπη» και αποθησαυρίστηκε από τον πρώτο τόμο της σειράς «Έλλογη Σκέψη» εκδ. Κορφή, Αθήνα 1994, σ.σ.200-1. Αναφέρεται στους τρόπους ένταξης των ξένων στις κοινωνίες υποδοχής.

Κείμενο 3. Το πρόβλημα της ξενοφοβίας στην Ευρώπη

Η προβληματική της ένταξης των ξένων στην κοινωνία υποδοχής μας παραπέμπει στην ουσιώδους σημασίας διάκριση μεταξύ των παρακάτω τριών εννοιών και των αντίστοιχων φαινομένων της ενσωμάτωσης, της αφομοίωσης και της πολιτικής συμμετοχής.

Το φαινόμενο κι η έννοια της ενσωμάτωσης αναφέρεται κυρίως στην εξασφάλιση κατοικίας, υγείας, εκπαίδευσης και εργασίας για τους ξένους. Πρόκειται προφανώς για μια πλήρως θετική αντιμετώπιση των ξένων και επιδιώκεται απ' αυτούς.

Το φαινόμενο κι η αντίστοιχη έννοια της αφομοίωσης έχει κυρίως μια πολιτισμική διάσταση. Πρόκειται για μια θετική μάλλον αντιμετώπιση του προβλήματος των ξένων σε μια κοινωνία, όταν και στο Βαθμό που λαμβάνει χώρα μια αυθόρμητη αποδοχή εκ μέρους των ξένων των αξιών της κοινωνίας υποδοχής. Αντίθετα, πρόκειται για μια αρνητική για τους ξένους εξέλιξη, όταν και στο Βαθμό που το σύστημα αξιών της κοινωνίας υποδοχής επιβάλλεται διά της βίας ή και μέσω της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στους ξένους, δίχως αυτοί οι τελευταίοι να έχουν τη δυνατότητα κάποιας άλλης επιλογής, προκειμένου να διασώσουν και αναπτύξουν την πολιτισμική τους ταυτότητα και ιδιαιτερότητα.

Η πρόσφατη αλλά κι η απώτερη ιστορία των ευρωπαϊκών χωρών έχει ασφαλώς καταδείξει ότι η Βίαη ή υποχρεωτική πολιτισμική αφομοίωση διεγείρει κατά κανόνα την

αντίδραση των υπό αφομοίωση πληθυσμών, οι οποίοι αργά ή γρήγορα, ίσως και μετά την πρώτη γενιά προσφύγων ή μεταναστών, αναζητούν τη διασπασμένη πολιτισμική τους συνοχή και συνέχεια. Κατά συνέπεια, η φάση της Βίαιης πολιτισμικής αφομοίωσης ακολουθείται από μια φάση σύγκρουσης και ενδεχομένως αυτοπεριθωριοποίησης των εξεγερθέντων μειονοτικών πληθυσμών, οι οποίοι μέσα από την αυτοπεριθωριοποίηση επιδιώκουν να καθαρθούν από τα στοιχεία της κυρίαρχης κουλτούρας και να επανασυνδεθούν με το δικό τους αλλοτριωμένο πολιτισμό και τη χαμένη, αλλ' όχι ξεχασμένη τους ταυτότητα και πολιτισμική αξιοπρέπεια.

Κατά την άποψή μου, δεν είναι δυνατή μια ομαλή ένταξη των προσφύγων έξω από γκέτο στην κοινωνία υποδοχής, αν δεν υπάρξει και κάποια εκ μέρους τους αφομοίωση Βασικών αξιών, σύμφωνα με τις οποίες λειτουργεί το κοινωνικό και πολιτικό σύστημα της χώρας υποδοχής. Σαν τέτοιες αξίες και αρχές των δυτικοευρωπαϊκών κοινωνιών αναφέρουμε, π.χ. τις γενικές αρχές λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τέλος, το ανώτερο και πληρέστερο στάδιο ενσωμάτωσης των προσφύγων και των μεταναστών επιτυγχάνεται, όταν τους χορηγείται το δικαίωμα ψήφου και εκλογής σε τοπικό κατ' αρχήν, και εθνικό στη συνέχεια, επίπεδο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου.

2. Σε τι διαφέρουν οι πρόσφυγες από τους μετανάστες και τους παλινοστούντες;

3. Να συμπληρώσετε τα κενά της δεύτερης στήλης, ώστε να δημιουργηθούν ζεύγη συνωνύμων.

α. ξένος	=
β. αποδοχή (αξιών)	=
γ. διεγείρω (επιθυμία, αντίδραση)	=
δ. καθαίρομαι	=

4. Να συμπληρώσετε τα κενά της δεύτερης στήλης, ώστε να δημιουργηθούν ζεύγη αντωνύμων.

α. συμμετοχή	≠
β. αυθόρμητος	≠
γ. αποδοχή	≠
δ. υποχρεωτικός	≠
ε. διασπασμένος	≠
στ. χορηγώ	≠
ζ. διεγείρω (επιθυμία, αντίδραση)	≠

5. Να χαρακτηρίσετε ως σωστές ή λανθασμένες τις ακόλουθες επισημάνσεις, με γνώμονα τις θέσεις που εκφράζονται στο κείμενο.

α. Οι ξένοι επιδιώκουν ανεπιφύλακτα την ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία υποδοχής.

β. Η αφομοίωση είναι διαδικασία πολιτισμικής ενσωμάτωσης των ξένων, που πραγματοποιείται απρόσκοπτα, με τη συναίνεση του μεταναστευτικού-προσφυγικού πληθυσμού.

γ. Η βίαιη πολιτισμική αφομοίωση μόνο βραχυπρόθεσμα μπορεί να λειτουργήσει προς την κατεύθυνση της εξομάλυνσης της συμβίωσης διαφορετικών πληθυσμών.

δ. Η πολιτισμική αφομοίωση των ξένων και η διατήρηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας αλληλοαποκλείονται.

ε. Η αποδοχή των δημοκρατικών και ανθρωπιστικών

αρχών που διέπουν τη λειτουργία των δυτικο-ευρωπαϊκών κοινωνιών αποτελεί μια προαπαιτούμενη υποχώρηση των μειονοτικών πληθυσμών, προκειμένου να ενταχθούν ομαλά σ' αυτές.

στ. Η αναγνώριση του δικαιώματος ψήφου στις μειονότητες αποτελεί το επιστέγασμα της διαδικασίας ένταξής τους στην κοινωνία υποδοχής.

6. Να δώσετε έναν τίτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

7. Παραγωγή γραπτού λόγου

Με δεδομένη την αναντιστοιχία ανάμεσα στο διαρκώς ογκούμενο ρεύμα της μετανάστευσης, που παίρνει τη μορφή και της λαθρομετανάστευσης, και τις περιορισμένες δυνατότητες απορρόφησης των ξένων από τα αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα κράτη, τι άλλα μέτρα θα προτεινάτε για την αντιμετώπιση του φαινομένου, εκτός από τα κοινωνικά-ανθρωπιστικά που υποδεικνύονται στο απόσπασμα;

Αναπτύξτε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο έκτασης διακοσίων ως διακοσίων πενήντα λέξεων.

Κείμενο 4. Ξενοφοβία και χρέος των δημοσιογράφων

του Αντώνη Χατσή

«Ο δημοσιογράφος αισθάνεται υπεύθυνος σχετικά με τον κίνδυνο να ενθαρρύνονται διακρίσεις από τα ΜΜΕ και κάνει ότι περνά από το χέρι του για να αποφύγει την προβολή διακρίσεων που βασίζονται μεταξύ άλλων σε φυλή, φύλο, σεξουαλική προτίμηση, γλώσσα, θρησκεία, πολιτική ή άλλου είδους γνώμη, κοινωνική ή εθνική καταγωγή.»

(Άρθρο 7 της «Διακήρυξης Αρχών» της Διεθνούς Ένωσης Δημοσιογράφων)

Έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής μας ζωής. Μπορεί να είναι γείτονές μας, συνταξιδιώτες στο μετρό, τα τρόλεϊ και τα λεωφορεία, συνάδελφοί μας στη δουλειά.

Η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας δεν αμφισβητείται από κανέναν. Κορυφαίοι οικονομικοί παράγοντες θεωρούν ότι η Ελλάδα χρωστάει σε μεγάλο βαθμό, την επίτευξη των στόχων της ένταξής της στην ΟΝΕ στους περίπου 700.000 οικονομικούς μετανάστες.

Και όμως εμείς δεν τους θέλουμε. Όχι όλοι βέβαια, αλλά ένα μεγάλο μέρος.

Τέσσερις στους δέκα Έλληνες, σύμφωνα με το τελευταίο «Ευρωβαρόμετρο», βρίσκουν ενοχλητική την παρουσία άλλων εθνικοτήτων στη χώρα μας.

«Μας παίρνουν τις δουλειές», είναι κάτι που ακούγεται πολύ συχνά από πολλούς. Κι ας βεβαιώνει το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, ότι η ανεργία των λιγότερο εξειδικευμένων εργαζομένων στη χώρας μας, (αποφοίτων Δημοτικού σχολείου), αυτών δηλαδή που κατ' εξοχήν ανταγωνίζονται οι μετανάστες, μειώθηκε κατά 3,5%.

Κι ας έδωσαν, αυτοί οι οικονομικοί μετανάστες, ζωή στην παραμελημένη ύπαιθρο και τα άγονα νησιά του Αιγαίου.

«Ευτυχώς που ήρθαν και αυτοί γιατί τα χωράφια θα έμεναν χέρσα», λέει ο 65χρονος Τάσος Γ., ο οποίος απασχολούσε το καλοκαίρι Αλβανούς για το μάζεμα της πατάτας. Έλληνες εργάτες δεν υπάρχουν πια για να πάνε μεροκάματο στα χωράφια και οι μετανάστες ήρθαν ως μάννα εξ ουρανού. Ωστόσο, όταν στα βραδινά δελτία ειδήσεων ακούνε για δολοφονίες και κλοπές σε ακριτικά χωριά με πρωταγωνιστές «ξένους», το επόμενο πρωί κοιτάζουν τους Αλβανούς, τους Βούλγαρους, τους Ρουμάνους και τους υπόλοιπους μετανάστες με δυσπιστία. (Σπύρος Δημητρέλης, εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, 18-11-2000)

Και αυτή είναι δυστυχώς η καθαρή αλήθεια. Ο ρόλος των ΜΜΕ στην καλλιέργεια της ξενοφοβίας ήταν και είναι καθοριστικός. Κατά παράβαση κάθε δημοσιογραφικής δεοντολογίας, μοιράζουν ετικέτες, εδώ και χρόνια, στους μη «καθαρούς» Έλληνες.

«Κακοποιοί» και «κλέφτες» οι Αλβανοί, «διαρρήκτες» οι Ρουμάνοι, «έμποροι ναρκωτικών» οι «Ρωσοπόντιοι», «μαφιόζοι» οι Ρώσοι κ.λ.π, κ.λ.π.

Πριν μερικές δεκαετίες, τότε που εμείς, οι Έλληνες, κατακλύζαμε τα «σκλαβοπάζαρα» των βιομηχανικών χωρών της Δυτικής Ευρώπης, αντιμετωπίσαμε σε πολλές περιπτώσεις την ίδια κατάσταση.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, επανεμφανίστηκε στα εγκληματολογικά χρονικά της Σουηδίας, ένα είδος εγκληματία που είχε εκλείψει για πολλές δεκαετίες. Επρόκειτο για τη μαστροπεία και οι συλληφθέντες ήταν στην πλειοψηφία τους Έλληνες μετανάστες.

Ήταν μια είδηση για τα σουηδικά ΜΜΕ που φυσικά, τα απογευματινά ταμπλόιντ πρόβαλλαν δεόντως. Ο αριθμός των συμπατριωτών μας μαστροπών, πολύ μικρός. Μόλις τέσσερις τον αριθμό, που βεβαίως δεν χαρακτήριζε την μεγάλη μάζα (18.000) των Ελλήνων εργαζομένων.

Ακολούθησαν διαμαρτυρίες από τις ελληνικές οργανώσεις που εκεί όμως «έφτασαν» αμέσως στα αυτιά των συνδικαλιστικών φορέων των Σουηδών δημοσιογράφων. Η συζήτηση άρχισε και η απόφαση της Ομοσπονδίας Σουηδών Δημοσιογράφων ήταν άμεση και σαφής: Να μην δημοσιοποιείται η εθνικότητα υπόπτων ή και ενόχων για εγκληματικές ενέργειες. Ακριβώς για να αποφευχθούν οι ετικέτες.

Δεν είναι καιρός να ευαισθητοποιηθούν και εδώ οι δημοσιογράφοι? Και κυρίως οι δημοσιογραφικοί φορείς?

Παραδείγματα και πρακτικές υπάρχουν. Θέληση χρειάζεται.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αποδοθεί η περίληψη του κειμένου «Ξενοφοβία και χρέος των δημοσιογράφων».

2. Οι μετανάστες διακρίνονται σε: οικονομικούς μετανάστες, αιτητές ασύλου και πρόσφυγες. Βρείτε τη σημασία αυτών των όρων ή αν μπορείτε να τους εξηγήσετε με δικά σας λόγια.

3. Να χαρακτηρίσετε ως σωστές ή λανθασμένες τις ακόλουθες προτάσεις σύμφωνα με το κείμενο.

α. Η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας είναι αναμφισβήτητη.

β. Οι μετανάστες δέχονται στην Ελλάδα με μια μεγάλη χαρά.

γ. Τέσσερις στους δέκα Έλληνες βρίσκουν ενοχλητική την παρουσία άλλων εθνοτήτων στη χώρα τους.

δ. Έλληνες εργάτες θέλουν να πάνε στα χωράφια όμως οι μετανάστες «παίρνουν τις δουλειές τους».

ε. Τα ΜΜΕ παίζουν ένα καθοριστικό ρόλο στην καλλιέργεια της ξενοφοβίας.

στ. Οι Έλληνες μετανάστες ποτέ δεν αντιμετώπιζαν το πρόβλημα της ξενοφοβίας.

4. Να εκφράσετε την άποψή σας σχετικά με το πρόβλημα της ξενοφοβίας. Να πείτε αν αυτό το πρόβλημα είναι πραγματικά επίκαιρο στην Ευρώπη, ποιοί είναι οι βασικοί παράγοντες που οδηγούν στη ξενοφοβία, πώς μπορεί να λυθεί αυτό το πρόβλημα. Να προετοιμάσετε μια μικρή έκθεση (περίπου 100 λέξεων) σχετικά μ' αυτό το θέμα και συζητήστε την στην ομάδα σας.

5. Αντιστοιχίστε τις λέξεις με τον ορισμό τους.

1. η διάκριση	α) δίνω, εμπνέω σε κπ. θάρρος, τον βοηθώ να ξεπεράσει δισταγμούς ή φόβους ενισχύοντας τη διάθεσή του για προσπάθεια, αγώνα κτλ.
2. ενθαρρύνω	β) έχω υποχρέωση σε κπ., συνήθ. πρέπει να του ανταποδώσω κτ. καλό.
3. η συμβολή	γ) η ακούσια αποχή από την εργασία, η έλλειψη απασχόλησης, θέσεων εργασίας.
4. χρωστάω	δ) αυτός που έχει μεταναστεύσει, ιδίως με κίνητρο την εργασία.
5. η ένταξη	ε) η αναγνώριση προσώπου, πράγματος ή έννοιας ως διαφορετικού από κπ. ή από κτ. άλλο.

6. ο μετανάστης	στ) αγωνίζομαι να ξεπεράσω κπ. επιδιώκοντας την επικράτησή μου.
7. η ανεργία	ζ) τοποθέτηση (κατά σειρά, τάξη κτλ.) μέσα σε συγκροτημένο σύνολο, κατηγορία κτλ.
8. ανταγωνίζομαι	η) η συμμετοχή στην επίτευξη ενός κοινού σκοπού, με τη μορφή υλικής, πνευματικής ή ηθικής βοήθειας.

6. Τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και φράσεις.

μοιράζω ετικέτες _____
μη «καθαρός» Έλληνας _____
οικονομικός μετανάστης _____
μάννα εξ ουρανού _____
τα «σκλαβοπάζαρα» _____
«φτάνω» στα αυτιά _____

Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμία από τις λέξεις και φράσεις που σας δόθηκαν παραπάνω.

7. Να γράψετε μια παράγραφο στην οποία θα σχολιάσετε το πιο κάτω κόμικς. Μπορείτε, αν θέλετε, να λάβετε υπόψη σας τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

- Τι βλέπετε στην εικόνα; Ποια είναι τα πρόσωπα της ιστορίας;
- Ποιά άποψη εκφράζει το κορίτσι στα αριστερά (η Σουζανίτα) στη φίλη της (Μαφάλντα); (τι σημαίνει προκατειλημμένη);
- Τι απαντά η Μαφάλντα στη φίλη της; Δείχνει να συμφωνεί ή να διαφωνεί με τα λόγια της φίλης της;
- Πώς σχολιάζετε τα λόγια και τη στάση της Σουζανίτας; Ποιά είναι η δική σας άποψη για το θέμα;

Κείμενο 5. Πρώτοι σε ξενοφοβία οι νέοι Έλληνες

Του Κων. Καλλέργη

Σοβαρότατο πρόβλημα ξενοφοβίας στην Ελλάδα, ιδιαίτερα δε μεταξύ των νέων, έρχεται να πιστοποιήσει η στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Eurostat», με πανευρωπαϊκή έρευνά της η οποία δόθηκε χθες στη δημοσιότητα.

Τα μάλλον ανησυχητικά αποτελέσματα της δημοσκόπησης, η οποία διεξήχθη μεταξύ ατόμων ηλικίας 15-24 ετών, θα μπορούσαν να συνοψισθούν ως εξής: για την ελληνική νεολαία, οι ξένοι στην Ελλάδα είναι πολλοί, φτωχοί, άχρηστοι και θα πρέπει να εκδιωχθούν το συντομότερο...

Όπως λοιπόν προκύπτει από τα στοιχεία, το 55% των νέων κρίνει τον αριθμό των ξένων «μεγάλο», το δε 44% «υπερβολικό», ενώ ο ένας στους τέσσερις επιθυμεί την απέλασή τους.

Πρόκειται για τα μεγαλύτερα ποσοστά στην Ευρώπη, όπως μεγαλύτερο είναι και το ποσοστό εκείνων που κρίνουν σκόπιμο να επισημάνουν πως οι ξένοι αυτοί προέρχονται από «φτωχές» χώρες. Δεν θα πρέπει κατόπιν τούτου να ξενίζει και η διαπίστωση ότι η Ελλάδα έχει το χαμηλότερο ποσοστό νέων που εκτιμούν ότι η παρουσία των ξένων αυτών αποφέρει κάτι θετικό στη χώρα.

Πρόκειται για διαπιστώσεις που σίγουρα μας βάζουν σε σκέψεις, αν μη τι άλλο γιατί η κοινή αντίληψη θέλει παραδοσιακά τους νέους να αποτελούν το προοδευτικότερο κομμάτι μιας κοινωνίας. Υπενθυμίζεται ότι αντίστοιχα αποτελέσματα είχε και η περυσινή έκδοση της ίδιας δημοσκόπησης στην οποία η Ελλάδα είχε καταλάβει την πρώτη θέση πανευρωπαϊκά, σε ποσοστό πληθυσμού που κρίνει «ενοχλητική» την παρουσία ξένων.

Η Eurostat αποκαλύπτει όμως και άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία για την ελληνική νεολαία. Έτσι, σχεδόν οι τρεις στους τέσσερις νέους υποστηρίζονται οικονομικά αποκλειστικά από τους γονείς τους, ποσοστό που είναι το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ευρώπη, ενώ αντιστοίχως εμφανίζουμε το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό νέων που δηλώνουν ότι εξοικονομούν τα προς το ζην από κάποια μορφή αμειβόμενης εργασίας. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, θα πρέπει να σημειωθεί, την πρώτη θέση πανευρωπαϊκά καταλαμβάνει η ιταλική νεολαία. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι το 72% της ελληνικής νεολαίας (ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη), δηλώνει ότι μένει ακόμα στο πατρικό σπίτι λόγω οικονομικής δυσπραγίας. Υπάρχει όμως και ένας άλλος λόγος: κατέχουμε τη δεύτερη θέση σε ποσοστό νέων που δηλώνουν ότι δεν έχουν αποκτήσει δικό τους σπίτι, γιατί προτιμούν να «απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα της σπιτικής ζωής, χωρίς να επωμίζονται την ευθύνη που απαιτεί το στήσιμο νέου νοικοκυριού»...

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να παρουσιάσετε το περιεχόμενο του κειμένου «Πρώτοι σε ξеноφοβία οι νέοι Έλληνες» με μια περίληψη 80 – 100 λέξεων.

2. Ποιά είναι η βασική ιδέα που προβάλλεται στο κείμενο «Πρώτοι σε ξеноφοβία οι νέοι Έλληνες»; Κατά τη γνώμη σας, το πρόβλημα της ξеноφοβίας αγγίζει τη νεολαία της Ουκρανίας; Βρείτε πληροφορία σχετικά μ' αυτό το θέμα όσον αφορά τη χώρα σας.

3. Να βάλετε τα παρακάτω ρήματα στο α' ενικό πρόσωπο. Σχηματίστε προτάσεις μ' αυτά τα ρήματα.

εκδιωχθούν	_____
πισθούν	_____
διεξήχθη	_____
είχε καταλάβει (την πρώτη θέση)	_____
να σημειωθεί	_____

4. Να βρείτε στο λεξικό τη σημασία των πιο κάτω όρων, μεταφράστε τους στα Ουκρανικά.

- α) οι μετανάστες (οι εμιγκρέδες)
- β) το μεταναστευτικό ρεύμα
- γ) η μεταναστευτική πολιτική
- δ) ο νόστος – το «νόστιμον ήμαρ»
- ε) η παροικία, το γκέτο
- στ) οι ομοεθνείς, οι ομογενείς, οι ομόγλωσσοι
- ζ) η παλιννόστηση – οι παλιννοστούντες
- η) οι απόδημοι, η διασπορά (ελληνισμός της διασποράς)

5. Να διαβάσετε το απόσπασμα του ποιήματος «Μη με φωνάζεις «ξένο!» και συζητήστε το.

Μη με φωνάζεις «ξένο»!

Επειδή άλλη μάνα με γέννησε
και σ'άλλη γλώσσα άκουσες εσύ
τα όμορφα παιδικά σου παραμύθια...
μη με φωνάζεις «ξένο».
Αν θέλεις, κοίταξέ με στα μάτια,
πιο πέρα απ'το μίσος
ας φθάσει η ματιά σου,
ας ξεπεράσει φόβο, εγωισμό.
Για δες, άνθρωπος είμαι κι εγώ.
Όχι, δεν είμαι «ξένος»!
(γραμμένο από άγνωστο μετανάστη)

6. Να επιλέξετε ένα από τα παρακάτω θέματα (ή επιλέξτε ένα δικό σας θέμα) και κάντε διαλόγους.

- α) Το πρόβλημα του ρατσισμού στο σύγχρονο κόσμο.
- β) Ξενοφοβία. Γιατί εμφανίζεται και πώς μπορεί να λυθεί.
- γ) Οι μετανάστες είναι θύματα των προκαταλήψεων ή πραγματικοί εγκληματίες.

7. Να διαβάσετε την πιο κάτω εικονογραφημένη ιστορία (κόμικς) και να κάνετε τις ασκήσεις που ακολουθούν.

- α) Να αφηγηθείτε με λίγα λόγια το περιεχόμενο της εικονογραφημένης ιστορίας.
 β) Τι θα θέλατε να σχολιάσετε περισσότερο στην ιστορία αυτή;
 γ) Να μετατρέψετε την εικονογραφημένη ιστορία σε συνεχή γραπτό λόγο ή να γράψετε μια συνέχεια της ιστορίας.

8. Παραγωγή γραπτού λόγου

Επειδή το πρόβλημα του ρατσισμού αυξάνεται συνεχώς και αυτό το φαινόμενο σήμερα αγγίζει όλες τις κοινωνίες, το πρόβλημα αυτό πρέπει να λύνεται όσο σε τοπικό τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο. Ποιοί πρέπει να συμμετέχουν στη λύση αυτού του προβλήματος και τι πρέπει να κάνουν;

Αναπτύξτε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Βίντεο 1. Τα Γυαλιά της Διαφορετικότητας

Λεξιλόγιο

αγνοώ – игнорировать
 η διάκριση – различие
 σοκαρίζομαι – приходиться в шок
 η απόχρωση – оттенок

Το βίντεο ονομάζεται «Τα Γυαλιά της Διαφορετικότητας». Να σκεφτείτε για ποιά θέμα θα γίνει ο λόγος στο βίντεο.

Κοιτάξτε το βίντεο και να κάνετε τις ασκήσεις που παρακολουθούν.

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις.

1. Σε ποιά φαινόμενο / πρόβλημα είναι αφιερωμένο αυτό το βίντεο;

2. Ποιός είναι ο κεντρικός ήρωας; (Ο Γιάννης, ένας όμορφος, χαρούμενος, μορφωμένος νέος)
3. Τι σημαίνει η φράση: «Βλέπει τους ίδιους ανθρώπους, δεν βλέπει τους ίδιους ανθρώπους»;
4. Τι αγνοούσε ο Γιάννης επί πολλά χρόνια;
5. Τι αποφάσισε να κάνει ο Γιάννης;
6. Τι του είπε ο γιατρός;
7. Ποιές αλλαγές έγιναν στη ζωή του Γιάννη;

2. Να συμπληρώσετε τα κενά.

1. Αυτός είναι ο Γιάννης – _____.
2. Κάθε μέρα στις 8 ξεκινά για τη δουλειά του. Περνά από τους ίδιους δρόμους,

και κάπως έτσι κυλάνε οι μέρες.

3. Για να δεις κάτι που έχει μάθει για χρόνια να αγνοείς _____.

4. Έτσι σοκαρίστηκε ο Γιάννης και _____.

5. Χάρηκε ο Γιάννης. « _____ ». Πάγωσε ο Γιάννης.

6. Και τσουπ του βγάζει _____. Με αυτά τους βλέπεις όλους _____.

7. Η επόμενη μέρα δεν είναι πια ίδια γιατί τώρα ο Γιάννης βλέπει αυτούς, που _____, αυτούς που έμαθαν _____, αυτού που είναι _____, αυτούς που έτυχε το δέρμα τους _____.

8. Ο Γιάννης ήταν ένας από μας, από _____.

3. Να εκφράσετε την άποψή σας σχετικά με το εξής ζήτημα: ο Γιάννης έκανε μια σωστή απόφαση ή θα ήταν καλύτερα να ζει όπως ζούσε πριν αγνοώντας τους άλλους που κάπως διαφέρουν;

Βίντεο 2. Μην τους Καταδικάζεις. Άκουσέ τους

Το βίντεο ονομάζεται «Μην τους Καταδικάζεις. Άκουσέ τους». Να σκεφτείτε για ποιο θέμα θα γίνει ο λόγος στο βίντεο.

Κοιτάξτε το βίντεο και να κάνετε τις ασκήσεις που παρακολουθούν.

1. Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο σ' αυτό το βίντεο.

2. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις.

1. Ποιοί είναι οι άνθρωποι στο βίντεο;
2. Τι ενώνει όλους αυτούς τους ανθρώπους;
3. Ποιά προβλήματα αντιμετώπιζαν αυτοί οι άνθρωποι;
4. Ποιά συναισθήματα προκαλεί αυτό το βίντεο;
5. Ποιά είναι η βασική ιδέα του, με ποιο σκοπό δημιουργήθηκε;

3. Έχετε ακούσει για κάποιες παρόμοιες περιπτώσεις, σαν αυτές για τις οποίες διηγείται στο βίντεο, στη δική σας χώρα; Αν ναι, να διηγηθείτε γι' αυτό.

Ποιά είναι η δική σας στάση σχετικά μ' αυτό το θέμα;

Βίντεο 3. Ρατσιστικές επιθέσεις στην Νίκαια

Λεξιλόγιο

- ο εκφοβισμός – запугивание
- η επίθεση – нападение, атака
- καταγγέλλω – доносить, подавать жалобу
- καταδικάζω – осуждать
- ξύλα και ρόπαλα – дубинки и биты
- το συλλαλητήριο – МИТИНГ

Το βίντεο ονομάζεται «Ρατσιστικές επιθέσεις στην Νίκαια». Κατά τη γνώμη σας τι συζητείται σ' αυτό το βίντεο.

1. Κοιτάξτε προσεκτικά το βίντεο και μετά απαντήστε στις ερωτήσεις.

1. Σε ποίο κοινωνικό φαινόμενο είναι αφιερωμένο αυτό το βίντεο;
2. Ποίο κοινωνικό στρώμα δέχεται τις επιθέσεις;
3. Από ποιούς δέχονται επιθέσεις;
4. Τέτοιες ρατσιστικές δράσεις είναι σπάνιες ή όχι;
5. Οι μετανάστες ενοχλήσουν τους άλλους Έλληνες ιδιοκτήτες των καταστημάτων στην περιοχή;
6. Το πρόβλημα της μετανάστευσης είναι επίκαιρο στη χώρα σας; Ποιά είναι η δική σας στάση σχετικά με το θέμα της μετανάστευσης και τη θέση των μεταναστών στην κοινωνία;

2. Κοιτάξτε το βίντεο ακόμα μια φορά και σημειώστε «σωστό» ή «λάθος». Αν η πρόταση είναι λανθασμένη, σημειώστε τη σωστή απάντηση.

1. Ο πρώτος ιδιοκτήτης ενός καταστήματος δεν έκανε τίποτα όταν ήρθαν άγνωστοι άνθρωποι και ήθελαν να τον διώξει.
2. Οι επιθέσεις έγιναν στην πλατεία Συντάγματος.
3. Οι άγνωστοι είπαν ότι οι μετανάστες πρέπει να φύγουν εντός 2 εβδομάδων από την περιοχή.
4. Οι μετανάστες καταγγέλλουν ότι δέχονται σχεδόν καθημερινά τις επιθέσεις στο δρόμο αλλά και στα μαγαζιά τους.
5. Οι περισσότεροι Έλληνες ιδιοκτήτες των καταστημάτων στην περιοχή δεν καταδικάζουν τις επιθέσεις και υποστηρίζουν τον εκφοβισμό.
6. Οι αντιρατσιστικές οργανώσεις θα κάνουν συλλαλητήριο στην πλατεία του Αγίου Νικολάου.
7. Το κράτος και ο νόμος μένουν απαθείς στις ρατσιστικές επιθέσεις.

1. Χωρίστε σε δυο ομάδες. Η πρώτη ομάδα πρέπει να παρουσιάσει τις αιτίες και τις συνέπειες του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Η δεύτερη ομάδα πρέπει να προτείνει τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών των φαινομένων.

Λεξιλόγιο

- η ανεργία
- ανταγωνίζομαι
- η αντίδραση
- αντιμετωπίζω
- η απέλαση
- η αφομοίωση
- η δημοσκοπήση
- η διάκριση
- διεγείρω

διεξάγομαι
η ενσωμάτωση
η ένταξη
ο εξειδικευμένος εργαζόμενος
η κοινωνία υποδοχής
η λαθρομετανάστευση
ο λαθρομετανάστης
η μάστιγα
οι μειονοτικοί πληθυσμοί
ο μετανάστης
η ξеноφοβία
η παράβαση
το παραεμπόριο
περιθωριοποιώ (-ούμαι)
η πολιτική συμμετοχής
ο πρόσφυγας
χρωστάω

